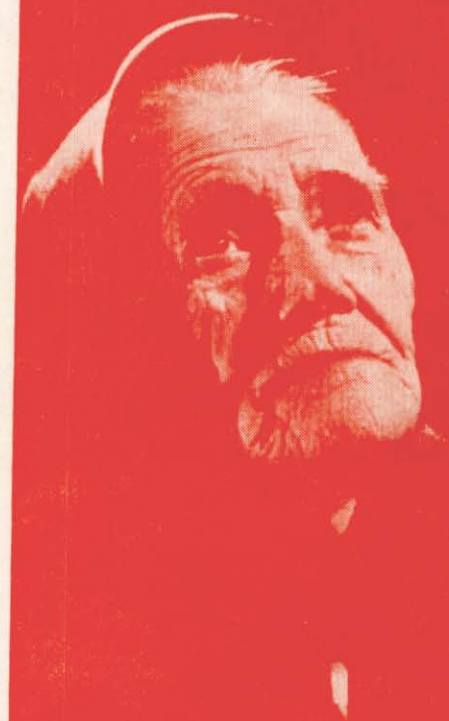

LETO XX. MARCH - APRIL, 1971 STEVILKA 3-4

MISLI

MISLI

(Thoughts)

Mesečnik za versko
in kulturno življenje
Slovencev v Avstraliji

★

Ustanovljen leta
1952

★

Urejuje in upravlja
P. Bernard Ambrožič
O.F.M.
6 Wentworth St.,
Point Piper, N.S.W., 2027
Tel.: 36 1525

★

Naročnina \$3.00
Čez morje \$ 4.00

★

Naslov: MISLI
P.O. Box 136
Double Bay, N.S.W. 2028

★

Tisk: Mintis Pty. Ltd.,
417 Burwood Rd., Belmore,
N.S.W. 2192. Tel. 759 7094

NOVA KNJIGA PISATELJA

KARLA MAUSERJA

KULTURNA AKCIJA v Argentini nam je poslala nekaj izvodov najnovejše Mauserjeve knjige: NA OZARAH. Prinaša nam dolgo verzigo krasnih črtic, ki so izšle izpod peresa našega tako priljubljenega pisatelja.

NA OZARAH je 25. knjiga Karla Mauserja in je prišla na dan za 25-letnico njegovega pisateljstva v zdomstvu. Knjigo je uredil prof. Janez Sever v Clevelandu, šteje 374 strani. Ob koncu je pesnik dr. Tine Debeljak dodal nekaj zelo zanimivih podatkov o Mauserju. Po "poklicu" je Mauser delavec, zaposlen v tovarni za svedre. Ima številno družino. Že leta 1953 je nekje zapisal: "Jaz delam v tovarni vsak dan po osem ur in v soboto po pet. Za pisanje so pa noči in redke proste ure . . ."

Tako je delal vsa leta in dela še sedaj. In vendar je napisal 25 knjig, domala vsem je priznana nadpovprečna umetniška višina.

"Treba je nujno, da vozimo naprej in se vsak po svoje mučimo. Obdržati moramo od svojega, kar se največ da!" Tako in podobno navdušuje tudi druge ta veliki idealist — Karl Mauser.

Knjiga NA OZARAH je na ponudbo pri MISLIH za ceno \$ 3. Poštnina posebej: od 30 do 70 c. Daljava odločuje.

VSEM NAROČNIKOM IN PRIJATELJEM:
PRAV VESELO VELIKO NOČ!

MISLI.

KNJIGE DOBITE PRI MISLIH

SHEPHERD OF THE WILDERNESS — angleška knjiga o Baragu — \$ 1.

"SRCE V SREDINI", spisal Vinko Brumen. Življenje in delo dr. Janeza Evangelista Kreka. Vezana \$4, broširana \$3.

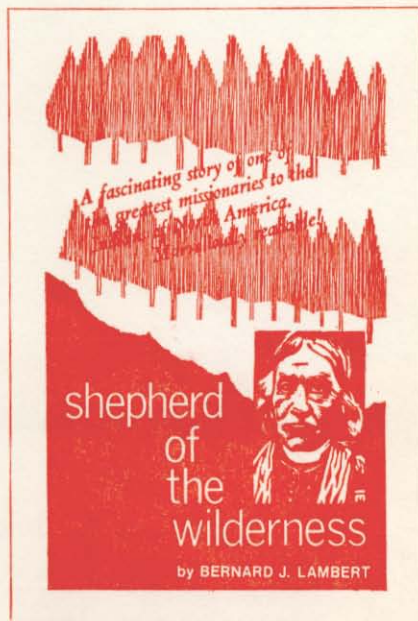
SKORAJ 50 LET. — Misijonski spomini sestre Ksaverije Pirc. Z mnogimi krasnimi slikami. — S poštnino \$ 2.

BARAGA — slovenska knjiga, spisala Jaklič in Šolar. — \$ 1, poštnina 40c.

ROJSTVO, ŽENITEV IN SMRT LUDVIKA KAVŠKA — povest, spisal Marijan Marolt — \$ 3.

DOMAČI ZDRAVNIK (Knajp) — \$ 1.50.

ZA BOGOM VREDNA NAJVEČJE ČASTI — Spisal dr. Filip Žakelj. Krasna knjiga o Baragovem češčenju Matere božje. — \$ 2, poštnina 40 c.

LETO XX.

MARCH - APRIL, 1971

ŠTEVILKA 3-4

A NEKATERI SO DVOMILI

Matej, 28,17.

ČE BI SE KDO HOTEL izučiti za "propagandnega ministra", se ne bo šel učiti k evangelistom. Bili so slabi propagandisti — v človeških očeh. Preveč vedo povedati o dvomih nad Kristusovim vstajenjem. In o neveri. Ali ne vznemirjajo s tem dvome v človeku, ki bere njihova poročila?

Vzemimo sv. Mateja! Piše: "Enajsteri učenci pa so šli v Galilejo, na goro, kamor jim je bil naročil Jezus. In ko so ga zagledali, so ga molili, a nekateri so dvomili." — Dvomili po vsem tistem, kar so videli in slišali pred tem v teku 40 dni! Dober propagandist bi tega ne zapisal.

Sv. Marko piše: "Pozneje se je prikazal enajsterim, ko so bili pri mizi; in grajal je njih nevero in trdosrčnost, da tistim, ki so ga po vstajenju videli, niso verjeli." — Kdor bere, bo rekel: Zakaj naj pa jaz verjamem?

Sv. Luka piše o ženah: "Vrnile so se od groba in sporočile vse to enajsterim in vsem drugim. In zdele so se jim te vesti kakor blodnja in niso verjeli." — Nekaj vrstic poprej piše, kaj sta angela ob grobu rekla ženam: "Spomnite se, kako vam je povedal, ko je bil še v Galileji; Sin človekov mora biti izdan v roke grešnikov, biti križan in tretji dan vstati". — Luka pripominja: In spomnile so se njegovih besed. Kako to, da se jih enajsteri niso spomnili?

Sv. Janez piše o Mariji Magdaleni pri grobu. Navideznemu "vrtnarju" je rekla: "Gospod, če

si ga ti odnesel, povej mi, kam si ga položil, ga bom jaz vzela." — Kako ga boš pa nesla? Štuparimo? In kaj boš ž njim? Dober propagandist bi te ženske domislice ne zapisal. Zlasti ko obenem dosti jasno pove, da niti Magdalena ni verjela v Vstajenje.

In so vse to in tako evangelisti pisali komaj nekaj desetletij po prvi veliki noči. Preden so pisali, so seveda o vsem tem samo govorili. In to v časih, ko je domala ves svet še čakal na njihovo "propagando", kristjanov je bilo v primeri s pogani in Judi — peščica! Je že res, da so vedeli povedati tudi o čudovitih Kristusovih zmagah v posameznih dušah, pa zakaj niso ostali pri tem in še kaj več povedali? Tako bi človek pričakoval od dobrih propagandistov. Zdaj pa dvomi, dvomi, nevera, nevera . . .

Toda, komaj verjetno — vendar so uspeli! Še po 2000 letih uspevajo, čeprav so tudi dvomi in nevera še vedno na dnevnem redu. Kaj pa če Kristus sploh ni računal s tem, da bodo apostoli in evangelisti njegovi "propagandni ministri"? Kaj če je On to vlogo pridržal sebi in jo vrši nevidno v dušah naravnost iz nebes? Posluhuje se kaj slabega zemeljskega orodja, zna ga pa rabiti kot zares velik Mojster. Slabi "propagandisti" uspevajo, ker je za njimi Mojster.

Ne bo napačno, če ob bližnjem prazniku Vstajenja to razmišljanje temeljito pretehtamo!

Legenda o Kristusovi Suknji

Ivan Cankar

KO JE KRISTUS UMRL, so vadjali pod križem vojščaki za njegovo suknjo. Dobil pa je vadjlo Markus iz Panonije.

Kristusova suknja je bila šita iz grobega rdečega suknja, rezana vsa iz enega kosa. Šivala jo je Marija sama, ko je bilo Kristu sedem let. Na rdečo suknjo so padale njene rdeče solze, ko je mislila na sinovo trpljenje in smrt. Tistih solz ni bilo mogoče izbrisati, poznajo se še dan dandanj. Kristus je oblekel suknjo in je ni slekel petindvajset let. Kakor je rastel, tako je rasla suknja čudežno z njim. Nosil jo je, ko je tolažil žalostne, odpuščal grešnikom, lečil bolnike, dramil mrtve. Tudi jo je nosil, ko je točil krvave solze na Oljski gori in ko je nastopil pot na Golgoto.

Markus iz Panonije si je oblekel Kristovo suknjo, da bi se razkazal pred vojščaki. Ali komaj jo je ogrnil, ga je zbolelo srce in njegove oči so izpregledale. Odpasal si je meč, ni slišal zasmehovanja, ne hudih besed in je šel, kamor ga je gnalo spoznanje.

Videl je krivico, ki je prej ni videl; videl je, da so deležni trpljenja in križa tisti, ki lajšajo trpljenje in nosijo križ omahujočim; in videl je, da bo njihovo plačilo večno in nezaslišano veselje; in nazadje je videl tisočletno kraljestvo pravice in blagoslova božjega.

Tako je romal od kraja do kraja, od dežele do dežele, in njegova beseda je bila evangelij. Ubogim je prinesel bogastvo, bolnim zdravje, potrtno radost. Razodel je malodušnim: vsa krivica je v vaših srcih; očistite srca — kje je krivica?

On sam, Markus iz Panonije, ni čutil romarskega trpljenja, ne gladu, ne žeje, ne mraza. Njegove oči so bile uprte v tisočletno kraljestvo in njegova duša je bila od upanja nasičena in napojena. Ubog in truden je umrl, pokopali so ga za plotom.

Ko so ga pokopali, so se spogledali in so rekli: "Komu njegovo premoženje?" Njegovo premoženje pa je bila Kristova suknja. Dolgo so govorili in barantali, naposled pa so uganili:

"Razrežimo jo, to rdečo suknjo, pa si vzemimo vsak svoj kos, kolikor nas je. Ti si mu dal kruha, jaz korec vode, ti slamo za noč, ti si ga pokopal; vsem je dolžan, naj plača vsem!"

In tako so storili. Na devet kosov so razrezali Kristovo suknjo; in povečala je suknja devet spoznavalcev. Zakaj ostale so na suknji Mariji-

ne solze in ostala je Kristova kri. Komaj se je grešnik dotaknil rdeče suknje, je izpregledal in spoznal; greh je v krivici, krivica pa je v mojem srcu. In v tisti uri je okusil sladkost trpljenja. Kakor rodovitna njiva je trpljenje, ves blagor raste iz njega. Razodeto je bilo, visoko povišano na Golgoti pred vsega sveta očmi; le trpljenje samo bo premagalo trpljenje. Trpi, da ne boš trpel; umri, da boš živel!

Šli so v svet, dediči Kristove suknje, in so oznanjali tisočletno kraljestvo. Trpeli so in umrli v trpljenju in sladkosti. Njih bogastvo pa je ostalo in na stotine je bilo dedičev. Razšli so se, razbegli se na vse strani prostorne zemlje. Vsi bogati dediči, lastniki Kristove suknje. Z njimi je šel evangelij o trpljenju in o zmagovalnem povečanju iz trpljenja. In kakor so trpeli in kakor so umirali v trpljenju: njih dedičev je bilo na tisoče, bilo jih je na milijone. Ni bilo gore tako visoke, ne doline tako globoke, da bi ne čula njih glasu. . .

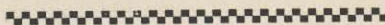
Brate, čemu jokaš? Raduj se in vriskaj od radosti — tudi ti nosiš Kristovo suknjo, kakor jo nosim jaz. Kakor jaz in kakor silni milijoni trpe-

SREČANJE (Fr. Gorše)

čih. Pa pride čas in blizu je, ko se bo razodelo vse do konca: da naše trpljenje ni bilo zlito kot voda v pesek, temveč da nam je pognojilo, zalilo in hranilo večno poveljanje; ko se bo razodelo,

da je vsaka naša solza osušila tisočero drugih; in ko se bo na vsezadnje preslavno razodelo, da smo mi vsi, mi zmagovalci, ki smo trpeli zaradi krivice, nosili rdečo Kristovo suknjo. . .

V KORAK S ČASOM

“Naša luč”

DANES JE V DEŽELAH s prebujenim katolicizmom vsepovsod obilo kritike cerkvenih oblastnikov. A ne gre samo za oporekanje. Tu so tudi nova spoznanja, ki sicer niso še do kraja izčiščena, a so nekaj pristno krščanskega. To je vera na stopnji današnjega razvoja. Zapirati se pred temi novimi spoznanji bi se reklo, uklepati lastno vero v plašč, ki ji je potsal pretesen in preokoren.

Vsa ta nova spoznanja so povezana z naukom II. vatikanskega koncila, ki ga še naprej razvijajo. Vendar bi bilo kratkovidno misliti, da izhajajo samo iz njega. Te nove misli rastejo tudi iz sedanjega časa.

Seveda se človeka polašča sprva neka zmedenost in nemir ob vsem tem. Holandski škofje so v pastirskem pismu (3. marca 1968) med drugim na tole opozorili: “Cerkvi je bil nemir vedno znova potreben, ker je bila tudi prenovitev potrebna. Danes to ni drugače . . . Kadar prezidavate hišo, sedite mesce in mesce v prahu in ropotiji. A vse to je treba jemati v kup, ker je prezidava pač potrebna. Ne, nič se ne pomišljamo izreči: tudi prezidava Cerkve je nujno potrebna”. A pravzaprav “se dá Cerkev lažje primerjati s šotorom kakor pa s trdno grajeno hišo, v kateri se človek za vedno nastani. Šotor je treba vedno znova podreti ter ga na novo postaviti, kakor hitro je spet kos poti za nami. Kar nam daje, je le začasen krov.”

Pravo oporekanje proti napakam v Cerkvi je le tisto, ki ga vrše kristjani znotraj Cerkve v imenu evangelija in s tem namenom, da bi bila ‘brez madeža in gube’. To ugovarjanje se obrača proti zlu: proti črki zakona, proti samohotnemu odločanju, proti okostenelosti, proti neke vrste zmagoslavju, ki ne priznava v sebi nobene krhkosti in se le slavi v svoji dozdevni moči.

To, da tako oporekanje obstaja, je nekaj dobrega. Če ga ne bi bilo, bi bila Cerkev kakor bolno telo, ki se na bolezen več ne odziva. Današnje težnje oporekanja v Cerkvi torej izvirajo končno iz nekega zdravega čuta za bolezen v Cerkvi in iz stvarne zaskrbljenosti zanjo. Odgovor pa tu ne prihaja “od zgoraj”, od oblasti, temveč iz božjega ljudstva in poedincev v njem.

V Novi zavezi je bil največji oporekovavec brez dvoma Kristus sam: ugovarja proti zgoli površinskemu izpolnjevanju zakona, kjer notranjost vsa gnije; proti zunanjemu tolmačenju postave, ki nalaga ljudem neznosna bremena; proti takrat veljavnim opredelitvam zakona: “Slišali ste, da je bilo rečeno . . . , jaz pa vam pravim . . .” . . . Že na zunaj se vede tako, da govorijo: “Glejte, požrešnež je in pijanec, prijatelj cestinarjev in grešnikov.” Njegove besede in njegova dejanja so seme za najglobljo revolucijo človeštva.

Vedno znova se zatrjuje, da bi ne bilo današnjega nemira, zmedenosti, zgubljanja smeri, če bi ne bilo Janeza XXIII. in njegovega koncila. Prav tako nekateri vedo, da bi Janez XXIII. zbora gotovo ne sklical, ko bi bil vedel, kaj vse bo v njem in za njim v Cerkvi izbruhnilo.

Prepričljiv odgovor na take in podobne glasove so besede belgijskega kardinala Suenensa. “Koncil”, pravi kardinal, “je bil kot sonce nad ledenikom; sonce, ki led tali, a ga raztali s tako močjo in tako naglo, da čez pobočja gorā udarijo divje vode, ki si s svojimi gmotami, s kamenjem, s hlodi iščejo poti in izhoda. Vse na bregu je nujno in neizogibno v velikem neredu. Seveda ljudje lahko upajo, da bo nereda konec. A se je treba z njim soočiti.”

Potrebno nam je najprej tole: da današnja razviharjenost v Cerkvi jemljemo kot nekaj samo po sebi razumljivega, kot odgovor na preteklost, ki nikjer ni bila popolnoma sončna dežela, v kateri bi se življenje moglo nemoteno sproščeno razvijati.

Drugič bi nam moralo biti jasno, da nepredvideni in bučni viharji vedno vznemirijo in da v današnjih viharjih znotraj Cerkve ne more biti drugače. A temeljno občutje v njih bi vendar moralo biti nekaj veselega, s pričakovanjem pretkanega, vedrega, kakor je vedro čakanje na svežost, sonce, jasnino med vihro, ki je po dolgem času prišla in zanjo vemo, da bo razčistila ozračje.

Potem nam je v sedanjih viharjih znotraj Cerkve potrebno še mirno zaupanje. Saj so ti viharji končno iz vetja Kristusovega Duha, ki se je sprostilo znotraj koncila. Zato je v njih kakor v svetopisemski vihri na jezeru Kristus sam z nami, ki — kakor takrat učencem — tudi nam govorijo: Ne bojte se, jaz sem, jaz, ne pošast, kakor bi se na prvi pogled zdelo.

O CALCUTTA!

P. Stanko Poderžaj, Indija

Naslov temu dopisu je dal urednik, Če boste brali, boste kmalu vedeli zakaj. Ne boste razumeli napak — Ur.

IZ MELBOURNA NAS JE OBISKAL hrvaški rojak, ki mi je prinesel pozdrave od p. Bazilija. Vesel sem jih bil, naj se mu kar tukaj zahvalim. Tisti Melbournčan je tu obiskal hrvaškega misijonarja p. Gabriča, oba skupaj pa mene. P. Gabrič je dobil nalogo, da mene umesti na novo župnijo, ki ni zelo daleč od Calcutte, vendar na kmetih. Začeti je treba kar od kraja, z božjo pomočjo bo šlo. Pošto imam pa še vedno v Calcutti, podeželjska pri nas je vsa muhasta.

Kako je v Calcutti in po vsej državi West Bengal (East Bengal je v Pakistanu), gotovo nekaj slišite in berete. Pred časom je zaradi nemirov Zapadna Bengalija prešla pod oblast centralne vlade v New Delhiju. Nemiri niso ponehali, tudi druge nadloge, ki mučijo deželo do obupavanja, se niso zmanjšale. Nedavno so bili tu zastopniki ameriške pomoči Indiji in drugim azijskim deželam (Catholic Relief Services). Svoje vtise so popisali v nekem listu in iz njihovega spisa posnemam naslednje poročilo.

Pišejo nnekako tako: Prišli smo v Calcutto skozi Hong Kong, kamor se v trumah zlivajo begunci iz rdeče Kitajske; skozi Filipine, kjer smo opazovali grozne posledice tajfuna; skozi Južni Vietnam, kjer smo videli po vojni povzročeno revščino. Toda kar smo videli v Calcutti, se ne da primerjati z ničemer v omenjenih deželah. Ni dvoma, da je Calcutta med vsemi bednimi kraji najbednejša.

Močna je komunistična propaganda, vsakodnevni štrajki, nenehne protestne povorke, vmes pa kar množični umori, ki so posledica medsebojnega obračunavanja številnih političnih strank. Nezaposlenost narašča, ulice so zabasane z ljudmi, ki se jim kar vidi, da trpe pomanjkanje. Neštevilni, tudi cele družine, prenočujejo na prostem, pa naj bo zima ali poletje. Spijo kar po pločnikih in delajo vtis, da so sami mrtvaki s plahtami pokriti. To se godi v vele mestu, ki uradno ošteje 7 mi-

lijonov prebivalcev, pa jih v resnici utegne biti 10 milijonov. Povsod sestradani berači, starci in starke, pohabljeni, otroci. V odpadkih iščejo kaj za pod zob, pri mimoidoilih moledujejo. Če se ustaviš, da enemu nekaj daš, te v hipu obsuje cela truma, potem se zlepa ne izviješ iz vrveža. Zato po uradih naročajo uslužbencem, naj se ne dajo ganiti siromaštvu, ki ga srečavajo povsod. Kruto je to seveda, pa je le res, da če greš v Calcutto, moraš pustiti srce zunaj.

Znana Mati Terezija, ki tudi v Avstraliji zanjo veste, je seveda drugačna. Ima v Calcutti dom za umirajoče in zapuščene kar v nekem bivšem hindujskem templju. Ima dom za zapuščene otroke, vdove, gobavce . . . Omenjeni Amerikanci so tudi vse to obiskali in pregledali. Občudovali so, pa vendar brezupno vzdikali: Je čudovito, ali je le kapljica v ogromno morje! Kar vidimo širom po mestu, je tako strašno, da si sploh ne moremo misliti, kako začeti, na katerem koncu prijeti . . .

Toliko o vtisih Amerikancev. Mati Terezija se ne da motiti. Zdi se, da vedno ve, na katerem koncu poprijeti. Tudi k meni v tem novem kraju prihajajo razni siromaki, ki me prosijo, naj jim napišem priporočilo za m. Terezijo. Še tole tipkanje sem moral prekiniti, da sem ustregel neki ženi in jo s pismom poslal k njej. Ženska ima s seboj 4 leta starega otroka — m. Terezija bo nekako našla mesto zanj . . .

Pri vsem tem obupnem morju strahotne revščine ameriška pomoč vendar veliko zaleže. Na primer. Poleg moje bivše župnije sv. Janeza v Calcutti je železniška postaja, skozi katero se vsak dan prelije v vele mesto kakih 2,000 beguncev iz Vzhodnega Pakistana. Ker nimajo kam iti, se razlijejo na vse strani okoli postaje, dokler jih vladni zastopniki dobesedno ne polove in odpravijo v naselja, ki so zanje že vnaprej pripravljena. Za to skrbi neka lokalna laiška dobrodelna organizacija "Humanity Association". Potrebna sredstva dobiva od ameriških katoliških škofov. Potem so razni šolski zavodi, kjer ameriška pomoč razdeli vsak dan na tisoče zajtrkov. Pa niti ne samo otrokom, tudi učiteljstvu. Šole vodi neka mednarodna verska družba "Brothers of Mankind", pa jim dostikrat poidejo vsa sredstva, tudi oni morajo jesti iz ameriške sklade.

Res je, da pomoč ubogim v Calcutti in drugod po Indiji iz tujine ni majhna, prav tako pa ostane res, da je še vedno vse skupaj le kaplja v morje. Ko to tipkam, smo pred zveznimi volitvami. Kakšen bo izid, kakšni bodo izgledi za boljše čase? Morda boste prej zvedeli kot te vrstice brali . . .

M. Terezija v Indiji

Naj zaključim z najlepšo zahvalo za darove preko MISLI. Vsem in vsakemu posebej velik Bog povrni! Ko berem v listu Vaša imena, vsakemu pošljem svoj blagoslov po nebeškem brezžičnem telegrafu. Imam zelo majhno cerkvico, v njej dve maši vsako nedeljo, eno pa nekje pri podružnici. Pota so dolga, hoditi je treba peš, pa kar nekako prileže se mi. Najlepši pozdrav vsem! Veselo Alelujo!

P. Stanko Poderžaj S.J.

St. Xavier's College

30 Park St., Calcutta 16, W. Bengal

KODER SONCE TEČE — POVSOD SE KRUH PEČE

Antonija Stojkovič

KO SEM ŠTIRINAJSTLETNA dokončala 6-razredno ljudsko šolo v Sežani, nam je za slovo od šole nadzornik govoril in pokladal na srce naslednje besede:

Predragi! Iz leta v leto ste obiskovali šolo; nekateri z veseljem, zato ste skušali biti bolj in bolj pridni, da bi se mogli čimveč potrebnega naučiti. Drugi — bolj lenobni — ste komaj čakali, kdaj bo tega mučenja konec. Mislili ste rajši na to, kako boste po končani šoli sami svoji gospodarji, kako se boste prosto igrali, plazili se za polhi v gozdu, lovili ribe in podobno. Za ene in druge je danes dospel konec.

Ve dekletca, posebno pa še vi dečki, ohranite si v srcu vse, kar so vas v šoli s tako ljubeznijo in požrtvovalnostjo učili. Ljubite in spoštujte starše, kot ste jih dosedaj. Vi, dečki, postali boste krepki fantje. Usoda vas bo morda zanesla po svetu, bodite pošteni! Nikomur ne storite nič žalega. In če bo vas kdaj kaj slabega doletelo, bodite močni, pogumni! Če danes dež pada, jutri bo zopet sonce! Kadar pa vam bo kdo vaš narod in vašo domovino zaničeval, uprite se odločno, povzdignite glas! Povejte takemu: Čeprav je moj narod majhen, ima svojo zgodovino, svoje sloveče može, pesnike, pisatelje, znanstvenike, visoke cerkvene dostojanstvenike. Kjer bo visela naša trobojnica, belo-modro-rdeča, poklonite se ji, ker je znamenje naše domovine!

Morda se komu od vas dogodi, da se bo izselil daleč čez morje v daljno tujino, tudi ta naj bo brez strahu. Za pridne roke je dela povsod. Koder sonce teče, povsod se kruh peče! —

Tako je govoril nadzornik. Meni takrat njegove besede niso veliko pomenile, čeprav sem paz-

no poslušala. Do njihovega pomena sem prodrla šele mnogo pozneje, pomagale so mi, da se nisem bala trdega ujetništva pod Nemci. Prestala sem s potrpljenjem in prizanašanjem. In potem — z zaupanjem, in čeprav z bolečino v duši, sem se po končani vojni kot begunka s sinom ukrcala za odhod v daljno Avstralijo. Mnogi okoli naju so plakali, češ, morda zadnjič vidimo Evropo, ali se bomo kdaj vrnili . . .

Tudi jaz sem se spraševala: kakšna je Avstralija, kakšno je tam življenje? Temna, neznana prihodnost . . . Morska pot je slabo napovedovala. Valovi so tako grozno udarjali ob našo ladjo, da se je premetavala kot orehova lupina. Tri četrtine pota sem bila bolna, pa sem se tolažila, da bo tudi tega enkrat konec.

In potem? No, da! Za pridnega človeka . . . kot je rekel nadzornik. In tudi: koder sonce teče, povsod se kruh peče.

TO JE TVOJ CILJ, DOMINIK!

Ljudje so trpeli, da so ti prislonili lestvo na drevo, kjer visi dosti sadja, v naročje so te dvignili, da dosežeš sad — in ti si mislil na lestvo, da zlezeš na vrh ter tiho poješ sad za sadom in na tleh onim, ki gledajo lačni v veje, ne vržeš niti peclja.

Ne, Dominik, ti si človek! Ne smeš sam jesti kruha, deliti ga moraš. Istemu rodu na zemlji, ki je tebe dvignil, moraš vrniti znojne kaplje. To je tvoj cilj, Dominik!

(Iz Finžgarjeve črtice: SREČALA STA SE.)

P. BAZILIJ SPET TIPKA

Baraga House

19 A'Beckett Street, Kew, Victoria, 3101

Tel. 86 8118 in 86 7787

★ MORAM PA POVEDATI, da mi je tista slika v zadnji številki prinesla sanje, iz katerih sem se prebudil ves prepoten, potem sem se pa moral pošteno smejeti. V sanjah sem res stal na vrhu strehe našega revnega adeleidskega doma. Pred hišo pa so bili zbrani vsi adeleidski Slovenci. Še tisti, ki jih v cerkvi ne vidim, so prišli gledat, kako bo pater skakal s strehe, da zmanjša dolg našega verskega centra. Bila je prava dražba. Slišal sem Stankov glas: "Jaz dam deset dolarjev, kdo da več?" In Tonetov: "Petnajst!" In Danilov: "Dvajset!" In Ignacov: "Petindvajset!" Tako je šlo dalje, menda do pet stotakov, ko se je dražba ustavila. Iz množice sem še čul glas društvenega predsednika Franceta: "Za tak denar bi pa še jaz skakal s strehe naše dvorane . . ." Pognal sem se s strehe in objelo me je navdušeno ploskanje.

Menda je bilo ljudstvo z mojim skokom kar zadovoljno, kajti v naslednjem trenutku sanj sem se spet znašel na vrhu strehe. Tedaj pa sem zaslišal izmed glav pod seboj (gotovo mi je želel, da bi si vsaj noge polomil če že ne vratu): "Zdaj pa za skok in salto — deset dolarjev! Kdo da več?..." Mrzlo me je spreletelo, potem pa mi je postalo pošteno vroče. Salto? Kako pa naj to napravim, ne da bi se polomil? Bil sem v zadregi, iz katere sem se rešil, ko sem se — prebudil . . .

Vse prepoten sem se hvaležno oddahnil. — Kajne, dragi Adeleidčani, da bomo tudi brez patrovih skokov s strehe polagoma odplačali dolg? Prepričan sem, da ima tudi adeleidska slovenska družina dovolj dobre volje za skupno versko stvar. Bog daj, da bi se darežljivim darovalcem pridružili tudi tisti, ki še stojijo ob strani. Zrna do zrna — pogača . . .

★ Poroke morem danes omeniti tri: 6. februarja sta si pred oltarjem podala roke **Maks Bezljaj** in **Stavroula Kyriakou**. Ženin je rojen Ljubljčan, nevesta je iz Makedonije. — 20. februarja sta stopila pred oltar **Anton Lovrec** in **Ljudmila Pučko**.

ženinov rojstni kraj so Moravec, župnija Mala Nedelja, nevesta pa je iz Spodnjega Kamenščaka, župnija Ljutomer. — 27. februarja sta si obljubila zvestobo **Branko Šuša** in **Marija Cerin**. Ženin je po rodu Dalmatinec, nevesta je iz Račje vasi, župnija Lanišče v Istri. — Vsem iskrene čestitke!

★ Tako se v predpustu s porokami naša izseljenska družina ni ravno preveč odrezala. Je bilo pa zato krstov več: 1. februarja so prinesli iz Moonee Ponds **Ivana**, sinka Zdravka **Repiča** in Anice r. **Zužič**. — Dva krsta sta bila 6. februarja: **Majda** je nova članica družine **Ivana Bariča** in **Irene** r. **Pozvek** (Campbellfield), **Judy Carmen** je prvorojenka v družini **Karla Zupančiča** in **Vlaste** r. **Činkole** (Box Hill). — 21. februarja je krstna voda oblila **Davida**, ki sta ga iz North Altone prinesla **Martin Majerič** in **Helena** r. **Baranja**. — 27. februarja so iz Bell Parka pripeljali **Edvarda**, ki je razveselil družino **Janeza Turka** in **Mihaele** r. **Oštir**. — Isti dan je bila ob našem krstnem kamnu tudi **Lidija Mary**, hčerka požrtvovalnega **Aljoza Markiča** in **Anice** r. **Cimerman**, Ringwood. Gotovo se ni zavedala, da bi najbrž ne mogla biti krščena v slovenski cerkvi, če bi ne bilo njenega očka, takrat še fanta **Baragovega** doma, ki je prvi in najmočnejše zagrabil za delo. Ko bo dorasla, bo na to lahko upravičeno ponosna. — Kar trije krsti so bili 28. februarja: **Tanja** je razveselila družino **Ivana Sankoviča** in **Franciške** r. **Tone** (Fawkner), **Danny Franc** bodo klicali sinka družine **Ivana Moharja** in **Karoline** r. **Levstik** (Brunswick), prvorojenka družinice **Aleksandra Vičiča** in **Lore** r. **Jesenko** (Kew) pa je dobila ime **Suzana Manuela**. — Čestitke vsem družinam!

★ Naj po teh krstih omenim še **Marka Jožefa**, ki je lani v avgustu postal novi član družine **Francja Zupančiča** in **Tončke** r. **Žakelj**, Parkside (Adeleide). S.A. Krščen je bil menda ob koncu novembra. Fantiček je rekorder svoje vrste: že ko je po rojstvu prvič zajokal, so na veliko presenečenje

ugledali v njegovih ustecah dva zobčka. Postavil je rekord tudi s tem, da je bil najmlajši pacient dentista, ki mu je že peti dan po rojstvu oba zobka izpulil. Zdravnik je povedal staršem, da so takile primeri redki in da bo fant zelo verjetno dobil v življenju zobe trikrat in ne le dvakrat, kot mi običajni zemljani. — Čestitke staršem za Marka, Marku pa za zobe! Takle rekord se ne zgodi vsak dan na svetu, kaj šele med Slovenci . . .

★ Med anglečke se je preselila takoj po rojstvu in krstu v Footscray Hospital-u **Rosemary**, prvorojenka Ignacija **Žalika** in Zdenke r. Lutar iz St. Albansa. Sreda 10. marca je bil njen rojstni in smrtni dan. — Rojak, ki je bil nedavno tu na obisku iz Tasmanije, mi je povedal, da je dobila anglečka tudi njegova mlada družina. Milan **Kavčič** in Margaret Ann r. Davis iz Burnte, sta v oktobru v Devonportu dobila dvojčka, od katerih je **Emil Paul** ostal pri življenju, **Dominik John** pa se je že 24. oktobra pridružil nebeškim krilatcem. — Obe družinama sožalje! Ravno vera nas v takihle primerih najlepše potolaži. Oba novorojenčka sta na lahek način dosegla to, za kar se moramo mi v življenju šele boriti.

★ Naša cerkev je medtem tudi videla krsto. V nedeljo 14. februarja zvečer smo kropili **Jožefo Drvodol**, ki je v četrtek 11. februarja zjutraj izdihnila na domu v naročju svojega moža Alojza. Bog jo je rešil trpljenja, saj je bila dolgo bolna in je morala v zadnjem letu skozi več težkih operacij.

Pokojna je bila rojena 20. marca 1926 v vasi Hrib pri Loškem potoku v številni Lavričevi družini. Dve sestri in brat še živijo doma, pet njenih bratov pa je bilo po vojski v letu 1945 vrnjenih iz Vetrinja in pobitih v množičnih grobovih. Tudi ona je bila vrnjena iz Vetrinja, a je ostala pri življenju. Leta 1953 se je v Ljubljani poročila. Z možem sta po nekaj letih prišla v Francijo, od koder sta na ladji "Aurelia" 25. januarja 1961 dospela v Avstralijo. V East Coburgu sta si ustvarila domek, delala pa je kot preddelavka v tekstilni tovarni. Udeležba in žalost pri pogrebu je pokazala, da se je delavkam s svojim lepim značajem zelo priljubila.

Mašo zadušnico smo imeli v ponedeljek 15. februarja ob devetih, pokopali pa smo drago pokojnico na keilorsko pokopališče v bližino slovenskih skupnih grobov. — Možu Alojzu ter sorodnikom tukaj in v domovini iskreno sožalje.

Misli, March-April, 1971

Zdaj pa še naš **VELIKONOČNI SPORED**:

MELBOURNE:

Cvetna nedelja (4. aprila): blagoslov oljk in butaric pri deseti maši. V lepem vremenu bo maša na prostem pri lurški votlini, drugače v cerkvi.

Veliki četrtek (8. aprila): Obredi tega dne ob sedmih zvečer v cerkvi. Spovedovanje.

Veliki petek (9. aprila): ob enajstih dopoldne križev pot (v lepem vremenu na dvorišču pred votlino) in prilika za spoved. Obredi velikega petka ob sedmih zvečer v cerkvi. Procesija k božjemu grobu v lurški votlini. — Spovedovanje.

Velika sobota (10. aprila): Ves dan prilika za spoved. Letos ne bomo imeli polnočne maše vigilijske, ampak se bodo obredi začeli že ob **osmih zvečer** (v lepem vremenu pri lurški votlini). Blagoslov ognja, velikonočne sveče, vode . . . Maši velikonočne vigilijske bo sledila procesija Vstajenja. Po procesiji blagoslov velikonočnih jedil. (Prinesite s seboj stekleničke za novo blagoslovljeno vodo).

Velikonočna nedelja (11. aprila): maše ob osmih, ob desetih in ob petih popoldne. Pred mašami spovedovanje. V lepem vremenu bo deseta maša na prostem pri votlini.

Velikonočni ponedeljek (12. aprila): maši ob osmih in ob desetih. Spovedovanje pred mašama.

ST. ALBANS: Velikonočno spovedovanje v **torek** velikega tedna (6. aprila) od 7:30 zvečer dalje v cerkvi Srca Jezusovega. Slovenska maša na **velikonočno nedeljo** (11. aprila) ob petih popoldne.

NORTH ALTONA: Velikonočna spoved v **soboto** pred cvetno nedeljo (3. aprila) ob sedmih zvečer v cerkvi sv. Leona Velikega.

GEELONG: Velikonočno spovedovanje v **sredo** velikega tedna (7. aprila) ob sedmih zvečer v cerkvi sv. Družine, Bell Park.

Maša na **velikonočno nedeljo** (11. aprila) ob pol dvanajstih.

MORWELL, Gippsland: Prilika za spoved v **torek** velikega tedna (6. aprila) ob sedmih zvečer v cerkvi Srca Jezusovega.

BALLARAT: Spovedovanje v ponedeljek velikega tedna (5. aprila) ob sedmih zvečer v stolnici sv. Patrika.

ADELAIDE, S.A.: Slovenska maša na **velikonočni ponedeljek** (12. aprila) ob štirih popoldne v cerkvi Srca Jezusovega, Hindmarsh. Po maši Vstajenje z blagoslovom. Prilika za spoved od dveh dalje.

Še na strani 93

ŠTIRIDESET LET BARAGOVANJA

Vatikanski radio konec 1. 1970

Napisal p. Bernard Ambrožič

PIŠEM, DA SE ODZOVEM povabilu namestnega postulatorja za Baragovo beatifikacijo v domovini. Sicer sem že desetletja komaj ob robu zaresnega baragovanja, pri srečanju zato nič manj. Delo za Baragovo beatifikacijo v domovini danes označujete kar s to besedo, ki vam je postala domača. Seveda že tudi Slovencem po svetu. Nekoč smo rekli na kratko: Baragovanje.

Baragovanje je letos staro 40 let, prav toliko beseda, za ta pojem na hitro skovana. Če smo takrat hoteli povedati, da se lotevamo dela za Baragovo beatifikacijo, se nam je rad jezik zapletel in marsikdo, ki je slišal, je dvignil obrvi češ: kaj se to pravi? Pa smo iznašli besedo "Baragovanje" in ljudstvo je začelo razumevati.

Stvari, ki jih hočem tu omeniti, so bile že kje zapisane in najti bi jih bilo v tisku. Štirideseta obletnica pričetega dela je pa vendar morda toliko pomembna, da kaže nekaj spominov na leto 1930 na novo osvežiti. Utegne se najti kdo, ki bo z zanimanjem bral in se morda — ogrel.

Da, Baragovanje se je tisto leto začelo. V življenje ga je priklicala zavest, da leto 1930 pomeni stoletnico Baragovega prihoda v Ameriko. Ne morem reči, da se je Amerika kot taka te stoletnice v kakšni meri zavedala. Slovenci v Ameriki mimo nje nismo mogli. Zbudila se nam je zavest, da je prav zares skrajni čas, začeti z — Baragovanjem.

Baragovo življenje so preiskovali in o njem pisali davno poprej. Slovenci, Nemci, Amerikanci, Veliko lepega so napisali in dali v javnost. Domala vsi so počrtavali Baragovo svetniško življenje. Niso bili redki, ki so izjavljali, da bi Baraga zaslužil oltarsko čast. Tako je kaj razumljivo, da nam leta 1930 ni bilo treba Baraga na novo odkriti. Kar je bilo treba odkriti je bilo pač — Baragovanje. V smislu, kot sem zgoraj nakazal. Tega do tedaj ni bilo, ostajalo je pri besedah.

Še najbolj se je "Baragovanju" približal s svojimi spisi in članki v teku kakih sedmih let poprej slovenski frančiškan p. Hugo Bren, ki je živel in pisal v Lemontu, na Ameriških Brezjah. Veliko in krepko je pisal o Baragu in njegovi svetosti, pa ne samo to. Pozivljal je in pritiskal,

naj se vendar kdo zgane in podvzame akcijo za cerkveno priznanje Baragove svetosti, ki jo poedini Baragovi častilci z vsem prepričanjem in občudovanjem razglašajo. Splošen odmev na Hugonov "pritisk" je bil: Kdo, kje, kdaj, kako? In pri tem je ostalo. Stvar je bila tako nova, da si niti tipajočega koraka nihče ni upal podvzeti. V katero smer naj bi ga zastavil?

Za ta prvi tipajoči korak se je ojunčil Slooeski katoliški shod v Lemontu leta 1929. Bilo je na pragu stoletnice Baragovega prihoda v Ameriko. Mislim, da še vedno ni do kraja dognano, kdo je med resolucije shoda vstavil tisto, ki je predlagala začetek dela za Baragovo beatifikacijo. Seveda je bila z drugimi vred tudi ta točka "navdušeno pozdravljena" in poglasno sprejeta. Kaj pa v resnici pomeni, je komaj kdo vedel. Tisti Katoliški shod v Lemontu kljub svoji resoluciji še davno ni bil — Baragovanje.

Ozek krog Baragovih častilcev se je le našel, ki je Baragovo resolucijo žvečil in žulil, pa zraven ugibal, kako bi se dal narediti nadaljnji tipajoči korak. Morda bi sprožil pravo Baragovanje. Dokopal se je do spoznanja, da je treba stopiti pred škofa v Marquette, Baragovega naslednika na škofijski stolici, Baragovi ustanovi. Pridobil je slovenskega monsinjorja v marquettski škofiji, Metličana Ivana Režeka, da bi izročil primerno spomenico svojemu škofu. Pridobil je škofa Pavla Nussbauma, da je bil voljan spomenico sprejeti. Pridobil je lepo število ameriških Slovencev in Slovenk, da so bili voljni porovati na Baragov grob in biti priče izročitve in sprejetja spomenice.

Tako se je končno sprožilo "Baragovanje" in bilo je lepo. Bilo je na dan 9. avgusta 1930. Podrobneje ga tu ne kaže opisovati. (Eden poglavitnih sodelavcev pri pripravi in pri izvedbi tega prvega Baragovanja je zdaj pri Sv. Trojci v Slovenskih goricah: p. Odilo Hajnšek. Pozovite ga, naj napiše. Prepričan sem, da mu je vse še v dobrem spominu.)

Navdušeni smo odšli iz Marquette, navdušene-ga škofa smo tam pustili — kam pa od tu naprej? Podzavestno — pa tudi zavestno — smo čutili, da se škof enako sprašuje, skupno s svojimi svetovalci. Bolj ko smo se v stvar poglobljali — Slovenci zase in škof v Marquette zase — bolj nam je postajalo jasno, kako ogromne naloge se lotevamo. Ali ji bomo količkaj kos?

Daleč daleč za gorami smo videli cilj, bolje rečeno: docela neviden se nam je zdel. Da ne bi omagali in ne vrgli puške v koruzo, smo se opogumljali z geslom: Naj bo cilj še tako daleč, že

Misli, March-April, 1971

sama pot do njega je lepa! Neštetokrat sem sam tako rekel, verjetno tudi kajkrat zapisal. Če ne zmoreš ture na vrh Triglava, do kamor prideš, svoj užitek imaš!

Organizirali smo Baragove proslave po slovenskih naselbinah. Lepe so bile. Prava "Baragovanja", ni manjkalo niti molitev za beatifikacijo. Tako se je začela ideja na široko prijemati, postajala je že ljudska last. Toda v glavnem zgolj v slovenskih vrstah. Kam od tu naprej? Škofija v Marquette — ni poprijela.

Pa smo še isto leto, tik pred novim letom, ustanovili Baragovo zvezo. Slovenci sami zase. Moralo je pač od lepih Baragovanj ostati nekaj konkretnega, otipljivega. Baragova zveza! Ustanova, ne le neka "proslava."

Ko danes mislim nazaj na tisto ustanovitev, se mi neka okolnost zdi posebno značilna. Baragovi zvezi smo dali "ustavo", pravila, pa smo med njene namene postavili še marsikaj, le eden namenov je bil: delo za Baragovo beatifikacijo. Približno tako, kot leto poprej Katoliški shod. Kljub uspešnim Baragovanjem žez leto si menda nismo upali zapisati, da ima Baragova zveza en edini namen: Baraga na oltar! Pač smo se bali biti preveč pogumni, celo kar drzni. Danes, ko je Baragovanje že tako napredovalo, mi ob tem priznanju — sili kri v lice! Takrat bi mi silila, če bi se bil upal črtati vse druge njene "namene." Vendar jih je črtal, če se ne motim, že naslednji občni zbor.

K temu je zlasti pripomoglo poročilo o Baragovanju v domovini v letu 1931, posebno o onem na Brezjah. Vršilo se je na pobudo nas v Ameriki, to gotovo drži, pa je dalo tudi nam nadaljnjo pobudo. Zdaj Baragovanje ni bilo več omejeno na ameriške Slovence — vendar pa še zgolj na Slovence. Vse lepo, toda Baraga je umrl in je pokopan v Ameriki, v ameriški škofiji — nič ne bo iz naših Baragovanj, dokler se ne bo ta resno zganila.

Zavedali smo se, da golo poudarjanje Baragove svetosti ne vodi do cilja. Niti sama molitev ne. Treba je zbrati dokumente, poiskati vse Baragove spise in pisma, pričevanja njegovih sodobnikov, do kraja opisati njegovo življenje in delo. Vse to za vso javnost, nekoč za predložitev v Rimu. Ogromno delo! In vendar ga moramo vsaj začeti — Slovenci! Menda je sam Baraga ponudil nepričakovano pomoč — za stvar se je zavzel v Ameriki rojeni izobraženi Slovenec, inž. Jože Gregorič. Ob p. Hugonu je postal eden najbolj gorečih Baragovcev, s svojimi raziskovanji in najd-

bami je prav on dal Baragovi zvezi življenjski pomen.

Baragova zveza je zamislila tudi svoje lastno glasilo: Baragov svetilnik. Nekaj časa je izhajal v že obstoječem tedniku, zgolj v slovenščini. Polagoma se je prelevil v Baragov buletin in prešel v angleščino. Toda še je ostal v slovenskih rokah. Škofija v Marquette je bila o vsem obveščena, sama še kar ni mogla zagrabit, leta so pa potekala. Prihajala so Jobova poročila: škof je bolan, škof je umrl, imamo novega škofa, o stvari še ni poučen, katedrala je pogorela, ni časa za Baraga — in še kaj takega vmes. Okoli 15 let je preteklo, preden je — spet nov — škof prevzel delo za Baraga pod svoje okrilje in je Baragova zveza postala uradna zadeva ameriške škofije pod imenom Baraga Association z lastnim glasilom: Baraga Bulletin. Slovenska in ameriška Baragovanja so se zlila v eno in stekla v skupno strugo.

In — zdaj je stvar stekla?

Je stekla s pospešeno naglico — se zataknila — skoraj obstala — stekla ponovno. Pač povsem po človeško. Cilj se je bližal, cilj se je umikal, se izgubljal v meglenem obzorju. Še in še se je bilo treba tolažiti: pot sama je lepa, lepša od leta do leta! Vstajali so novi sodelavci, dognanja v člankih in knjigah so se množila, krog molilcev se je upapolno širil. Toda — le kaj bo prinesla svetovna vojna? Pokopala Baragovanja?

Ni jih pokopala, bila so že preveč življenjska. Zadržala jih je vsekakor, pa kmalu so vstala v novo življenje. Ne samo v Ameriki in domovini, še v nove svetove so segla. V Kanado, v Južno Ameriko, v Italijo, v zahodno Evropo, v Avstralijo. Toda od povsod se oči ne obračajo več v Lemont, ki je bil nekdanji pobudnik, pogledi gredo v Marquette, tam je naše upapolno žarišče že za skoraj svetovno gibanje v prid Baragovi razglasitvi svetništva.

In vendar se ni čuditi, da še nikakor nismo cilju pred pragom. Koliko zamujenega od Baragove smrti do pobud p. Hugona je treba nadomestiti! O, ko bi čas čakal in ne zastajalo delo!

Po štirideset letih smo nekako na tem, da se škofijski postopek bliža zaključku. Za mnoge kanonizirance je šlo dosti hitreje, za druge — številnejše — še mnogo počasneje. Nič za to, če bo tudi Baragov "rimski" postopek trajal 40 let. Nič za to, če bo škof Baraga beatificiran šele ob drugi stoletnici prihoda v Ameriko. Pogumno naj gre delo naprej, le naj za nami še bodoči rod z zadoščenjem ponavlja: bila je dolga pot, a bila je lepa, vsak poedini korak na njej je bil vreden napore!

Izpod Triglava

RAVNATELJ IVAN DOLENEC, med drugim znan kot največji poznavalec Evangelista Kreka in njegovega dela, je umrl v 87. letu starosti v Sopotnici pri Škofji Loki. Na rojstnem domu, kjer je užival svoj pokoj, ga je zadela kap. Rajni je bil odličen šolnik, pa tudi v politiki se je udeleževal kot državni poslanec za škofjeloški okraj. Po vojni je moral skozi komunistične ječe, nato se je umaknil v Sopotnico, ostal pa še vedno tudi literarno delaven. Pokopal ga je v Škofji Loki metropolit nadškof Pogačnik ob asistenci 12 duhovnikov in zelo številnega ljudstva.

V MARIBORSKI OBČINI je zaposlenih 60.000 ljudi. Neki urad za zaposlovanje je dognal, da nad 27.000 med njimi ni končalo osemletke, čeprav je po zakonu obvezna za vse državljane. Oblasti so o tej pomanjkljivosti razpravljale in skušale ugotoviti razloge zanjo. Med drugim je padlo mnogo očitkov na učitelje, češ da so preveč suhoparni v svojih razredih in ne znajo učbenikov porabiti tako, da bi učence navajali k samostojnemu razmišljanju. To je en vzrok, da skoraj polovica šolarjev zaostane in osemletke nikoli ne konča.

REGISTRIRANJE SPLAVOV se je v Sloveniji začelo pred 16 leti. Urad za to je pri kliniki ginekologije in porodništva. Za leto 1969 so zabeležili 12.400 splavov. Uradno dovoljenih je bilo nad 9000, "vseh drugih" pa nad 4000. To se pravi, da na vsakih tisoč živorojenih otrok pride 450 splavov. To so strašne številke. Za lansko leto še ni številk, boje se pa, da bodo še višje.

NA VIRU PRI STIČNI je zima ustavila odkrivanje znamenite hallstadskoilirke naselbine, ki je tam cvetela pred tisoči let. Najdba naselbine je najbrž največja, kar so jih odkrili širom po Evropi. Odkritja so pakazala, da je bilo to središče večje od poznejše rimske Emone in mnogih drugih mest srednjega veka. Doslej so izkopavanja veljala predvsem obzidju naselbine, kar je pokazalo njeno velikost, zdaj bodo raziskavali notranjost. Pri tej arheološki podjetnosti so udeleženi tudi Amerikanci in Nemci.

V ZAVRHU POD ŠMARNO GORO še stoji hiša, v kateri je pred več ko 125 leti zagledal beli dan deček, ki je postal "triglavski župnik" Jakob

Aljaž. Lani se je na to spomnilo planinsko društvo Mojstrana — Dovje, pa so sklenili pošastiti njegovo rojstno hišo, z njo pa seveda še bolj Aljaža ki je bil dolga leta župnik na Dovjem, velik planinec, komponist in še kaj. Priredili so lepo slavnost v Zavrhu in odkrili na Aljaževi rojstni hiši spominsko ploščo.

"V EDINOSTI" JE NASLOV ZBORNIKU, ki je že lani začel poleg vseh drugih verskih listov izhajati v Ljubljani. Namen mu je: ekumenizem — napor za ujedinjenje kristjanov. Prinaša pregled ekumenskih ustanov in ekumenskega dela, kolikor ga je bilo doslej. V načrtu je, da bo ta Zbornik izšel znanprej vsako leto.

OBRAMBO PRED TOČO so sklenili organizirati sadjarji in drugi kmetje vse od Gornje Radgone preko Slovenskih goric do Slovenske Bistrice. Vsi ti kraji so pogosto hudo prizadeti po toči. Z novim sistemom upajo zavarovati pred točo kakih 255.000 hektarjev sveta. Napravili bodo posebne radarske postaje za odkrivanje oblakov, ki prinašajo točo. V take oblake bodo streljali z raketami, ki bodo razprševale oblake v višini štiri do šest tisoč metrov. V namene novega sistema so si občine v označenem ozemlju isposodile pri Kreditni banki v Mariboru 700.000 dinarjev.

ZA ZAPUŠČINO UMRLEGA pisatelja Franceta Bevka se potegujeta dve kulturni ustanovi: univerzitetna knjižnica v Ljubljani in občinski svet za prosveto v Novi Gorici. Goriška knjižnica hoče s pridobitvijo Bevkove literarne zapuščine ustanoviti poseben Bevkov spominski center. Vložili so na komisijo za spomeniško varstvo zahtevo, da na vsak način zapuščina mora priti v Novo Gorico, Podoča je, da se bo Ljubljana podala.

V MIRNI PRI NOvem MESTU imajo v načrtu gradnjo "krompirjeve tovarne". V njej bodo mleli krompirjevo moko in izdelovali "chips". Pravijo jim krompirjevi lističi. Novemu podjetju botrujeta tovarna hranil Kolinska v Ljubljani in švicarska družba Knorr. Za začetek bodo predelali v moko in lističe 6 milijonov kg krompirja. Tako upajo. Potem pa bo produkcija rasla iz leta v leto.

TEDENSKA TRIBUNA v Ljubljani je prinesla izjavo okrožne sodnice Mire Capudrove: Lahko mirno trdim, da se vsaka družina, kjer oče ali mati služita denar v tujini, slej ko prej razbije. Celotakšni zakoni gredo narazen, ko gresta v tujino oba skupaj. V drugi polovici decembra na našem sodišču nismo skoraj nič drugega počeli, kot razvezovali zakone tistih, ki so šli v tujino za kruhom. . ."

DR. BORIS NAJER, predsednik komisije ZK za idejna vprašanja, je s primerno potrnostjo izjavil: "Najbrž se vsi bolj ali manj zavedamo, da je vpliv komunistov in ZK sploh na področju kulture premajhen in da ga marsikje sploh ni, čeprav so tudi tam komunisti. Postavlja se vprašanje, kako v naši samoupravni družbi na demokratičen način, brez administrativnega poseganja v kulturo, zagotoviti večji idejni vpliv komunistov in predvsem čim večji vpliv marksistične teoretične misli na področju kulture". — Tako torej "se postavlja vprašanje" in seveda tudi ostane pri vprašanju. . .

KNJIŽNA ZALOŽBA "OBZORJE" v Mariboru je praznovala dvajsetletni jubilej svojega obstanka. V tem času je izdala tisoč knjig in je priznana kot ena najboljših knjižni hvalozb v Sloveniji, če ne naravnost najboljša. Za 20letnico je založba izdala Prešernov Krst pri Savici v posebno izbrani opremi.

LJUBLJANSKO DELO je v nekem kritičnem članku med drugim zapisalo to: "Vsekakor kaže, da smo Jugoslavlani, še posebej Slovenci, postali tudi na filmskem področju (gre za prepovedano **MARSKERADO** — ur.) najpogumnejši in najdrzejši celo v vsem svetu. Potem takem si bomo najbrž priborili prvenstvo, kakršnega še nismo imeli. To prvenstvo bomo nemara pridružili prvenstvom v košarki, v izobrazbeni kulturi naših direktorjev in gospodarskih kadrov, v deficitu zunanje trgovine, v slabih cestah, v divjanju in smrtnih nesrečah na cestah, v zastrupljanju ozračja in uničevanju narave, v samorilstvu mladostnikov, v razmahu mladinskega prestopništva in kriminala, v širenju spolnih bolezni, v učinkovitosti pokojninskega sistema itd. . ."Zdaj pa v prikazovanju dokaj dolgega filma množičnega "seksualnega ringarajanja" golih fantov in deklet.

V **BELTINCIH, PREKMURJE**, sso odprli zasebno sodobno urejeno gostišče "Pri Štajercu." Gostišče toči vino vseh vrst, brezalkoholne pijače, žganje, nudi poceni hrano in ima sobe za prenočišče. Iz Beltincev zelo veliko ljudi dela v tujini, zlasti v Nemčiji. Za nedeljo po Božiču je župnik povabil vse domače sezonske delavce, ki so bili doma za počitnice, naj pridejo na poseben sestanek in razgovor. Zbralo se jih je 120, pa seveda ne vsi.

NA **OBČINI V BREŽICAH** niso mogli dati odgovora, koliko občanov si služi kruh na sezonskem delu v tujini. Popraskali so se za ušesi in rekli:

za vsako domačijo v občini vemo, koliko ima krav, ovac, sadnega drevja, celo kokoši, psov in mačk. Pa so sklenili, da mora tudi število delavcev v tujini priti na dan. Razposlali so občinske uradnike kar od hiše do hiše popraševati. Uspeh je bil hitro tu. Našteli so jih 1.500. Polovica je kvalificirana, nekaj je pa tudi takih z visokošolsko izobrazbo.

TOVARNA "EMO" V CELJU je sklenila pogodbo z neko ameriško korporacijo za izdelovanje "Kontejnerjev". Pogodba velja za 10 let. Slovenske besede za kontejnerje še ni, opisujejo jih tako: to so veliki kovinski zaboji za prevoz pošiljk po vlakcu, ki jih ni treba prekladati. Pogodba je tu, načrt je tu, treba je pa postaviti novo tovarno. Stala bo 15 milijonov dinarjev. Največji kontejnerji bodo imeli 60 kubičnih metrov prostornine.

FILM "RDECE KLASJE", ki je posnet po romanu Ivana Potrča, so kazali v Mariboru in pozneje v Ljubljani. Film je vzbujal veliko zanimanje že zavoljo nekih "komercialno seksualnih prizorov." Mnenja o filmu so deljena. V Mariboru je pred koncem zapustila dvorano skupina kmetov iz Svečine, Bili so resnično ogorčeni. O tem filmu piše tudi **DRUŽINA**: "Ali je bilo primerno, da je Majda Potokarjeva pristala na tako zasnovan in upodobljen prizor? Mislim, da je bilo to vprašanje treba zastaviti, saj postajajo vedno bolj neokusni prizori spolnega dejanja prava moda tudi v naših filmih".

METROPOLIT NADŠKOF POGAČNIK je izjavil: "Pričakujemo, da bo dokončno pomirjenje med Nemci in Poljaki z ratifikacijo pogodbe uredilo cerkvena vprašanja na Poljskem. To bo moralo kot zgled voditi do tega, da se tudi pri nas pohiti z združitvijo ostankov škofij, katerih sedeži so zunaj naših meja, v enotno škofijo **SLOVENSKO PRIMORJE** ali kakor se bo že imenovala, in se tako dokončno dogradi cerkvena slovenska pokrajina".

FINŽGARJEVA PISMA dr. Ferdinandu Koledniku iz let 1932-1962 so izšla pri celovski Mohorjevi v knjigi 150 strani. Uredil jo je prof. Martin Jevnikar v Trstu. Vseh pisem je 86. V glavnem gre za Kolednikova prevajanja slovenskih pisateljev v množico tujih jezikov. Zlasti zanimivo je podan Kolednikov trud, da bi v nemškem jeziku izšel Finžgarjev roman Pod svobodnim soncem. Izšel je, ko je bil Finžgar že mrtev. Poleg literarnih zadev Finžgar v pismih omenja še celo vrsto drugih, ki so zanimive.

NAŠE NARODNO IME

Franček Žebot, ZDA

(Nadaljevanje)

V RAZDOBJU DO XV. STOLETJA je slovensko ozemlje po nemški kolonizaciji bilo zmanjšano na eno tretjino svojega prvotnega obsega. Z ustalitvijo avstrijskih dežel je bilo pozabljeno nekdanje skupno ime, narodna zavest je polagoma zamrla, nadomestila jo je zavest deželne pripadnosti. Narod ni izgubil le svojega imena, ampak tudi svojo osebnost. Čut pokrajinske pripadnosti se je tako globoko ukoreninil, da se je v nekaterih odtenkih ohranil vse do današnjih dni. Slovensko ozemlje je bilo razkosano na sedem delov, od katerih je bila le Kranjska docela slovenska dežela.

Slovensko ljudstvo je bilo po XIII. stoletju kakor človek, ki zapade v amnezijo, ni se zavedalo svoje preteklosti, ni imelo pogleda v bodočnost, brez imena, brez osebnosti, gmota brezpravnih tlačanov. V taki latentni inerciji je taval in životarilo do XIX. stoletja, ko so ga začeli dramiti iz zimskega spanja domači romantiki.

Prvi je bil Vodnik, toda njegov klic je bil glas vpijočega v puščavi. Še leta 1808 slavni jezikoslovec Jernej Kopitar ni vedel imena svojemu rodnemu jeziku. V naslovu slovnice, ki jo je izdal tisto leto, se je moral poslužiti dolgovoznega geografskega opisa: *Grammatik der slawischen Sprache in Krain, Kaernten und Steyermark* (Slovnica slovanskega jezika Kranjske, Koroške in Štajerske).

Slovensko ime je bilo utemeljeno šele v tridesetih letih XIX. stoletja, sankcionirano v narodni deklaraciji (Zedinjena Slovenija) leta 1848 in prišlo v slošno rabo v dobi narodnih taborov. V obmejnih pokrajinah je bilo z navdušenjem spreto brez odlašanja, ker je služilo kot močna opora v obrambnem boju proti germanizaciji.

Težavnejši je bil njega prodor na Kranjskem. Kranjska je bila po svojem prebivalstvu čisto slovenska dežela, zato so pokrajinski nazivi "Kranjska", "Kranjec" in "kranjski" imeli tudi etnično konotacijo. Vendar v domači govorjeni in pisani besedi niso bili rabljeni v pomenu "pars pro toto", omejeni so bili na deželo samo in na njene prebivalce. Zato je raba kranjskega imena bila preje ovira kot podpora duhovnemu zedinjenju.

Etimologija imena "Slovenec" je dokaj enostavna. Je le prisvojena oblika besede "Sloven" (ime člana starih slovanskih plemen). Nastala je preko ženske oblike "Slovenka" po vzgledu: učenec — učenka, pevec — pevka, igralec — igralka (glej Bogo Grafenauer: *Zgodovina slovenskega*

naroda, I. zvezek, str. 303).

Glavno zaslugo za utemeljitev skupnega imena ima narodni buditelj Antona Martin Slomšek. On je bil pionir slovenskega narodnega imenoslovja. V uvodnem govoru k slovenskim uram, katere je vodil za svoje tovariše bogoslovce v celovškem semenišču, je v jeseni leta 1821 slovesno zaklinal svoj rojakom od Zilje do Kolpe, pa od Rabe do Tržaškega zaliva: Slovenci smo! Svojo vero v enotnost slovenstva je v omenjenem govoru takole izrazil:

"Slovenec je Kranjec, Slovenec Korošec kakor Štajerec, bratje smo drug drugemu. Po potu omike se približujemo drug drugemu in srečen čas, ko bode v jeziku slovenstva ena hiša, eden rod, cno slovenstvo, en govor."

S tem oklicem je Slomšek objavil svoj narodni program, katerega cilj je bil duhovno zedinjenje vseh Slovencev brez ozira na deželne meje. Za doseg tega cilja je pisal, govoril in delal vse svoje življenje. Slomškova deklaracija se danes zdi samoposebi umevna, ne potrebuje nobene dodatne razlage in ne vzbuja posebne pozornosti.

Treba pa se je živeti v vzdušje tedanje dobe, da umemo prav ceniti njen dalekosežni pomen. Po sodilih, merjenih v miselnosti Metternichove absolutistične vladavine, katere glavni cilj je bil ohraniti "status quo", je Slomškov manifest predstavljal nekaj vznemirljivo novega, če ne konspirativno revolucionarnega. Zaključil je Slomšek svoj uvodni govor s temi besedami: "O, da bi mogel danes s svojo bratovsko besedo v vas zbuditi ogenj navdušenja za jezik Slovenije ter ga v tekočih dneh tega leta vzdržati in vaši sredi v svetlem plamenu!"

Značilna je v tej zaključni ekshortaciji raba imena "Slovenija". Res, da jo je prvi zapisal Valentin Vodnik (9. verz v "Iliriji zveličani": "Mat' stara Slovenija"), a njemu je v pesnitvi služila le kot retorična personifikacija. Tudi je bil Slomšek prvi, ki je rabil pojmovno ime "slovenstvo". Njegov prvi pesniški poskus iz leta 1822, ki je ohranjen v rokopisni zbirki, nosi ta naslov. Zato gre Slomšku priznanje, da je uvedel slovensko ime (Slovenec, Slovenija, slovenstvo, slovenski) v slovenski slovar.

Dodatna pomembnost "Napeljavnega govora k Slovenskemu zboru 1821" (po Slomškovem rokopisu), ki se je Slomšek najbrže ni zavedal, pa je v tem, da je bil izgovorjen skoraj točno tisoč let potem, ko so Karantanci izgubili svojo notranjo svobodo. Po letu 820 je Karantanija prenehala biti kneževina, vključena je bila kot grofija v Frankovsko državo. Odtlej ji niso več vladali od ljudstva izbrani domači knezi, ampak tuji (bavarski) grofje.

Bo še

★ Slomškova šola se pripravlja na **Materinsko proslavo**. Prvo nedeljo v maju po deseti maši nam bodo v dvorani pokazali, kaj so se naučili. Vsi že zdaj vabljeni. — Tretjo majsko nedeljo po deseti maši pa bomo otrokom v zahvalo za nastop imeli filmsko predstavo. Na sporedu bo Walt Disneyeva celourna risanka **"Dumbo"**, ljubka zgodba o letčem slončku. Seveda so vabljeni tudi ostali otroci in odrasli, ki bodo videli film za malenkostno vstopnino.

★ Našega afriškega misijonarja, p. Hugona Delčnjaka, je torej posinivila melbournska družina Slovencev. Del oglasne deske (stenčas ji menda pravijo zdaj v Sloveniji) pri glavnem vhodu v cerkev je njemu posvečen. Se bo že še kaj tudi sam oglasil in nam kaj novega poročal, mi pa bomo njegovo misijonsko delo spremljali z molitvijo in

darovi. Seveda si v tem ne lastimo nikakega monopola: vsakdo po širni Avstraliji nam lahko pomaga. Doslej smo zanj nabrali \$ 63.42 (imena darovalcev so objavljena na drugem mestu) in se tako bližamo prvemu stotaku.

★ Ker aprilskih "Misli" ne bo posebej, naj že zdaj omenim prvi petek v maju (7. maja) z večerno mašo ob pol osmih. In pa zapovedan praznik Vnebohoda Gospodovega (četrtek 13. maja), ko bo poleg jutranje maše ob sedmih prav tako večerna maša ob pol osmih. Katere dneve bomo imeli šmarnično pobožnost, bomo sproti objavili v cerkvi.

★ V svojem imenu, v imenu p. Stanka ter vseh naših sester želim vsem dragim rojakom obilico velikonočnih milosti. Ob polnih mizah velikonočnih dobrot ne pozabimo na duhovne dobrrote vstalega Zveličarja. In tudi ne pozabimo tistih, ki po svetu nimajo niti dovolj za vsakdanje življenje.

NADALJNI DAROVI ZA SKLAD

in druge namene

\$ 7: Stanko Samsa, Anton Gržina; \$ 5: Justi Mrak; \$ 4: Alojz Ašenberger, Roman Čepuš, Ferdo Slevce, Miro Colja, L. Furlanič, Ivan Zlatar; \$ 3: Franc Rede, Jože Rede, H. Stankovič, Marija Nekrep, Franc Erpič;

\$ 2: Anton Kustec, Marija Bizjak, Francka Štibilj, Andrej Barič, Jože Simon, J. Glajnarič, Marica Tavčar, Fr. Spreitzer, Zvonko Bezjak, Karl Mezgec, Alma Stefanič, Krist Tinta, Mira Urbanc, J. Pavličič, Metod Snedie, Franc Juha, Stanko Pevc, Ivan Štrucelj, Alojz Markič, Alojz Kučan, Fr. Mauntner, Ana Campaner, Franc Izanc, Marija Kos, Leop. Muller, Jos. Rupnik, Z. Brkovec, št. Kočar, Branko Jerin, Franc Baša, R. Koloini, Ing. Ahlin, Stanko Kolar, štefka Tomšič;

\$ 1-50: Karl štancar;

\$ 1: B. Topolovec, Al. Obreza, Franc Jan, Zdenka Novak, M. Cuderman, Jože Podboj, Jože Gjerek, Franc Ban, M. Jakša, J. Bavčar Jr., Marica Tomažič, Al. Butinar, Fanica Lasič, Iva Urbas, Just. Costa, Stanko Šubic, Stanko Heric, P. Miladinovič, L. Lumbar, Br. Iskra, Fr. Ternar, Vil Bauer, Nik Kodele, Toni Šircel, Tinka Urh, Al. Golja, št. Markuža, M. Namestnik, Maria Spilar, Raf. Bernes;

Misli, March-April, 1971

\$ 0-50: Fr. Wertoushek, Franc Petek, Iva Sterk, Mary Milich.

Gornji seznam obsega darove do 1. marca. Drugič dalje.

P. STANKO PODERŽAJ. — Joj, nič ta mesec! Pa nič zato! Za pirhe smo mu itak lahko poslali \$ 100, za naslednji stotak je ostalo \$ 22. Je zmerom dobro, da nekaj ostane, je fundament za naslednji stotak.

P. HUGO, AFRIKA — Tudi za tega nič preko MISLI. V Melbournu pa: \$ 23-42: nabirka misijonske nedelje; \$ 10: Julka Mrčun, družina Mihael Žilavec, Anica Srnec; \$ 4: Janez Burgar; \$ 2: Frančiška Mukavec, družina Jože Čeh, družina Ignac Kalister.

SLOMŠKOVA ZADEVA: — \$ 3: Ivan Legiša; \$ 2: P. Miladinovič, Magda Skok; \$ 1: Franca Valenčič.

Vsem prisrčna hvala — VEELO ALELUJO!

LAHKA REŠITEV težkega računa. Na neki šoli v Sloveniji je učitelj dal otrokom to nalogo: Delavec s poprečno plačo zasluži v štirih mesecih za en kvadratni meter stanovanja. Po kolikih letih bo prišel delavec do lastnega stanovanja, če se njegova plača poviša za 11 odstotkov, cena stanovanja pa za 25 odstotkov letno? — Bister Janček je takoj odgovoril: Po petih letih dela — v Nemčiji.

PONKOVLJAN BLAŽ KOCEN —

PRED 150 LETI ROJEN —

PRED 100 LETI UMRI

(O Blažu Kocenu)

Se je kdo med nami, ki je nekoč študiral zemljepisje po Kocenovem atlasu. Gotovo urednik MISLI ni zadnji. Pozabili pa smo, kdo je bil ta Kocen — ali Kozen. Ob 150 letnici rojstva, ob 100letnici smrti, povejmo nekaj o njem. Ali smo vedeli, da je bil Slomškov bližnji rojak? — Ur.

SLOVENSKI NAROD JE POLEG velikih imen na literarnem polju dal velike osebnosti tudi na znanstvenem polju, med katere štejemo v prejšnjem stoletju kartografa Blaža Kocena, ki je z veličino svojega dela postal prvi slovenski in tudi avstrijski kartograf evropskega formata.

Rodil se je 24. januarja 1821 v Hotunju pri Ponikvi na Štajerskem v revni kmečki družini. Svoja otroška leta je preživel v majhni borni koči, kjer je prvič slišal o velikih dogajanjih, ki so tedaj pretresala evropsko življenje; zlasti ga je prevzel Napoleonov mit, njegov hitri dvig in prav tako hitri padec. Začel se je zanimati za daljne tuje dežele; predstavljal si jih je v najrazličnejših oblikah in morda se mu je prav tedaj prvič porodilo zanimanje za zemljepis.

Prve študije je dovršil na celjski gimnaziji, ki je tedaj imela samo šest razredov, zato se je za nadaljnja dva razreda moral preseliti v Gradec, kjer je tudi končal gimnazijo. Nato se je vpisal na celovško bogoslovje in 1. avgusta 1845 bil posvečen za duhovnika.

Kaplansko službo je opravljal v št. Rupertu nad Laškim, v Šoštanju in Rogatcu. Ob preosnovi gimnazije (povečali so ji število razredov) 1. 1849 je vlada potrebovala večje število profesorjev, zato je pozvala tudi mlade duhovnike, naj se posvetijo temu poklicu. Tudi Kocen se je odzval in poučeval kot suplent na gimnaziji v Celju.

Zanimanje za prirodne vede ga je spravilo decembra 1852 na Dunaj v fizikalni zavod univerze, kjer je z odliko napravil oktobra 1853 tudi izpit iz prirodopisja, fizike in matematike. Takoj je bil sprejet na gimnazijo v Ljubljani. Ker se je nekaj zameril cerkvenim krogom in tedanji šolski oblasti, morda tudi zaradi stalne bolehavosti, je

bil naslednje leto premeščen v Gorico. Pa tudi tukaj ni ostal, temveč je 1858 prišel na nemško gimnazijo v Olomuc na Moravsko. Avgusta 1870 je dobil dopust zaradi nadaljevanja kartografskih studij. Da bi nadziral izvršitev svojih kartografskih del, se je preselil na Dunaj in tu za vročinsko boleznijo nenadoma umrl 29. maja 1871, star šele 50 let. Pokopan je v dunajskem predmestju Hernaisu.

Bil je čudak, živel je samotarsko, bil je čemer in strog profesor, kljub temu pa dobrega srca; spočetka nasprotnik slovenskega narodnega gibanja se ni v šoli nikdar poslužil slovenščine, med moravskimi Čehi pa se je ogrel tudi za narodno stvar in postal zaveden Slovenec.

Za slovenski narod je nadvse pomembno njegovo znanstveno delovanje. Za znanost se je začel zanimati že kot kaplan, svoje zemljepisne študije pa je poglobil za časa svojega profesorjevanja. V programu goriške gimnazije je 1. 1857 objavil razpravo. Das Klima von Görz in za tem niz geografskih učbenikov za srednje in osnovne šole v nemškem jeziku.

Veliko pomembnejše delo pa so njegovi atlanti in zemljepisne karte. Avstrijske šole so bile dotlej glede atlantov in stenskih kart navezane zgolj na uvoz iz Nemčije, ker se do tedaj v Avstriji ni našel učenjak, ki bi bil kos kartografskemu delu. Šele Ponikvolljan Blaž Kocen se je lotil tega dela in 1. 1860 izdal Atlant za ljudske šole, leto kasneje pa za srednje šole.

Atlant je doživel veliko izdaj in prevodov, slovenske izdaje sicer ni doživel zaradi pretežno nemškega učnega jezika po naših tedanjih šolah, pač pa hrvatsko. V tretji izdaji atlanta 1. 1863 vzbuja zanimanje zemljevid alpskih pokrajin, ki prinaša poleg slovenske narodne meje po Czörnigu tudi poseben seznam slovenskih krajevnih imen, česar ne najdemo na nobeni drugi Kocenovi karti slovanskih dežel. Te kraje je označil, sicer ne pod imenom Slovenija, ampak kot Istra, Goriška, Kranjska, Spodnja Štajerska, Spodnja Koroška in s tem podal prvo karto Slovencev.

Marsikdo mu je očital, da je svoje narodno pokolenje utajil, češ da se je celo podpisoval po nemškem zgledu Kozenn, on sam pa je poudaril, da je to delal, ne da bi zakrival svojo narodnost, ampak zato, da bi preprečil napačno izgovarjavo. S svojim delom pa je še najbolj dokazal, da se svojega slovenstva dobro zavedal, in predvsem, da se ga ni sramoval.

Svoje spoštovanje do enega velikih slovenskih znanstvenikov so Slovenci izkazali s tem, da so mu 1. 1898 odkrili spominsko ploščo na šolskem poslopju v Ponikvi, 1. 1921, ob stoletnici njegovega rojstva, pa na rojstni hiši v Hotunju.

O AJDI — IZ KNJIGE

“Narodopisje Slovencev” 1944

STARI SLOVANI ajde še niso poznali. Ajda, ki ji v Beli krajini pravijo hejda, na Dravskem polju ajdina ali hajdina, se v starejših zgodovinskih virih ne omenja ali pa prav malo. Iz urbarjev velesovskega samostana na Gorenjskem bi sledilo, da se je v 15. stoletju le malo gojila. Kdaj je prišla med Slovenci do večje veljave, je težko dognati. Seveda pa tudi ne povsod enako.

Na Dolenjskem omenja že Valvasor izvrstna polja ajde (Haden) pri Temenici. V okolici Kuma, pravi Valvasor, sejejo ajdo v praho — v obležano zemljo. Drug zgodovinar pravi, da raste ajda na Cerkniškem jezeru in v njegovi okolici ter na Koroškem. Danes (1944) je z ajdo posejana velikanska površina naših polj. Samo na Kranjskem so v 80 letih preteklega stoletja pridelali 1.000.000 mernikov ajde. To je toliko kot pšenice, rži in ječmena skupaj. Na mengeškem polju so jo začeli sejati po letu 1845, ko so začeli kupovati njeno seme drugod.

Na Vipanskem sejejo zelo mnogo ajde in prav tako na Krasu. Na Pivki jo sejejo za belim žitom, vendar bolj malo. Na Goriškem, v Brdih, je ajda slabše zastopana, na Tolminskem in Bovškem pa se je zadnje čase razširila na račun ovsa. Pridelujejo jo tudi v Reziji, vendar jo morajo še kupovati. Na Pohorju sejejo mnogo ajde, enako v Prekmurju, in to posebno tedaj, ko odpovedo jesenski pridelki. Na Dravskem polju je zelo priljubljena, kajti poleg moke jim daje tudi dober med. Sicer pa na splošno radi sejejo ajdo zavaljo čebel. Tak med se imenuje ajdovec.

Ajdo sejejo na Pohorju v višjih legah v praho, v št. Lovrencu na Dravskem polju na strnišče in v praho, v Središču na strnišče, redkeje v praho, na Pohorju v nižjih legah na ržišče, v Bohinju na ozimino, v Velikih Laščah na požeto pšenico. Ajdo sejejo toliko dni po sv. Jakopu, kolikor dni po kresu še kuka kukavica. (Zdaj pa veste, Avstralci — op. ur.)

Skozi nekaj let se je vršila v NOVICAH debata, da bi se namesto ajde razširila turščica. Zmagala je ajda. Ajda sicer ne obrodi povsod dobro; na Koroškem jo rada pobere slana, zato tu skoraj rajši sejejo koruzo (sirk). Drugod, v ugodnejšem podnebju, pa ajda dobro obrodi. Na Ljubljanskem polju je iz šest mernikov posetve

sto mernikov pridelka. Ajda prija kmetu predvsem zato, ker je z njo malo dela, a vendar bogato poplača trud. V osmih tednih je posejana in požeta.

Na njivo pride takoj, ko je požeto žito. V NOVICAH je pisal nekdo “Hvalo ajde”: Pogosto vidimo, da se per eni strani njive pšenica žanje ali lan ruje, na drugi strani pa orje in ajda seje. Kjer je zjutraj pšenica stala, je zvečer ajda zaspala in ob tednu že zelenela. Ne bomo je torej dali, ajde proč iz Kranjske dežele. Naša je ter naša bo ostala. Bodi Bog zahvaljen zanjo!”

Ajda se je torej pojavila šele konec srednjega veka. Danes tvori ajdova moka večji del ljudske žitne prehrane, seveda le v krajih, kjer uspeva. Vendar pa tudi tam, kjer ajda ne uspeva dobro, močno rabijo ajdovo moko. Valvasor piše, da Kranjci navadno jedó ajdov kruh, ki je črn kot zemlja. Z ajdo mešajo tudi oves in proso. Iz nje delajo tudi kašo.

Ajdovi žganci po starejši in boljši od koruznih. Navadno so jih ljudje jedli z mlekom. Žganci se lahko imenujejo naša narodna jed. Zlasti s krompirjem mešani ajdovi žganci so zelo okusni. Žgance navadno belijo z mastjo in ocvirki. V Poljanski dolini so jih jedli polite z volovim maslovnikom, radi pa so jih belili tudi s tropinami. Na Kozjaku jedó dobro zabeljene žgance dvakrat na dan, zjutraj in opoldne, zvečer pa nikoli.

Ajdo žanjejo v Beli krajini in v Prekmurju ponoči, ob luninem svitu. Žanjejo dekleta, fantje pa pobirajo snope. Delo je vzajemno in se ga udeleži mladina iz vse vasi, danes pri tem, jutri pri drugem kmetu. Okoli ene ali dveh ponoči, ko je žetev končana, gredo žanjci na kmetov dom. Tam jih pogoste z ajdovo potico in vinom.

Številka MISLI za maj 1971 bo izšla v začetku drugega majskega tedna. Nadaljnje številke letošnjega letnika, tako upamo, bodo spet hodile na pošto 14. vsakega meseca, razen če pade na ta dan sobota ali nedelja. — Ur.

LISICA, LISJAK - STA PILA TOBAK...

Marija N., Melbourne

KOT VIDITE IZ NASLOVA, sem upoštevala urednikovo pripombo ob koncu svojega članka v februarški številki. Zanimivo! Pa še nekaj naj pripomnim. Zadnjič sem zapisala, da bom bom iz knjige dr. Žitnika poglavje o tobaku in raku kar prepisala. To bo vsaj deloma res. Toda ko sem se spet lotila pisanja, mi je šest strani tega poglavja v knjigi hodilo preveč. Hočem reči, da bom sicer res prepisovala, pa zraven izbirala, da ne bo predolgo.

Tobak in rak.

Ob tem vprašanju je vzplamtelo togotno razpravljanje. Nič čudnega, saj gre za najbolj razširjeno poživilo, pri katerem nastopajo v svojih vlogah: državni proračun, gospodarski pomen, vznemirjenost in osebno gledanje tobakarjev.

Državni proračun: razne vlade po državah letno poberejo lepe milijarde davkov na tobak. Prodajanje tobaka pomeni v trgovini poedinih držav še vse višje število milijard v tej ali oni valuti. Naša dolžnost pa je, pravi dr. Žitnik, da se opremo na nepristranska dejstva.

Le malo ljudi je, ki vedo, da je čisti nikotin tako močan strup za živali kakor ciankalij. Če podžimo ptiču samo eno kapljico nikotina pred kljunom, ga trenutno ubijemo. Pes pogine v 30 sekundah, če mu damo na jezik 2 kapljici nikotina; 8 kapljic čistega nikotina ubije že konja. Če vbrizgamo človeku 0.05 gr nikotina pod kožo, ga umorimo.

Dognano je, da se je v zadnjih desetletjih naglo povečalo kajenje cigaret, zmanjšalo pa kajenje pipe in cigar. Pravi kadijci se vsekakor navadijo na vedno večjo količino strupa. Čim mlajši je človek, toliko bolj škodljiv mu je nikotin. Dojenčki lahko že nevarno zbolijo, če so v zakajenem prostoru.

Dejstvo je, da se je silno povečalo število pljučnega raka od začetka tega stoletja v primerjavi z rakom na drugih organih. Leta 1912 je umrlo za pljučnim rakom vsega skupaj 374 oseb. Dobrih 50 let pozneje pa samo v Ameriki 27.000. Na splošno se je umrljivost za rakom povečala za 500 odstotkov že v 20 letih po letu 1912. Neizpodbitno dejstvo je, da prizadeva pljučni rak veliko bolj kadijce kot nekadijce. Količina porabljenega tobaka seveda igra svojo vlogo.

Danes pišemo 85% pljučnega raka v breme hudim kadijcem. Seveda ne dobi vsak hud kadijce

pljučnega raka, vsak pljučni rak pa vzbuja sum, da ga je povzročilo hudo kajenje. Število raka na pljučih raste pri moških in ženskah. Bolezen je najpogostnejša med 50. in 60. letom. Na eno bolnico pride devet bolnikov. Bolezenski primeri sami, ki jih opazujemo, pomagajo učinkovito posnjevati povezavo med tobakom in pljučnim rakom. Po 70 letu starosti število obolenj za pljučnim rakom naglo pada.

Seveda je res, da cigarete niso edini vzrok za zvišanje števila pljučnega raka. Vemo, da povzročajo kromati, azbest, nikelj in druge industrijske snovi to bolezen. Toda ti činitelji vplivajo le na določene skupine ljudi, ne morejo nam pa razložiti splošnega porasta pljučnega raka.

Kaže, da imata cigara in pipa le majhno vlogo pri nastanku pljučnega raka. Zato, ker ti kadijci dosti manj vdihavajo — inhalirajo — nastali dim. Cigaretni dim vsebuje mnogo strupov, prav lahko vpliva tudi na razvoj rakavih obolenj na drugih organih. Poleg tega je dognano, da največ hudih kadijcev umrje za srčno kapjo. Vse to pa ne zmanjša dognanega dejstva, da cigarete povzročajo pljučnega raka.

Novejša raziskavanja so nam dala zanimive, čeprav neprijetne zaključke. Ni še vse dokončno dognano, zaključki doslej so taki: moški, ki pokadi po 40 cigaret na dan in tako dela 25 let, bo 25 krat bolj verjetno zbolel na pljučnem raku kot nekadivec. Kdor skozi 25 let pokadi 20 — 30 cigaret na dan, bo 22 krat bolj verjetno zbolel na pljučnem raku kot nekadivec; kdor pokadi do 10 cigaret na dan skozi 25 let, bo verjetno zbolel 11 krat hitreje. Vse to seveda velja tudi za ženske, če se v enaki meri vdajajo kajenju. Toda tudi kadijci pipe in cigar, čeprav zmerni, so v nevarnosti, da bodo hitreje zboleli na pljučnem raku kot nekadijci. Raziskave trdijo, da vsaj trikrat hitreje.

S poskusi so dokazali, da vsebuje tobačni dim kancerogene (rakaste) snovi iz vrste ogljikovih hidratov, med temi nevarni benzpiren, ki nastaja pri gorenju cigaret. V neprižganih cigaretah ga namreč ne najdemo. Kajenje je suho prekapanje s temperaturo 650 — 700 stopinj Celzija v tlečem delu cigarete. V naravnem tobaku ni katranskih snovi. Te nastanejo šele pri kajenju. V enem kubnem cm tobačnega dima je do 600.000 sajastih delčkov. Večino seveda zopet izdihamo, ostali se pa sesedajo na izpostavljenih mestih dihal. Sluznica jih vsrka. Z namernim vdihavanjem zanesemo vse toplotne, mehanske in kancerogene škodljivosti v najbolj občutljive dele pljuč.

Profesor Bauer pravi: Kadijce se nekako zanaša na migetno vrhnjico v dihalih, da bo prestrigla katranske proizvode kajenja; kdor pa inhalira, se na slepo igra s svojim življenjem.

Misli, March-April, 1971

BANE — MOJA ROJSTNA VAS

Roža Franco, S.A.

POŠILJAM RAZGLEDNICO moje rojstne vasi. Narejena je v Italiji, zato piše našo vas tako, kot vidite. Zadaj je pa vendar tudi slovenski napis: TRST — POGLED IZ BANOV. Je prvič, da sem dobila od tam razglednico s slovenskim napisom poleg laškega. Rada bi videla to sliko v MISLIH.

Vas leži med Opčinami in Trebčami. V ozadju na levi prve hiše so "Fernetiči, kje je meja med Italijo in Jugoslavijo. Mesto med hribi je Sežana. (Bojim se, da na belo-črni sliki ne bo vidna — ur.). Kdor je iz teh krajev, bo gotovo z veseljem spoznal naš Nanos. In se bo spomnil, če mu je kdaj že kdo rekel po naše: Zgani se, zgani, saj si dolg kot Nanos! Vasica na desni pod Sežano je Orlek.

Bane so najbolj znane po veliki vojašnici in počitniškem prostoru za otroke (dolgo posslopje na sliki). Drugo veliko poslopje je restavracija. Potem gostilna s trgovino in majhna kapelica.

Kapelica je priključena vojašnici. V vojnih časih se ni rabila za službo božjo. Služila je za shrambo vojakom. Ko so pa Amerikanci leta 1954 imeli oditi iz Trsta, so kapelico na svoje stroške

prenovili. Slike in kipe je hranila neka vaščanka, pa so jih postavili nazaj. Naš škof je kapelico vpričo velike množice vernikov spet posvetil. Službo božjo zdaj opravlja v njej duhovnik iz Opčin, kamor spadamo v faro. Je pa tako majhna, da ne moreš vanjo, če nisi dovolj zgoden.

Predlagam, da bi še kdo opisal svojo rojstno vas in poslal sliko. Tako bi spoznali več slovenskih krajev in kaj zvedeli o njih. Kaj pravite?

NA OPČINAH PRI TRSTU so imeli tudi letos tradicionalni pustni sprevod. Pritegnil je veliko množico iz vse okolice. Najbolj so udeleženci gledali in občudovali velikansko podgano, ki jo je skupina iz Banov pobrala v "Kraškem narodnem parku" — po domače smetišču pri Banih. Podgana z velikansko glavo in močnimi brki je ovohavala na vse strani. Pravijo, da je iskala tiste slavne občinske može, ki kljub mnogim protestom še vedno nič ne store za odpravo smrdečega smetišča. Podgana je dobila prvo nagrado za svoj nastop pri pustni zabavi najprej na Opčinah, nato pa še v Miljah in samem Trstu.

Misli, March-April, 1971

Z Vseh Vetrov

ŠKOFJE NAZAJ V ŠOLO. Pognala jih je nazaj v šolo — televizija. Marsikje po svetu, zlasti v Ameriki, nastopajo škofje na televiziji, pa se morajo poprej naučiti, kako je treba. Obvladati morajo posebno tehniko za svoje nastope. Zato mnogi od njih gredo v posebne televizijske tečaje, da jih izvedenci izurijo za take nastope. Te vrste šola je pa zaenkrat prizanešena škofom v Jugoslaviji in drugod pod rdečimi režimi. Preveliko spoštovanje imajo komunisti pred katoliškimi škofi, da bi jih vabili v take šole . . .

KARDINAL JULIUS DÖPFNER, Münchenski nadškof, je podpisal pozdravno pismo, ki so ga nemški škofje naslovili na slovenske delavce in delavke v Nemčiji. Med drugim pravi pismo: V naši deželi sodelujete pri najrazličnejših delih in nalogah, zato vas iskreno pozdravljamo. Vaše življenje v tujini je bolj trdo, kot bi bilo doma, vključ prizadevanju naše države, ki vas je sprejela . . . Nato pismo navdušuje Slovence za zvestobo veri in Bogu, pa tudi za materni jezik, ki naj ga v tujini ne pozabijo.

KAJ JE IDEALIZEM, če kdo še ne ve, naj bere. Tri dekleta iz Amerike, stare okoli 30 let, so prišle v Avstralijo in se naselile v Darwinu, visoko na severu, za 15 let. Naučile se bodo jezika aborigenov in mu ustvarile pismenke, slovnico, slovar. Ker jezik aborigenov sestavlja najmanj 30 dialektov, ki so skoraj "jeziki" zase, je naloga teh deklet 30 krat težja. Čemu ves ta trud? Našim aborigenom hočejo nekoč ponuditi v njih lastnih dialektih — celotno sveto pismo. Idealizem teh deklet ne posstavlja vprašanj, kdo bo aborigine naučil brati njihov jezik, koliko izvodov sv. pisma bo prišlo na poedince, če bo izšlo v 30 dialektih, niti o tem se ne sprašujejo, če bodo ali ne bodo do takrat vsi aborigeni bolje znali angleško nego svoj jezik. Še so ljudje, ki se lotevajo raznih podjetnosti z viškom človeškega idealizma. Vendar — ali je tu na pravem mestu?

ŠTIRI AFRIŠKE DEZELE: Južna Afrika, Rodezija, pa portugalski koloniji Angola in Mozambique pred vsem svetom trdovratno zatirajo ogromno večino črncev na svojih ozemljih. Ker so med seboj gospodarsko povezane in ne čisto brez podpore od drugod, jim zaenkrat še kar gre. Belci v njih lepo uspevajo. Verjamejo, da ni nevarnosti zanje. Toda črne afriške države, ki se same vodijo — bolj ali manj uspešno — gledajo

na one štiri s škripajočimi zobmi. Čakajo, kako dolgo bodo čakale? Mnogi poznavalci afriških razmer se boje, da bo Afrika kmalu na debelo zaplavala v kri.

ZAKAJ ŠKOFJE IN DRUGI predstavniki raznih ver ne povzdignejo glasu v besedi in tisku zoper gnojnico razbrzdane spolnosti, ki nam smrdi nasproti od vsepovsod? Zakaj ne zakričijo, da bi se slišalo na vse strani in odmevalo na vse vetrove? Zdaj pa skoraj molčijo in le tu pa tam slišimo nekoliko pojamranja nad umazanostjo naših dni. — Taki očitki padajo ed nekd. Od drugod pa: Zakaj se cerkvenjaki spuščajo v obsojanje z govorjeno in tiskano besedo raznih umazanih knjig, predstav, slikarij in kdo ve kaj vsega? Ali res ne pomislijo, da s takim nastopom samo opozarjajo ljudi na poplavo umazanije, stvar še bolj popularizirajo, opozarjajo nanjo ljudi, ki bi drugače komaj kaj vedeli o nji? — Ubogi škofje in drugi "cerkvenjaki"!

ANDREJ SAHAROV, sovjetski specialist za jedrno fiziko, je lani ustanovil Komisijo za človeške pravice v Sovjetiji. Takoj so jo podprli razni drugi znanstveniki in kulturniki širom po Sovjetiji. V pravilih ustanove je bilo tudi to, da je treba spremeniti mnoge sovjetske zakone, ki nasprotujejo ideji o človeških pravicah prebivalstva. Moskovske oblasti so nekaj časa pač grbančile obrvi nad poskusi te komisije, poskušale s pritiski na člane, ko pa ni pomagalo, so letos razglasile ilegalnost takih ustanov in — konec Saharovih načrtov!

NAD DVA TISOČ LET star stadion so odkrili pri nekem izkopavanju v Belgradu. Njegov obstoj baje sega v leto 214 pred Kristusom. Stadion je imel prostora za 30,000 ljudi. Okrašen je bil z marmornatimi kipi ter mnogimi mozaiki in freskami. V tistem času je bil današnji Belgrad pod oblastjo keltskoilirskih ljudi, pa pod kulturnim vplivom grško-makedonske civilizacije. Ta je veliko dala na telesno vzgojo in v takem razpoloženju je prišlo marsikje do stadiona, kot so ga zdaj odkrili v Belgradu.

V SPOMIN GENERALU MAISTRU, ki je po prvi svetovni vojni rešil za Slovenijo Maribor in Slovenske gorice, so Sokoli v severni Ameriki dali kovati spominsko medaljo. Maistrov lik na medalji je izdelal slovenski kipar France Gorše. O

Misli, March-April, 1971

njem prinaša pričujoča naša številka poseben članek. Spominska medalja je dvojne vrste. Srebrna stane 10 dolarjev, pozlačena 5 dolarjev. Poročila pravijo, da Slovenci v Ameriki in drugi iz Jugoslavije pridno segajo po njej. Zasluge generala Maistra, ki je bil tudi priznan pesnik pod imenom Vojanov, zares niso majhne.

HRVATSKI POLITIK V EMIGRACIJI, dr. Jelič, živi v Berlinu in izdaja svoje politično glasilo. Poteguje se za neodvisno hrvatsko državo, vendar pod pokroviteljstvom Moskve. Trdi, da je navezal stike s Sovjeti za razbitje Jugoslavije in ustanovitev hrvatske države. Njegov zagovor za tako delovanje je: 25 let se obračamo na Ameriko in druge svobodne države za ustanovitev nove nezavisne Hrvatske, pa vedno naletimo na gluha ušesa. Obrnili smo ne Sovjete, takoj so nam obljubili pomoč. Delajmo torej s skupnimi napori za sovjetsko Hrvatsko! — Hrvatje v emigraciji trdijo, da je ogromna večina med njimi zoper Jeličeve namene in načrte. Toda Jelič hodi po hrvatskih naselbinah po svetu, tudi v Ameriki, zbira ljudi na shode in jim govori. Mora vsekakor biti prilično število Hrvatov, ki ga hodijo poslušati, štirim golim stenam bi gotovo ne prihajal predavati.

O MARKSISTIČNI ČILSKI VLADI pod predsednikom Allendejem je bilo še nedavno poročano: Edini ustanovi, ki sta doslej ostali skoraj nedotaknjeni, sta vojska in Cerkev. Kako dolgo bo trajalo, nihče ne ve. Kazno je, da je Allende infiltracijo v obeh teh smereh že načel. Predsednik konference čilskih škofov je pa dal domačemu in tujemu tisku izjavo, v kateri je med drugim dejal: Že leta 1968 smo škofje jasno povedali, da je ena stvar pravičnost, druga pa marksizem. Polstoletna izkušnja s komunizmom dokazuje, da sta marksistična filozofija in morala nezdružljivi v moralno evangelija in načinom politike, ki iz njiju izhaja.

ING. JOŽE ŠILC je zapisal v letošnjem Kolarju celjske Mohorjeve: Da bi premagali lakoto in nedohranjenost in hkrati zagotovili dovolj hrane tudi za predvideno povečano število ljudi na svetu, bi morali do leta 2000 sedanjo količino hrane povečati za tri do štirikrat. Iz te zagate pelje v svetlejšo bodočnost človeštva nekaj poti. Prva pot, na videz najlažja, v resnici pa najtežja, kot dokazujejo vsakdanje skušnje, je pravičnejša izmenjava dobrin v svetovni trgovini in pomoč razvitih dežel manj razvitim. Iz dneva v dan opažamo, da gospodarsko razviti del človeštva ne ve, kam s presežki kmetijskih pridelkov, v nerazvitih deželah pa ljudje umirajo zaradi nedohranjenosti.

O INDIRI GHANDI, indijski predsednici, gre zavirljiv glas, da je v celokupnem ministrstvu edini mož med samimi ženskami. Vsi drugi ministri so bili do nedavnih vsedržavnih volitev sicer moškega spola, pa baje prej babnice kot možje. Tak značaj, kot ga ima gospa Indira, nujno kliče v življenje okoli njega oboževalce in strupene nasprotnike. Trdili so, da zadnje volitve niso imele drugega programa, kot za Indiro ali proti njej. Izkazalo se je, da jo večina Indijcev ima za moža, dali so ji več ko dve tretjinsko večino. Morda bo zdaj v svoje ministrstvo poklicala še kakšnega "možaka".

Indira Gandhi

IZ MESSINE NA SICILIJI je bil na obisku v Rimu duhovnik Salvaggio. Preden se je vrnil, je šel kupovat listek za neko loterijo. Na vrsti je bil listek s številko BB 62819. Hotel ga je kupiti. Tisti hip je prihitela ženska, ki se ji je pač zelo mudilo. Ali bi lahko ona vzela ta listek? Salvaggio je čutil, da mora biti kavalir, prikimal je. Nato je sam kupil listek BB 62820. In se je zgodilo, da je ženska zadela 120 milijonov lir, Salvaggio pa nič. Seveda pa s tem ni rečeno, da se nikoli ne izplača — biti kavalir.

VATIKANSKI "ZUNANJI MINISTER", nadškof Augustino Cassaroli, je izposloval "normalizacijo" med Vatikanom in Belgradom. Nedavno je bil tudi v Moskvi. Bilo je povedano, da je šel podpisati ameriško-sovjetski dogovor o prepovedi širjenja jedrnega (nuklearnega) orožja. Vendar je sam priznal, da mu je uspelo navezati stike s predstavniki Sovjetov in je imel pogovore z njimi še o marsičem. Vse kaže, da papež "išče več prostora za delovanje katoliške Cerkve tudi v Rusiji, kakor ga išče v Jugoslaviji, kjer ga je že prilično veliko, pa nikakor še ne dovolj.

Vinko Beličič, Trst

RESTAVRACIJA "PRI BOLJŠI MIZI", ki jo pozna vsa tržaška gospoda, je tudi pri krotkem, ljubeznivem in hvaležnem Vojku imenitno zapisana. Tam sta doma njegova prijatelja Žarko in Cvetko — in tam že lep čas obeduje vsako nedeljo.

Tako zelo sta se ga rdečelična fantiča navedla, da je bil povabljen tudi na velikonočno kosilo. Ko je mami po maši to naznanil, so mu oči kar sijale od sreče. Mama se je zaskrbljeno ozrla na njegov suknjič, ki ga je prejšnji dan z vso dobro voljo skušala očistiti utrujenosti in madežev. Za obljubljeni novi suknjič je namreč zmanjkalo denarja — in otroci tako naglo rastejo. . .

Blagoslovitev ognja in vode, pritrkavanje ob glorijski, cerkvenikova spretnost ob snemanju velikega vijoličastega zagrinjala na glavnem oltarju — v tistih trenutkih je bila praznična cerkev vsa trda, ali se ne bo prevrnila kaka goreča sveča, ta večer še posebno visoka ter na posebno visokem in blestečem svečniku. Ljudstvo se je olajšano, občudujoče, hvaležno nasmehnilo... in potem orgle, petje, zvončkanje, kadilo. In potem procesija s svečami trepetajočih plamenčkov, starinske razšklepetane svetilnice nad glavami nosilcev petnajstletnikov, bandera prejšnjih rodov in tudi nova — vse gre po široki cesti za križem in se vrača, pivci po krčmah zro na cesto in jim ni čisto vsakdanje pri srcu . . . iz razsvetljenega zvonika vris-kajo zvonovi preko streh in vrtov daleč čez gmajno.

Nova velika noč se je Vojku vtisnila v dušo . . . in zdaj je kosilo v restavraciji "Pri boljši mizi! Kak užitek je takole sedeti in jesti v prijateljski družbi, ko te nihče venomer ne opominja: Drži se nad krožnik! — Ne govori s polnimi usti! — Zakaj imaš pa vilice? — Jej spodobno! — Kaj spet mrviš kruh! — Obriši si že usta, pujsek!

Na velikonočno jutro je bil v zraku močni duh po zgorelih plinih žveljskih petrolejskih čistilnic — nezmotljiva napoved bližnjega dežja. In res je začelo iz oblakov vztrajno pršeti. Slivovo cvetje je močnejše zadišalo v svoji sladkosti, zelenina je postala živanejša. Vojku je bilo vse to všeč: on bo na gorkem pod streho — in pri kakšni mizi! Premlad je še, da bi mislil, kako razočarani bodo turisti iz severnih dežel. Sto tisoč jih je premraženih prihitelo čez Alpe v hrepenenju po sončni,

gorki Italiji, nudil pa se jim bo turoben pogled na obale v dežju. . .

Tam v zarasli dolinici, ki je za restavracijo "Pri boljši mizi" večni vir blagodejne svežine in kjer se po zidu vzpenja gost bršljan, sta si kos in kosovka zgradila gnezdo. Nista čakala, da pzeleni grmovje. On je ženitovanjsko črn pel na vrhu gole akacije, na vse strani odpiral rumeni kljun in nekaj dopovedoval — nekaj veselega. Kmalu po cvetni nedelji so se že odpirali kljunčki mladega rodu.

V ognjevitih raziskovalni sli, ki jo je spodbudilo velikonočno kosilo, pa so gnezdo opazili Vojko, Žarko in Cvetko. Kar obstali so. Kdo je že kdaj videl kaj takega. V gnezdu so mladiči zevali s kratkimi in širokimi kljunčki: jedli bi, joj, kako bi jedli.

Fantiči so se spogledali.

"Ali jih je kosovka zapustila?"

Z bršljanovih listov je kapljalo, a gnezdo je bilo varno pred dežjem. Vojko, ki je pozimi na osnovi različnih knjig, očetovih pojasnil in lastnega opazovanja napisal daljšo razpravo o pticah — ni še znano, kateri časopis jo bo imel čast objaviti in ali bo prišla v poštev za prevod v kak tuj jezik — ta Vojko je v trenutku spoznal, kaj je njihova dolžnost. Če je kosovka mladiče zapustila ali pa če jo je doletela kaka nesreča, jih morajo nakrmiti oni!

Nič se niso zmenili za dež, ki je rosil brez konca, marveč so začeli vneto iskati črvičev pod kamni, po mahu in med travo. A bilo je ko zakleto: nikjer nič.

"Midva greva domov," je naveličano rekel Žarko in odšel z mlajšim bratom.

Vojku pa je skrb, kaj bo z mladiči, hotela razdehati srce. Šele ko so mu curki začeli polzeti po vratu, se je spomnil, da mora tudi on domov.

Mama je ko k molitvi sklenila roke, ko ga je urzla pred sabo: lasje so se mu lepili na čelo, suknjič je bil temen od mokrote, hlače na kolenih umazane . . . ob razmočenih in blatnih čevljih pa je roke brez moči povela. Po napetem molku je bruhalo iz nje:

"Na, gleeajte ga, kaaakšen je prišel! O, zakaj se jaz mučim, da bi bil snažen, kot je tvojim letom primerno! Kak suknjič ti prinese! Pa kakšne čevlje! — Pokaži roke,

Srajčni rokavi so bili v zapestju vsi umazani od razmočene rjave prsti — in Vojko, droben in potrten od razočaranosti, je očitajoče gledal vanje. Le kdaj so se mu mogli tako umazati, ko so bili zjutraj vendar čisto beli?

"Niti en dan ni drugače! Niti na samo veliko noč!" je zdihovala mama. "Povej, kje si bil in kaj si počel!"

Razgovoril se je o mladičih v gnezdu.

"Pa čisto goli so, veš, pa samo kljun odpi-
rajo, a kosovke od nikoder! Kaj če jo je kakšna
mačka požrla? Ampak jaz mislim, da se kosovka
ne dá kar tako, kadar ima mlade!"

Vneteje ko je govoril, bolj so mu žarele oči.
Ne le njemu, tudi očetu, ki je sedel za časopisom
in je še zmerom molčal, ker je čutil (pa tega ni
smel povedati), da se je ta otrok vrgel po njem:
poteпа se rad in oči ima odprte za vse.

"Sezuj se zdaj, preobleci se, umij se," mu je
rekel v občutku drobcene sokrivde.

"Misliš, očka, da bodo mladiči poginili?"

"Mislim, da ne. Samo gledat jih ne hodi, ker
bi se stara dva utegnila skujati. Če jim hočeš
dobro, se premagaj in jim ne hodi blizu. Jaz tudi
Žarku in Cvetu ne bi povedal za gnezdo."

Vojku je zastala beseda. Odprtih ust je gle-
dal skozi okno in nekaj grozno premišljal.

"Ne vem, kako bo . . . ko ona že vesta."

"Če ste prijatelji, se boste že zavezali, da ne
bo mladih kosov nobeden motil. Prava ljubezen
zmerom terja odpovedi," je rekel oče in gledal
beli hruškov cvet, ki se je prilepil na mokro šipo.

"Oh, samo da ne bi poginili!" je vzdihnil
fantič.

Zunaj je vztrajno šumel dežek. Po cestah
so hodili ljudje v novih oblekah pod dežniki. Bilo
je hladno, a površnika nisi videl nikjer več nobe-
nega: velika noč odpihne zimo, prinese cvetje in
nezadržano odpiranje brstja, gorkoto in brezkončno
ptičje slavlje. Nikogar ne sme tedaj zebsti, tudi če
mrzlo vleče in bodo vrhovi hribov na severu dru-
gi dan nadahnjeni z dehtečim aprilskim snegom.

Suknjič preko stolovega naslona, čevlje pod
pipo in potem k peči, hlače na štedilnik, srajco
in nogavice na kup umazanega perila, pred umi-
tega fantiča v pižami pirhe in potico — da bodo
vsi imeli spomin na veliko noč: na gloriojo so-
botnega večera, na nebogljenost a upapolno življe-
nje v gnezdu.

Vse stene tržaških poslopij, obrnjene na vzhod,
so bile drugo jutro žarno osvetljene. Začel se je
beli teden . . . z vsemi skušnjavami za Vojka. To-
da izkazal se je fantič! Skrit s prijateljema daleč
od gnezda je opazoval kosa in kosovko, ki sta
neutrudno priletala s polnim kljunom k mladičem
v bršljan in spet odletala po novo hrano.

Tudi belo nedeljo je Vojko proslavil s kosi-
lom v sloviti restavraciji "Pri boljši mizi" v družbi
Žarkovi in Cvetovi. Sončni popoldan jih je zvabil
daleč na prebujemo gmajno in tam jih je prevze-
lo toliko novega, da so na kosovo gnezdo čisto
pozabili.

Misli, March-April, 1971

Čez nekaj dni pa se je Vojko zopet spomnil
nanj in pohitel v dolinico. V bršljanu je bilo zdaj
vse tiho in mirno, zakaj v pridihi poznoaprilске
gorkote so kosi godni zleteli iz gnezda. Kot za ne-
kaj ljubega oropan je stal pred tisto praznino,
v tistem molku bršljana, ki se je pomlajen ko-
šatil po zidu.

Tedaj je na tleh pod praznim gnezdom opa-
zil zelenkaste, z rdečerjavimi pegami posute jajčne
lupine. Obraz se mu je v hipu razjasnil. Sklonil
se je in jih začel previdno pobirati. Nato je sku-
šal iz njih sestaviti kako jajčece. Ni šlo, a lupine
so le nakazovale obliko in velikost kosjih jajc. Ne-
nadno je odložil vse, kar je imel v dlaneh, zakaj
obšla ga je nova misel.

Segel je z obema rokama pod gnezdo in ga
pazljivo potegnil iz gostega bršljana. Kot bi se mu
oglasila vest, da počenja nekaj prepovedanega,
se je ozrl naokrog. A nikogar ni bilo — in po-
miril se je. Lupine je rahlo zložil v gnezdo in
s svojo dragocenostjo odhitel domov.

"No, ravno teh novih smeti je še manjkalo
v hiši!" je zagodrnjal oče, ko je Vojko gorečih
oči s hrbtom zaprl vrata za sabo.

"Saj niso smeti!" je užaljeno odgovoril fantič
in ljubeznivo položil gnezdo z naravnanimi jajčni-
mi lupinami v kot dnevne sobe. "Ali ni lepo?"

"Mami, dobili smo nov, dragocen kos po-
hištva", je zaklical oče. "Pridi no sem, da boš vi-
dela!"

A nikomur ni bilo do smeha, ko so stali sredi
dnevne sobe in gledali v kot, ki mu bo odslej metla
priznašala: tam je ležalo gnezdo — kolobar s prs-
tjo zlepljenih bilk, postlan s koreninicami in obdan
z mahom. Bilo je ko zibka, kjer so celo povoje
pustili in odkoder so godni zleteli mili znanilci pri-
hodnje pomladi, prihodnje aleluje.

(MED MEJNIKI/)

KDO BI KAJ VEDEL?

JOŽE BOLTAR je odšel v Avstralijo leta 1948.

Domačim se ni več oglasil. Išče ga sestra

Marija Malnaršič

Kosovelova 6, Tolmin.

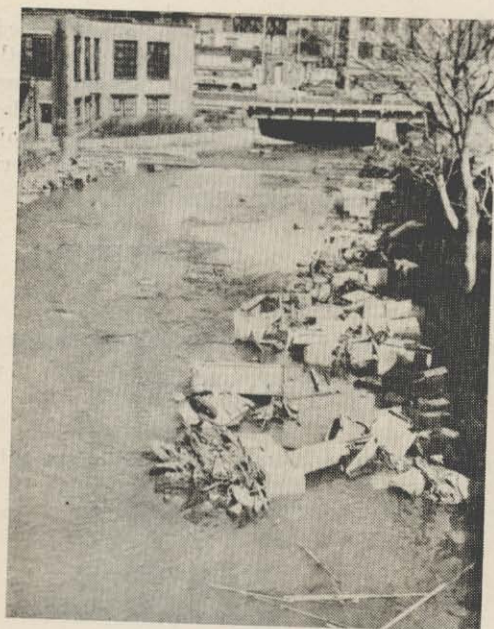
"VESOLJSKA LADJA" — NAŠ PLANET ZEMLJA — KAM PLOVEŠ?

Tomaz Možina

ŠE MALO SI NE DOMISLJAM, da sem pristojen za odgovor na gornje vprašanje. Hočem le opozoriti bralce na zelo resno stvar, ki o njej razpravljajo v svetovnem tisku in na zborovanjih, pa zaradi pomanjkanja časa marsikdo med nami verjetno o njej ni kaj prida poučen. Gre za nevarno **okuževanje** vsega okolja na naši Zemlji.

Vse tako kaže, da človeštvo drvi v položaj, ki si ga zaenkrat še težko predstavlja in se je bati, da ga ne bo znalo obvladati. Zaverovanost v znanstveni in tehnološki "napredek" nas je tako opila, da ne razlikujemo več med sredstvi in cilji pametnega življenja.

Živimo v časih velikih sprememb. To samo po sebi ni novo. Spremembe so bile in bodo v vsej zgodovini človeka na Zemlji. Kar je danes novo, je to, da spremembe prihajajo s tako naglico, da zaostajamo za njimi. Veliko jih je in presenetljive so.

"Reke postajajo smrdljivi kanali . . ."

Pustošenje prirode

Živimo v obdobju, ko je roparsko izkoriščanje naravnega bogastva nekaj samo po sebi umevnega. Načrt nam je: potrošiti čim več surovin, uničiti čim več naravnih zakladov — in to kar najhitreje mogoče. To pa je strašna zmota. Namesto zmernega izkoriščanja zemeljskega bogastva, namesto truda, da bi složno živeli z naravnim okoljem, rajši brezmiselno ropamo, razbijamo, pustošimo in okužujemo svojo edino "vesoljsko ladjo" — našo mater Zemljo.

V zadnjih 40 letih je človek izrazil več surovin (rud, nafte itn.) kot v tisočletjih poprej. Če naj s tem nadaljuje, bo osnovnih sredstev (predvsem goriva) zmanjkalo že v nekaj desetletjih. Zavedati se je treba, da so naravnim zakladom postavljene meje, ki se ne dajo premakniti.

Ista tehnologija in isti tehnični postopki, ki so pomagali poslati človeka na Luno, pomagajo tudi v industrijski proizvodnji. In prav to vodi k še bolj breznačrtnemu ropanju zemeljskih zakladov. Zastrupljanje prirode je opazati vsepovsod: zrak je okužen, mnoga jezera so že mrtva, reke postajajo smrdljivi kanali, morja polni nesnaga, travniki in gozdovi se spreminjajo v puščave. Temu je kriva — ugotavlja ekonomistka Barbara Ward — nenasitljiva človekova samogoltnost.

Preveč ljudi

Opustošenje Zemlje je neposredno povezano z vse večjim številom ljudi na našem planetu. Trenutno nas je že čez 3 milijarde. Samo v preteklem letu se nam je pridružilo kakih 100 milijonov nadaljnjih lačnih ust — hrane zanje pa nismo kaj prida pridelali. Dovolj slišimo o stradanju in nedohranjenosti v mnogih deželah širom po svetu. Le deset držav je, ki pridelajo dovolj in imajo za izvoz. Vse druge morajo uvažati ali trpeti pomanjkanje. Med temi ni samo kakšna Indija ali Kitajska, tudi Rusija spada mednje.

V preteklosti svetovno prebivalstvo ni tako znatno naraščalo. Ljudi so jemale epidemije, naravne katastrofe in brezkončne vojne vihre. Vse to je manjšalo tudi število rojstev. Danes zdravniška veda z različnimi umetnimi priložnostmi preprečuje prezgodnje smrti in podaljšuje življenje. Živi in zdravi ljudje si ustvarjajo družine, rojstva naraščajo — in prav pri tej ugotovitvi se ustavlja marsikateri ekonomist: ali ustaviti prepogostna rojstva ali pa izpostaviti človeštvo hujšemu in hujšemu stradanju, medsebojnim pokolom in — kdo ve če ne — kar nuklearnemu samomoru.

Misli, March-April, 1971

Mnogi se tolažijo s tem, da bo bolj intenzivno poljedelstvo dalo več živeža. Pa so že tu drugi z odgovorom: za bolj intenzivno poljedelstvo je treba uporabljati kemična gnojila, ki pa bodo od svoje strani doprinesla k še večji zstrupitvi okolja in človeka samega. Tak način lajšanja pomanjkanja hrane je bolj podobno zdravljenju simptomov bolezni kot bolezni same . . . Začaran krog?

Spet in spet slišimo: bolezen našega planeta je — preveč ljudi! Proti koncu tega stoletja nas bo dvakrat toliko. Kam z njimi? Kako jih nasititi? Bo mogoče živeti v slogi? V tej zvezi pravi star kitajski izrek: Prazen želodec težko loči med dobrim iz zlim.

Kaj storiti?

Kljub vsem bojaznim in svarilom večina ekonomistov misli, da še ni prepozno. Začeti pa je treba neumudoma in podvzeti dobro premišljene mere. Naj naštejemo nekatere, ki jih omenjajo.

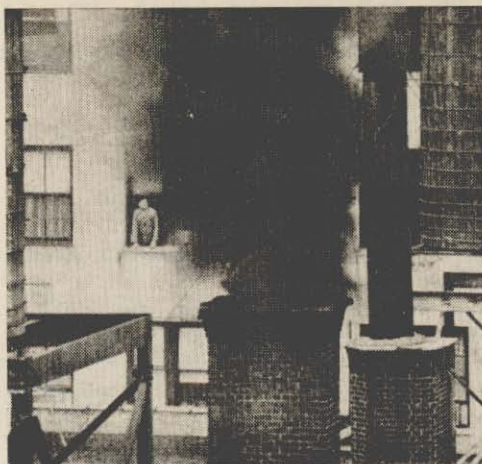
Začeti je treba z načrtom za vse bolj zmerno in premišljeno izkoriščanje prirodnih zakladov. Nujno potrebno je nadzorstvo nad tem, kako postopajo razne industrije pri izvajanju proizvodnje. Najti je treba način, kako izrabljene in zavržene industrijske predmete (avtomobile, razne stroje . . .) znova predelati v "surovine" in spet porabiti za izdelavo novih. Pravijo, da so pogoji že dani, le poprijeti je treba.

Intenzivno poljedelstvo je res odvisno od krepkejšega pognojevanja zemlje, vendar ne samo to. Zboljšanje semen s pomočjo križanja rastlinskih vrst (hibridiranje) je že doslej pripomoglo do izrednega povečanja poljskih pridelkov in raziskavanja se uspešno nadaljujejo. Državne vlade naj bi to delo denarno podpirale, namesto da gredo milijoni za orožje.

V pošteb prihaja poleg intenzivnega ekstenzivno poljedelstvo. Možno je pridobivanje nadaljnjih površin zemlje v ta namen. Že dolgo slišimo o čudovitih možnostih pridelave hrane iz morja, pa niti se te mnogo obetajoče podjetnosti še nismo. Nekdo je zapisal, da smo glede izkoriščanja morskih globin za pridobivanje hrane še prav tam, kjer je bil jamski človek.

Da se vrnemo k tolikemu poudarjanju, da je treba na vsak način omejiti število rojstev. Malokdo temu oporeka. Dostavljajo pa: še prej je treba doseči bolj pravično razdeljevanje zemeljskih dobrin med vse ljudi. Za primeren način omejevanja rojstev morajo biti ljudje primerno vzgojeni in poučeni. Zato naj odgovorni poskrbe za odpravo nepismenosti po svetu in sploh za tako potreben dvig splošne izobrazbe.

Misli, March-April, 1971

"Zrak je okužen . . ."

Končno: v bodoče se bomo morali vse bolj posvetiti sočloveku, sopotniku na naši "vesoljski ladji", manj se pa zatekati za odgovore na vsa mogoča vprašanja k goli znanosti. Ta nas je zmožna v marsičem bridko prevarati. Tudi aplikacija verskih in etičnih načel bo potrebna tu in tam v smislu sodobnega pojmovanja.

— ★ —

Tako sem nekoliko nakazal, v kakšnem stanju so danes ta za bodočnost tako pomembna vprašanja. Raziskavanja in ugibanja naj se uspešno nadaljujejo.

PESEM VSTAJENJA

Ivan Cankar

Luč je in Bog je, radost in življenje!
Svetlejši iz noči zasije dan!
Življenje mlado vre iz starih ran
in iz trohnobe se rodi vstajenje.

V nečisto noč, v sramoto in ihtenje
zapel je glas od angelskih poljan —
en žarek je iz večnosti poslan,
svetlobe večne slavno oznanjenje. —

Vsi vi, skoz mrak pod križem zdihujoči,
vsi vi, strmeči nemi v črna tla —
prišlo je znamenje! V tej zadnji noči
zablisnilo se je od vrh neba —
vstanite vriskajoči in pojoči:
Pozdravljena nebeška glorijska!

APOSTOLSKA DELA

Napisal evangelist sv. Luka

PETER OZDRAVI HROMEGA

Peter in Janez sta šla v tempelj ob deveti molitveni uri. In nekega moža, ki je bil od rojstva hrom, so prinašali in ga vsak dan posajali k tempeljskim vratom, ki se imenujejo Lepa, da bi v tempelj gredoče prosil vbogajme. Ta je videl Petra in Janeza, ko sta hotela vstopiti v tempelj, in ju je prosil miloščine.

Peter in Janez sta se ozrla vanj in Peter je rekel: Poglej v naju! in gledal je vanju v pričakovanju, da bo od njiju kaj dobil. Peter pa je rekel: Srebra in zlata nimam, kar pa imam, to ti dam: v imenu Jezusa Kristusa Nazarečana vstani in hodi!

In prijel ga je za desnico in vzdignil: in v hipu so se mu utrdila stopala in gležnji in je skočil pokonci in hodil. Nato je z njima vstopil v tempelj in je hodil, poskakoval in hvalil Boga.

In vse ljudstvo ga je videlo, da hodi in Boga hvali. Prepoznali so ga, da je on tisti, ki je zaradi miloščine posedal pri tempeljskih Lepih vratih, in prevzela jih je groza in strmenje nad tem, kar se mu je prigodilo.

PETROV GOVOR V TEMPLJU

Ker se je pa držal Petra in Janeza, je vse ljudstvo zelo osuplo priteklo k njima v stebrenik, ki se imenuje Salomonov. Ko je Peter to videl, je ljudstvu spregovoril:

"Izraelci, kaj se čudite temu, ali kaj strmite v naju, kakor da bi bila z lastno močjo ali s pobožnostjo storila, da ta hodi? Bog Abrahamov in Bog Izakov in Bog Jakobov, Bog naših očetov, je poveljčal svojega služabnika Jezusa, ki ste ga vi izdali in pred Pilatom zatajili, ko je ta razsodil, naj bi bil oproščen. Vi ste se odrekli Evetemu in Pravičnemu in prosili, da vam je podaril ubijavca. Začetnika življenja ste pa umorili: toda Bog ga je od mrtvih obudil, čemur smo mi priče. In zaradi vere v njegovo ime je temu, ki ga vidite in poznate, njegovo ime dalo moč, in vera vanj mu je dala vpričo vas vseh to popolno zdravje.

V MOČI JEZUSOVEGA IMENA

Tu imamo spet nov dokaz, da se prvotna Cerkve ni takoj odtrgala od jeruzalemskega templja. Ravnala se je po zgledu svojega Ustanovitelja, ki je pogosto zahajal v tempelj molit in učiti. Molitve so obstajale največ iz Davidovih psalmov in drugih knjig stare zaveze. Vsak vernik je pa imel dosti prilike moliti tudi po svoje, kot vemo iz Jezusove zgodbe o farizeju in cestinarju. V vsem tem ni bilo nič zoper nauk, ki so ga oznanjali apostoli.

Molitve so se v templju javno opravljale po dvakrat na dan: sredi dopoldneva in spet sredi popoldneva. Judovska deveta ura je bila nekako naša ob treh popoldne.

Tudi tempeljsko vodstvo sprva ni imelo nič zoper to, da so apostoli in njihovi privrženci zvesto obiskovali tempelj. Mogli so mirno moliti zase v poseben prostor in tudi pridigati. Razloček med pridigami apostolov in judovskih pismarjev je prihajjal voditeljem šele počasi do zavesti. Tako je moralo priti precej kmalu do ločitve med tempeljsko in krščansko občino.

Petrov čudež nad ob rojstva hromim možem je pa moral vzbuditi po eni strani strmenje, po drugi — odločen odpor.

PRIDIGA TISTIM, KI SO STRMELI

Salomonov stebrenik nam je znan že iz evangelija sv. Janeza. V desetem poglavju piše evangelist, da je nekoč "Jezus hodil v templju po Salomonovem stebreniku." To je bil pokrit prostor ob visokem zidu, ki je ograjal prostrane tempeljske dvore. Prav tam so se zdaj zbirali prvi krščanski verniki z apostoli.

Ta Petrova pridiga je očitno namenjena Judom, ki še niso sprejeli vere v Kristusa, zavaljo začudenja nad Petrovim čudežem so pa bili pripravljeni vsaj poslušati, mnogi so pa vero zaradi tega Petrovega govora tudi sprejeli. Petrov govor tu je precej podoben onemu na binkoštni praznik.

Pravovernim Judom je bilo za kako dokazovanje vedno treba začeti z staro zavezo. Besede prerokov so jim bile svete. Če se izkaže, da veliko besed prerokov meri na Jezusa, se bo marsikdo dal prepričati o tem, kdo je Jezus. Za trdovratne

"Zdaj pa, bratje, vem, da ste ravnali iz nevednosti, prav tako tudi vaši voditelji. Bog pa je tako depolnil, kar je bil napovedal po ustih vseh prerokov, da bo namreč njegov Maziljenec trpel. Spokorite in spreobrnite se torej, da se vam izbrišejo grehi, da tako pridejo od Gospoda časi olajšanja in da pošlje Jezusa, vam namenjenega Mesija. Tega morajo namreč nebesa sprejeti do časov, ko se vse prenovi, o čemer je Bog že davno govoril po ustih svojih svetih prerokov. Že Mojzes je rekel: Preroka vam bo Gospod vaš Bog obudil izmed vaših bratov kakor mene: njega poslušajte v vsem, kar koli vam bo rekel. Kdor pa tega preroka ne bo poslušal, bo iz ljudstva iztrebljen.

"Pa tudi vsi preroki, ki so govorili od Samuela naprej, so napovedali te dni. Vi ste sinovi prerokov in zaveze, ki jo je Bog sklenil z vašimi očeti, ko je govoril Abrahamu: In v tvojem potomcu bodo blagoslovljeni vsi rodovi na zemlji. Bog je najprej za vas budil svojega služabnika in ga poslal, da vam je v blagoslov in da odvrne slehernega izmed vas od vaših zlih del."

PETER IN JANEZ ARETIRANA

Ko sta pa govorila ljudstvu, so pristopili k njima duhovniki, poveljnik tempeljske straže ter saduceji, nejevoljni, ker sta učila ljudstvo in oznanjala v Jezusu vstajenje od mrtvih. In prijeli so ju ter do drugega dne zaprli v ječo, kajti bil je že večer. Veliko tistih pa, ki so slišali govor, je vero sprejelo; in število mož je naraslo na približno pet tisoč.

Drugi dan so se v Jeruzalemu zbrali njih poglavarji, starešine in pismouki, veliki duhovnik Ana, dalje Kajfa, Janez in Aleksander in vsi, kolikor jih je bilo iz rodu velikih duhovnikov.

Postavili so ju v sredo in izpraševali: "S kakšno močjo in v čigavem imenu sta to storila?"

pa velja: ko zametavate Jezusa, zametavate tudi preroke!

Peter v svojem govoru pravi Jezusu samo "božji služabnik." Seveda Peter sam pri sebi in pred tistimi, ki že verujejo, ve o Jezusu še vse kaj več. Ko pa ima pred še nevernimi opraviti s staro zavezo, zelo modro spomni svoje poslušalce na izraz, ki ga je prerok Izaija dal obljubljenemu Mesiju: "služabnik božji." Ta naziv pa gre Jezusu še posebej zato, ker je sprejel nase po Očetovi volji trpljenje in smrt — iz pokorščine. Tudi to ni kak nov nauk, za Jude nepričakovan, mogoče ga je jasno razbrati iz mnogih besedil stare zaveze.

Peter ne more mimo tega, da ne bi pokazal na usodno zmoto Judov, ko so prav tega "služabnika božjega" zatajili in zavrgli. Ponavlja na tem mestu očitek iz govora na binkoštni dan. Prav tako pa tudi tukaj — še bolj na široko — poudarja olajševalne okoliščine, ki krivdo Judov zmanjšujejo: nevednost! Vsaj v polni meri se niso zavedali — Peter to celo voditeljem pripisuje — koga so poslali v smrt: Začetnika življenja, Boga! Toda prav s tem so nehotetě izpolnili, kar je oznanjala stara zaveza: Kristus je moral trpeti.

Ni dvoma, da je bil Petrov govor v danih okoliščinah prava mojstrovina. Z očitki ni varčeval, še veliko manj je varčeval z izrazi za blagoslov. Velika skrivnost je v tem, da se je samo "veliko tistih, ki so slišali govor, spreobrnilo" — ne pa vsi . . .

USODNA ZMOTA SE PONAVLJA

Tempeljska straža je bila pod poveljstvom duhovnikov vse gor do velikega duhovnika. Skrbeti je imela za red v templju. Na "nered" so stražo brez dvoma opozorili saduceji, posebna judovska sekta, ki niso verjeli v vstajenje mrtvih. Peter in Janez pa prav to oznanjata! Ne samo to, da bodo nekoč vsi mrtvi vstali, trdita celo, da je eden od njih — Jezus — že vstal! Saducejem je to pomenilo velik nered. Torej v zapor z apostoloma do drugega dne, ko se bo zbral sodni zbor.

Med sodniki najdemo znana in neznana imena. Ana in Kajfa sta še vedno v sedlu. Kdo sta Janez in Aleksander, so ppač vedeli prvi bralci Lukove knjige, v teku stoletij se je pozabilo. Nič škoda!

Vesele Velikonočne praznike

VISOŠKA

KRONIKA

Zgodovinska povest, Dr. Ivan Tavčar

Risbe napravil Tone Kralj

X.

OKROG SV. JURIIJA smo doživeli nekaj nepričakovanega. Pričela so se dela na polju in delavec mi je prihajal prav, naj je prišel, od koder je hotel.

Ko smo nekoč večerjali, je stopil v hišo človek, dolg kakor hrast, da sem takoj vedel, da dela kakor živina. Tak delavec mi je bil vsekdar všeč. Voščil nam je, da bi nam Bog blagoslovil, kar jemo. Nato je hotel sesti k peči, kakor da je sit do vratu.

Vzlic bradi, katera mu je zarasla obraz, sem ga vendar spoznal. Ni me pograbila jeza, ker to, kar se je bilo zgodilo v Loki, sem bil že davno izbrisal iz svojega spomina. Kot sorodnik je prišel pod mojo streho in kot takega sem ga hotel sprejeti.

"Ti si, Marks? — K mizi sedi in najej se! — Od kod prihajaš?"

Sedel je k mizi ter odgovoril:

"Naravnost iz Davče. — Nisem mislil, da me spoznaš, Izidor!"

"Slaba bi bila, da bi svojega bratranca ne spoznal." Vprašal sem:

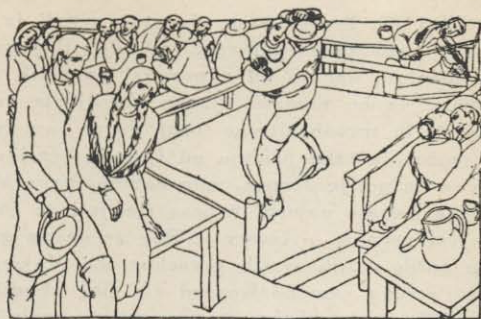
"Kaj pa oče Jeremija? Je pri dobrem zdravju?"

"Pri zdravju je že. Ali siten je, da ni izhajati z njim".

Hotel je povedati še več, pa mu nisem pustil, ker bi bilo morda kaj takega vmes, česar ni smela slišati družina. Pozval sem ga torej, da naj se najprej naje in da mi pozneje lahko pove, kar mi povedati hoče.

Jedel je za tri in morda še več oseb. Ko je odšla družina, smo ostali z Marksom in Jurijem pri mizi, da smo izpili nekaj vina, kar se ni moglo opustiti, če je prišel sorodnik v hišo.

Marks je veliko pripovedoval: da je Jeremija Wulfing star kakor zemlja, da visi na svojem posestvu kakor klop na pasjem repu in da hoče imeti, da naj mu otroci tlačanijo in tlačanijo. On,

Marks Wulfing, postaja starejši in ni je kmetije, katere bi si ne upal prevzeti in pametno gospodariti na nji. Tudi ima že izbrano nevesto, ki bi rada prišla v Davče, pa se ne za dekle, pač pa za ženo, ki daje poslom ukaze. Tudi on noče biti neplačan hlapec, kar je očetu že povedal. Ta se ni dal premakniti, ker je trmast, kakor je trmasta vsaka nemška glava, najsi je stara, najsi je mlada. Z očetem sta se torej grdo sporekla — in da pove vse po pravici in resnici: ušel je z očetovega doma. Če že mora hlapčevati, hlapčuje lahko pri tujih in ne pri očetu, kjer si zasluži komaj obleko. Če ga čem vzeti, ostane pri meni, če ne, si poišče službo drugod.

Vedel sem, da se taka jeza hitro ohladi in da jo bo Marks Wulfing v štirinajstih dneh zopet odkuril. Vzel sem ga torej v službo in mu obljubil plačo prvega hlapca z dostavkom, da se lahko vsak hip povrne k očetu, da ne bo mislil, da hočem zdrabo delati med njim in sinom.

Tako je prišel k nam Marks Wulfing. S sabo pa je prinesel nesrečo, in sicer najhujšo, ki se more prinesiti v hišo. —

Preteklo je štirinajst dni, ali prav nič se ni pripravljaj, da bi zopet odšel. Lotil se je dela z veliko vnemo in bil prvi hlapec kakor boljšega do tistih dni še nisem imel.

Ko so minili trije tedni, je prišla ponj sestra Margareta, ali skril se je pred njo, da ga niti videla ni. Bila je še lepše dekle kakor prej, pa me ni prav nič genila, ker sem takrat že mislil na Agato, ki morda ni bila bolj zala od Wulfingove hčere, ki pa mi je bila namenjena.

Pred hišo na Visokem smo imeli majhno klopco in na to sva sedla z Margareto, ki se je tisti dan odpravljala.

"Pri nas," je pričela tarnati, "pri nas je sam prepir in prav je, da ni Marksa doma, ker sta se z Othinrihom skoraj vsak dan stepla do krvi."

"Potrpeti se mora v življenju," sem jo tolsžil.

"Koliko sem moral jaz potrpeti s svojim očetom!"

"Vem, vem," je hitela, "vendar je težko."

Čez nekaj časa je vprašala: "Ali imaš še facoleteljček, ki sem ti ga dala?"

Ko sem pritrdil se je razžalostila: "Kako si mogel tako pozabiti name?"

"Margareta," sem ji odgovoril, "človek ni gospodar svojega življenja. Če plezaš vrh drevesa, si visoko pod nebom; če se zlomi veja pod tabo, padeš na zemljo in se polomiš morda do smrti. Pod mano se je zlomila veja in zdaj nisem več gospodar svojega življenja."

"Nič ne rečem," je zajokala, "ali pozabiti te ne morem."

Mirno sva vzela slovo, a skoraj govoriti ni mogla in kakor lešniki debele solze so ji prihajale iz oči. Povedala mi je še enkrat, da bo čakala name in da me morda le pričaka.

V resnici me je pričakala! Bila je tako božja volja, ki navsezadnje vse prav naredi in se usmili vsakega siromaka. In kdo je bil večji siromak od mene, ki sem bil gospodar obeh kmetij na Visokem? —

Marks je ostal pri hiši, pa se je čudno izpremenil. Bil je ponižen in pokoren, da se je prikupil meni gospodarju in družini. Bil je tudi silno zgovoren in je vedel veliko pripovedovati. Kadar smo sedeli pri mizi, je bilo vedno dosti smeha.

Da bi se bil Marks za Agato kaj pehal, ne morem zapisati. Kadar je ž njo govoril, je govoril tako, kakor z vsako drugo. Vzlic temu je bila deklica pristopna njegovim šalam in če je utihnil, je zaprosila: "Marks, še kaj povej!" In zopet jih je bril Marks, in Agata se je smejala, da je kar zvonilo po čumnati.

Tu in tam se je pripetilo, da je z Marksom klepetala v nemščini, kakor je navada v njenem rojstnem kraju. Mi nismo umeli ničesar, a Davčar je umel vse. Pri tej tuji govorici, na kateri pa čisto nič ni bilo, je Marks učasih nekaj iz očesa šinilo, in sicer naravnost proti deklici. Pa tudi na tem nisem opazil nič krivičnega, ker se veseli ljudje radi spogledujejo, kar gotovo ni pregrešno. Še dobro mi je delo, da je bila deklica tako zadovoljna in da je pri tem pozabila na kraje, kjer je prišla na svet.

Te govorice pa ni bil vesel brat Jurij. Če sta pričela Marks in Agata govoriti nemško, je vselej utihnil in ni več spregovoril besede. Nekaj časa je še sedel, nato pa odšel od mize, in najsi še ni bila prinesena zadnja skleda. Meni se je tako vedenje videlo otročje, ker je brat Jurij vendarle moral vedeti, da Agata zanj ne mara in da deklica ni bila namenjena njemu. —

Prišla je jesen, za njo je prišla zima in ta je bila od leta 1694 na 1695 posebno trda in huda. Padlo je toliko snega, da ljudje niti k maši niso hodili in da tudi pri podružnicah ni bilo svetaga opravila, ker zaradi zametov ni mogel priti k službi božji niti gospod niti drug človek. Živeli smo na kupu; kar je bilo dela, smo ga hitro in lahko opravljali. Pri jedi pa smo sedeli neskončne čase in dobro je bilo, da smo imeli Marksa, ki nas je kratkočasil s svojo govorico.

Dosti je bilo snega, ali poti so se le uglasile in poglabile; še celo v hribih so se napravile gazi, po katerih se je pripravno hodilo.

Pričele so se preje. Imenitna je bila preja v hiši soseda Jakoba Debeljaka. Prav dobro je bila obiskana in še celo iz oddaljenih selišč Gabrške gore in gore Sv. Sobote so prihajale deklice s svojimi spremljevalci. Kadar so se v pozni noči vračali, so prižgali baklje, da se iz dalje videlo, ko da bi se vlekla rumena kača po gazeih.

Od nas smo imeli blizu do Debeljakovih, zatorej ni Agata z deklami nikoli izostala od preje. Kadar je družbica odhajala, je bilo nekaj pisanih pogledov, ker sta se Marks in Jurij prepirala, kdo bo nosil dekletov kolovrat. Agata je odločila, da nosi enkrat Jurij, enkrat Marks. Ta z rasodbo ni bil zadovoljen ter se je skliceval na to, da je nositi kolovrate pravica hlapcev. Domači sinovi pa da te pravice nimajo, ker se sploh ne spodobi, da bi opravljali hlapčevska dela. Odločba je bila pemetna, pa sta vendar oba kazala dolge nosove, Jurij in Marks, dokler nisem jaz potrdil dekletovih besed. Najrajši bi bil sam nosil kolovrat, kar pa bi bilo veliko pohujšanje, ker je proti vsaki spodobnosti, da bi gospodar hodil na prejo, še bolj pa, če bi nosil kolovrate predicam. Hudobni jeziki namreč nikdar ne mirujejo in grde govorice nastanejo kar žez noč, da si zapreden v pajčevino, pa sam ne veš kako in kdaj.

Sicer se pa pri teh prejah pri Debeljakovih ni posebnega pripetilo. Po dolini se ni govorilo o njih in še celo gospod župnik mi nikdar ni omenil besede o njih, ker je bil Jakob Debeljak pobožen mož, ki bi gotovo ne pripuščal nespodobnosti pod svojo streho.

Po svečnici, ko se je imel začeti 40 dnevni post, se je morala preja razdreti.

"Danes bomo prejo razdrli", je omenil Marks pri južini, "in dogovorili smo se, da je vino moje. Izidor, pripravi mi torej sodček dobrega vina in v moji plači ga potem v račun postavi, če ti je prav."

Prav mi je bilo, ker je bila stara navada, da je takrat, kadar se je preja razdrila, preskrbel ta vino, drugi pa druge potreščine. Pripravil sem

toorej sodček dobrega vina; Marks in hlapec sta ga še opoldne spravila k Debeljakovim.

Drugi dan so prinesli suhega mesa in bele pogače; fantje z Loga so najeli dva godca in sam Debeljak je zaklal jareta, ker se ni hotel delati grdega. Tako smo živeli, dasi je šiba božja še vedno visela nad nami.

Cesar je imel vojne na vse strani svojega cesarstva in človeška kri je tekla v potokih po zemljah, ki so nam bile tuje in kjer nismo imeli ničesar iskati. Da pa je mogel voditi vojno, je jemal cesar svete podobe našim cerkvam in jih spreminjal v denar. Odnehati ni hotel. In ravno tiste dni je šla govorica po deželi, da nam vzamejo vsakega petindvajsetega moža, češ, gospod Eugenius potrebuje armade.

Ali mi koljemo jareta, mi pečemo pogače in celo godci nam piskajo, da se moremo sukati v pregrešnem plesu! Koliko pa je bilo let, ko našim gospodinjam ni ostalo drugega za lonec kot trava. Prav ima gospod Bog, da nas še vedno tepe.

Komaj se je stemnilo in ravno da smo imeli čas povečerjati, že so se oglasili godci pri Debeljaku. Moja družina je kar drla k sosedu, ali poprej je bil vsak površno opravil svoj posel, tako da sem moral sam vse pregledati, ali je dobila živina in drobnica, kar ima dobiti, in če se je pustilo kaj ognja, da bi nastala nesreča.

K Debeljakovim sem prišel malo pred deseto. Doma je ostala hiša čisto brez človeka. Vsa vrata sem vestno zaklenil, da bi ne prišel tat nad moje blago. Pa bi bil tudi lahko prišel, ker se poslopje ne da tako zapehati, da bi se hudobnež ne priplazil vanje, če že hoče krasti tuje imetje.

Tako je tiste dni viselo moje srce na posvetnem imetju in prvo, kar je imelo pri meni najvišijo ceno, je bilo ime visoškega gospodarja. To ime sem obdajal z okvirjem svojega samoljubja, kakor se obda zlata podoba z lepim okvirjem ter se obesi na prvo mesto v hiši. Kakor Mojzesovo zlato tele je stalo to ime vsak hip pred mano in daritve sem mu prinašal, dokler ni prišel gospod Jezus, pa je razbil tele in mene, in sicer oba na drobne kosce. Tako sem bil kaznovan — prvič ker nisem vedel, da je človek samo smet v božji roki in je smešno, če ga ni v življenju sama ponižnost, drugič pa nisem vedel, da je naša presveta vera čista in zgolj čista ljubezen: če imaš torej kake dvome, se vedno odloči za ono stran, kamor ti kaže ljubezen, gola in čista ljubezen. Ker vsraga tega nisem vedel, me je pohodil gospodar sveta in kakor drobno zrnje me je vrgel v prah na cesto, da so po meni hodili težki vozovi življenja. —

Ko sem pri Debeljakovih vstopil, je bila preja že skoraj prenehala. Trske so sicer še močno gorele v svojih železnih obročih, ali le nekaj pre-

dic je še gonilo svoje kolovrate, nekaj takih, katere niso bile najgorše in za katere se ni dosti brigal nespametni moški spol.

Plesali so. Miza je bila obložena kakor pri svatovski pojedini. Vino se je točilo in temu in onemu je že stopalo v prazno glavo. Čula se je že tista neslana govorica pijanih gorjanskih fantov, iz katere se tako rad napravi pretep.

Marks je bil danes stari Marks: prav tak, kakor tisti dan, ko se je hotel metati z mano in Lukežem. Pri plesu je segal po najgorših in če je vedel, da ima ta ali ona svojega, je posebno dolgo plesal z njo, kar je zbudilo jezo in nejevoljo. Govoril je čez mero veliko, vsem je hotel zapovedovati, in če ga niso hoteli poslušati, je storil vendar to, kar se je zdelo primerno njemu. Kazal je Tajčarja, ki je surov in ošaben, kadar misli, da se ga vse boji.

Po deseti uri je Marks zahteval svoj ples. Ker se je točilo njegovo vino, se mu je ples moral dovoliti, ker je bila to stara pravica. Za plesavko si je vzel Agato, ki je bila danes posebno čedna s svojimi rumenimi kitami in svojim rdečim licem. Bila mi je tako všeč, da kar očesa nisem mogel odtrgati od nje. Vzel jo je torej Marks in se postavljaj z njo.

"Sedaj, telički, glejte, kako plešemo mi, ki smo Tajčerji!" je vpil napihnjeno. Od strani je stala domača mladina in krvavih oči ga je gledala, a se ni upala ničesar odgovoriti, ker je pila njegovo vino.

Podal je dekletu roko in plesala sta, da kaj takega še nismo videli v tej dolini. Meni sicer to skakanje ni dopadlo, ali dekletom se je žarilo po obrazih, če je Marks Wulfing med plesom skočil posebno visoko. Skakal je v resnici, kakor bi ga kdo z nožem suval v stegno. Včasih je telo celo tako zavrtel, da je z nogami silil proti stropu, z glavo pa proti tlam. Ko smo mislili, da bo z njo ravno tako sunil ob zemljo, se je bliskoma obrnil, da je zopet stal na nogah.

Našim dekletom je bilo to vrlo všeč. V kupu, ki se je nabral okrog mene, so sedele hčere imovnih kmetov s pogorja ter si pomenljivo pripovedovale, da Marks ni hlapec, temveč da je sin premožnega kmeta iz Davč. Vse je kazalo, da se Mrksu odpira pot do kmetiških hčer, ki se v naših časih ne smejo močiti pri hlapcah.

Ali Marks se za te ženske ni zmenil; pozabil je še celo na ono, ki si jo je bil izbral že na domu v Davčah. Ali tembolj je silil v Agato. Veliko ji je govoril ona pa mu ni odgovarjala, še smejala se ni, kar rade delajo plesavke, in to na vsako plesavčevo nespametno besedo. Plesala sta mirneje. Nekaj sta tleskala z rokami in hodila drug okrog drugega, kakor da bi ne mogla dočakati, da

Misli, March-April, 1971

prideta zopet skupaj. Navsezadnje se Marks ni mogel več krotiti. Prijel je Agato okrog pasu, jo dvignil visoko nad svojo glavo ter se zavrtel z njo, da so Agatina bela krila kar šumela. Hipoma jo je spustil k sebi, jo objel ter se z bradatim svojim obrazom smukal okrog njenega, da me je napolnila kar najhujša jeza.

"Moja si!" je kričal kakor obseden, "moja in nikogar drugega!" — Okrog sebe je gledal kakor bik na paši. "Pa mi jo vzemi kdo, če si upate", je še pristavil in meril s pogledom Jurija in tovariše. Tudi mene je meril s tem pogledom, da je — najsi sem bil desetkrat gospodar — zakipela kri v mojem telesu.

Pa Agata ni bila zadovoljna s tako snubitvijo. Upirala se je, in ker je le ni nehal stiskati k sebi, smo videli, da je dvignila roko in začela švrkati z njo po njegovem bradatemu obrazu, da je tleskalo.

"Pusti!" je govorila ostro, "pusti me, kdo te mara, grdoba grda!"

Ta udarec je vzel Marksu vso moč, ker izgubi mlad človek vsako ime, če ga je tepla ženska. Spustil je Agato in kakor izgubljena ovca obtičal sredi hiše. Obdajala sta ga smeh in krohot, kar ga je zapeljalo, da je storil nekaj, kar je bilo v takem trenutku najbolj nespametno: siknil je

grdo besedo, ki je veljala vsem in ki je torej vse razdražila.

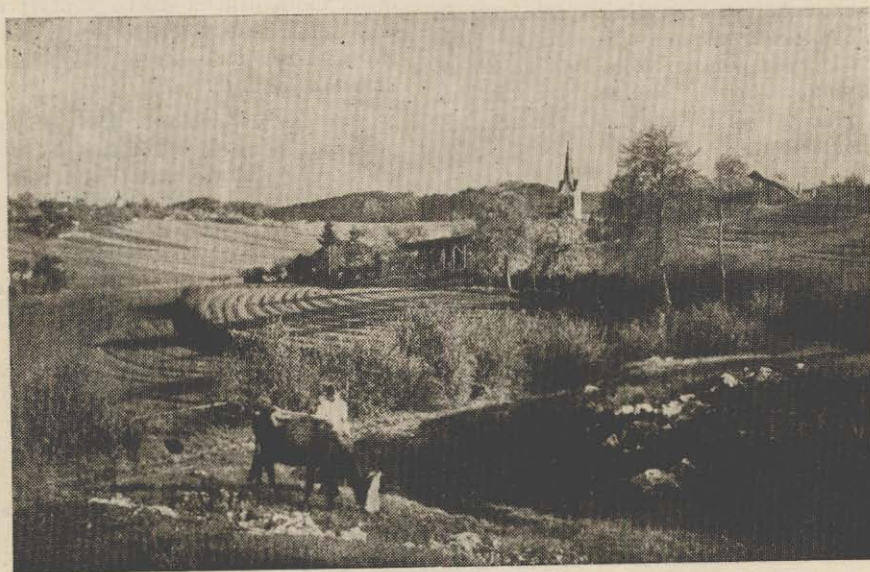
Prvi je bil Jurij v njem, potem ga je obsula cela drhal, ki je zavoljo njegove ošabnosti kuhala jezo oni večer. Branil se je, kolikor se je mogel, pa so ga imeli v hipu na tleh; topli so ga in suvali s težko okovanimi črevlji. Ubili bi ga bili, da nisva prihitela z Debeljakom ter razmetala vseh, kar jih je viselo na njem, prav kakor čebele, če padejo na potnega konja.

Ko se je s težavo dvigoval, je ječal in stokal. Marksa Wulfinga je bilo groza pogledati: na glavi lasje šopoma izpuljeni, obleka raztrgana; ko je počasi zlezel na noge, se je pokazalo, da je na eni nogi krevljal; po obrazu in po rokah je silila na dan kri v debelih kapljah. Vzlic temu se je odkrivalo na tem obrazu toliko jeze in toliko divjega sovraštva, da sem kaj takega videl pozneje samo še pri Turkih, kadar smo ujete v vrste postavljali in jim sekali glave.

"Ste me!" je tarnal, "ker vas je bilo preveč! Kakor mravlje ste se vsuli na enega. Najbolj pa me peče, da me je tepla ženska — ženska, ki je od naših ljudi! Da bi vas vse hudič vzel!"

S to željo, ki mu je gotovo prihajala od srca, je odkreval.

Tako se je razdrla preja pri Debeljakovih nekaj časa po svečnici v letu 1695. (Dalje)

Št. Lovrenc na Dolenjskem v ajdovem cvetju

PISALI SO — ČITAJMO

**"DELO" v Ljubljani 3. jan. 1971. pod napisom
BREZ OVINKOV:**

KO SO NAŠE LJUDSKE MNOŽICE stopale med okupacijo v narodnoosvobodilni boj, so se z navdušenjem oklenile načel, da se borimo za boljše življenje delovnega človeka, torej za tako življenje, v katerem ne bo več izkoriščanja človeka po človeku, v katerem bo državno pravni sistem ščitil poštenega delovnega človeka in ne razreda kapitalistov in v katerem bo delovno ljudstvo samo odločalo o ekonomski in pravni ureditvi naše družbe, upoštevajoč načela bratstva, enakosti in svobode.

Komaj pa je minilo prvih 25 let te naše socialistične revolucije; že smo priča, kako na nekaterih področjih že kar zavestno odstopamo od teh načel. Zavestno pravim zato, ker naši družbeno politični organi vse to vedo, so pa začuda prizanesljivi do teh odstopanj in nikogar ne kličejo na odgovornost, kot da se naša družba sedaj upravlja po neki višji sili mimo volje njenih članov. Prišli smo že tako daleč, da niti ne vemo več, kdo pije in kdo plačuje. Zakoreninila se je parola: znajdi se kot veš in znaš! Nič ni torej več čudno, da dobi vsak povprečen državljan, ki misli in dela pošteno in ki tudi skromno živi v soglasju s svojim zaslužkom kaj hitro kvalifikacijo neumnega in navičnega bedačka, medtem ko veljajo prebrisani in brezobzirni komolčarji, ki "znajo" živeti na visoki nogi in ki si znajo polniti svoje žepe na račun te naše tako napredne in humane socialistične družbe, kot pametni in inteligentni, katerim je odprta tudi bodočnost.

Le od časa do časa se na vodilnih mestih pojavijo kak glas proti tem naraščajočim anomalijam, ki pa kmalu izzveni v samih besedah in papirnatih resolucijah, dočim jim ne slede nobena dejanja, pa naj gre še za tako dalekosežne in za nadaljnji obstoj naše svobode že prav usodne odklone.

V reformo štartamo že drugič z dobrimi nameeni, toda vedno več slišimo in beremo, da stabilizacije našega gospodarstva in normalizacije naših medsebojnih odnosov zlepa ne bomo mogli doseči, ker imamo preveč ljudi, ki so nedosegljivi mojstri v odkrivanju lukenj v vsakem še tako premišljenem predpisu ki so dovolj velike, da se prebrisanci še vedno lahko izmuznejo sankcijam in da vse ostane pri starem. Ostati pri starem pa pomeni: biti izkoriščan in goljufan še naprej, biti pa istočasno zopet potolažen z novimi parolami in lažnimi perspektivami.

Zakaj sploh imamo razne zakone in predpise, če pa proti tistim, ki jih izigravajo, ne izvajamo sankcij t a k o j ? Seveda mi hočemo biti vedno humani, vedno poskušamo razumeti kršilce zakonov in predpisov in vsakdo le-teh ima sto možnosti, ki mu jih daje socialistična zakonodaja s pomočjo prebranih advokatov, da se kazni izmika. Če pa zanj sploh ni nobenih oprostilnih argumentov, potem spretni advokati za dobro plačilo dosežejo vsaj to, da se kak proces vleče v nedogled in da obsodba zlepa ne postane pravnomočna in izvršna.

Z raznimi "gasilnimi" akcijami, ki jih, sprožijo ljudje s štrajkom, ali pa celo velika gospodarska podjetja s sklepom, da morajo proizvodnjo ustaviti, delavce pa pognati na cesto, res ne bomo prišli daleč. Vsaka količnik trezno in pametno vodena država se mora vendar stalno zavedati, kaj zmore in kaj lahko doseže, in če si celo upamo trditi, da smo že precej razvita evropska država, potem pa že lahko pričakujemo, da bo vodena trezno po načelih zdrave ekonomike in da bomo znali načela medsebojnih družbenih odnosov uporabljati tudi v praksi in ne samo v teoriji.

Tudi naša zakonodaja bi se morala v večji meri zavedati, da so koristi družbe nad koristmi posameznikov, ne glede na njihove davne zasluge in da mora pravna služba v prvi vrsti koristiti nemotenemu poteku družbenih dogajanj, ne pa ščititi posameznikov, ki so svojo asocialnost že dokazali z dejanji.

Če že govorimo o novi gospodarski reformi, potem bi morali govoriti tudi o reformi naših predstav, kaj je moralno in kaj ni, in tudi o reformi naše zakonodaje, da bo predvsem ščitila družbene interese s postopki, ki bodo hitri in učinkoviti, ne pa tako počasni in prizanesljivi.

Ing. LEO KNEZ

Jesenice

KJO JE POSLAL?

S poštnim pečatom St. Marys, S.A. 5042, datum 23.3.1971, smo prejeli v kuverti brez vsake označbe, kdo pošilja, in tudi brez poštne znamke TRI DOLARJE. Tudi znotraj nič listka s kako pripombo. Ker na ta poštni urad ne pošiljamo nobenemu naročniku lista MISLI, je nemogoče uganiti, kdo je poslal. Prosimo nujno, naj se dotični oglasi s pojasnilom! — Uprava MISLI.

NAŠ IZLET V

Canberro

Angelca Lilija

NISMO ŠE POZABILI prijetnega izleta v Wol-longong, že so se nam pevcem iz Sydneya uresničile želje, da se popeljemo z avtobusom v Canberro.

Canberra — avstralska prestolnica — je oddaljena od Sydneya okrog 200 milj. Zato smo si privoščili počitnice za dva dni skupaj. Sicer pa niso bile samo počitnice in oddih, saj smo tudi nastopali in prinesli camberrskim rojakom našo slovensko pesem. — Pater Valerijan nam je preskrbel udoben avtobus, ki je bil skoraj polno zaseden. V soboto 20. februarja zgodaj zjutraj je v Sydneyu močno deževalo. Izletnike pa to ni prav nič motilo, zakaj ob času odhoda avtobusa se je napravilo že kar lepo obetajoče vreme. Le s polurno zamudo, kot je bilo predvideno, smo ob pol osmih zjutraj odpotovali izpred cerkve v Merrylandsu. Na poti smo se ustavili v Goulburnu, da smo si privoščili malico v krasnem parku sredi mesta. Šofer-Avstralec, nam je dal počitka tam le za tričetrt ure.

Ob 1 h popoldne smo že občudovali prelepo Canberro. G. Cvetko Falež nas je že čakal pred cerkvijo sv. Patrika in nam izrekel dobrodošlico. Tri ure nam je bil vodič v avtobusu po mestu in bližnji okolici. Mesto je umirjeno, ulice čiste dobili smo vtis, da so se tamkajšnji prebivalci zares pripravili na praznovanje weekenda. Ogledali smo si predel, kjer so številne moderne zgradbe s krasno urejenimi vrtovi in parki; tu so ambasade in konzulati domala vseh držav na svetu. Obiskali smo tudi tisti del mesta, ki se imenuje Parliamentary Triangle, kjer so nastanjena razna ministrstva avstralske federalne vlade. Zanimivo je bilo videti razvijajoča se predmestja Woden in Belconnen. Krasen razgled po vsem mestu se nam je nudil iz grička Mt. Ainslie. Tudi v narodni knjižnici smo se pomudili za kratek čas in si ogledali razstavne prostore. Med najvažnejše točke zanimivosti je pa spadal gotovo ogled stavbišča, kjer raste iz zemlje SLOVENSKI DOM. Trodelno železno ogrodje, ki ponazoruje našega očanca Triglava, že stoji. Vsa dela se vrše s prostovoljnim delom rojakov v Canberri.

V Canberri smo bili preskrbljeni tudi glede prenočišča. Ko smo se ob 4. uri popoldne znašli pred narodnim muzejem, so nas rojaki že čakali,

da nas prevzamejo in nam nudijo vso gostoljubnost. Ob razhodu nam je naš pevovodja g. Klakočer izrazil željo, da bodimo zvečer gotovo pravočasno v dvorani O'Donnell Youth Centra, kjer bomo camberrskim rojakom pripravili nastop na zabavnem večeru skupaj z maškerado.

Pred pevskim programom je bilo nekaj šaljevskih prizorov; besedilo zanje je sestavil g. Klakočer. Burke so bile zaključene s fantovskimi pesmi, tem smo se kmalu pridružile dekleta in pomagale pri petju narodnih in umetnih pesmi. Tudi naš mali in nadebudni Andrej Kobal je nastopil s pesmico: "Angelček, varuh moj..." Vsi nastopajoči smo bili v narodnih nošah. Naša želja in namen je bil: pripraviti našim rojakom v Canberri veselo razpoloženje, kakršnega so bili nekoč deležni v domačih krajih.

V nedeljo smo lahko malo poležali. Pa vseeno je hitro prišel čas, ko je bilo treba vstati in iti k slovenski maši v cerkev sv. Patrika v Braddonu. Pater Bernard, ki je bil z nami, nam je maševal ob 11 uri popoldne, mi pa smo pod vodstvom g. Klakočerja in ob orgelski spremljavi njegove hčerke Marije med službo božjo prepevali.

Gostoljubja pa še ni bilo konec. V tamkajšnjem nemškem klubu nam je camberrsko slovensko društvo nudilo okusno kosilo, da nismo lačni zapuščali Canberre. Ko je avtobus odrinil proti Sydneyu, so nam tamkajšnji rojaki mahali v slovo. Pa pesmi še ni bilo konec. Vso pot do Sydneya smo peli. Šofer je ob razhodu v Merrylandsu pripomnil, da je kot dolgoletni vozač turistov že lepo število ljudi vozil, da pa še ni imel tako veselih ljudi, kot smo Slovenci!

ŽUPAN V BUTALAH VELIK GOSPOD

To storijo je skuhal znani šaljivec Milčinski. V Butalah imajo župana, ki je sila gosposki — celo klobuk nosi in pa čevlje na škrip, kadar ni bos.

Pa mu po opravih pride na dom ljudski človek iz druge vasi, iz hribov hribovec, in vpraša županovo deklino:

"Kje pa so mati?"

Deklica mu odgovori: "Naša mati niso mati, so mamá."

"Pa kje so?"

"Na potoku perejo srajco."

"In ata — kje so?"

"Naš ata niso ata, so papá."

"I no, kje pa so?"

"V postelji leže in čakajo, da bo srajca oprana."

KDO SO JEHOVCI — JEHOVINE PRIČE?

Dr. Lojze Škerl, Trst

TUDI PRI NAS je problem Jehovih prič postal aktualen. Bo prav, da spregovorimo tudi o tej moderni verski ločini. Pokoncilski čas zahteva, da govorimo spoštljivo o ločenih bratih ali o tistih, ki niso naše vere. To drži. Dejstvo pa je, da razne verske ločine, skupine in sekte, ki so iz preteklega stoletja in ameriškega izvora, ne kažejo dosti smisla za pokoncilski čas in koncilski duh.

Spoštovanje do drugih nas pa priganja, da skušamo ločene brate spoznati, vrednotiti njihove nauke, moralne smernice in namene ter cilje. Vsakdo bo pa tudi razumel, da smo trdno odločeni varovati, kar je pristno krščanskega, kar je naše že dva tisoč let in ne samo od preteklega stoletja.

Kdo so torej Jehove priče in kaj učijo?

ZAČETKI JEHOVIH PRIČ

Neki Karel Taze Russel, trgovec s suknom v mestu Pittsburg v Združenih državah Sev. Amerike, je bil goreč vernik neke protestantske ločine, prepojene z naukom krivoverca Kalvina. Calvin je učil, da so nekateri ljudje že vnaprej določeni za pekel, drugi pa za nebesa, pa naj delajo, kar hočejo.

Strah pred peklom je Russela tako prevezel, da je vsakemu, ki se je z njim spustil v pogovor, pridigal o peklu. Pri tem pa je naletel na nekega popolnega brezverca. V svoji gorečnosti je hotel tudi tega spreobrniti, a se je zgodilo prav nasprotno: brezverec je tako temeljito pomel z njegovim dokazovanjem, da Russel sam ni več veroval v pekel. Sedaj je pravil, da pri prebiranju sv. pisma ni našel dokazov zanj.

Pustil je svojo trgovino in se odpravil na apostolsko delo. Postal je "pastor Russel" ter leta 1872 ustanovil svojo lastno versko skupino s temeljnimi nauki, da drugi Kristusov prihod in poslednja sodba nista več daleč. Konec sveta je postavil v leto 1914. V zasebnem življenju je bil spreten finančnik, čeprav ne zmeraj neoporečen. Nabral si je najprej s trgovino, pozneje pa kot pisatelj lepe denarce.

Zatrjeval je, da je izveden v sv. pismu in da zna grški in hebrejski, toda ko so ga pritiskali k steni, se je izkazalo, da niti grške abecede ni poznal. S tem seveda ni napravil časti Jehovi kot njegov pričevalec. Pri sedanjih Jehovih pričah je že skoro docela prišel v pozabo.

Po Russelovi smrti leta 1916 je njegov odvetnik Franklin Rutherford ročno prevzel vodstvo nove vere. Bil je čudovito plodovit pisatelj in je knjige kar metal na trg. Širil je z njimi svoj nauk, ki je bil od Russellovega v marsičem drugačen. Rutherford je svojim privrženecem nadel ime "Jehove priče." Jehove priče zato, ker se po njihovem Bog imenuje Jehova.

"Tisti, ki danes živijo, ne bodo nikdar umrli," je pisal ta mož in o tem pridigal; tudi pekla ni! To je silno všečno zvenelo in ljudje so mu sledili. Kljub obetanju življenja je sam nenadno umrl 8. januarja 1942.

Za njim je nastopil kot verski poglavar Robert Knorr. Kot mlad fant je podnevi delal v pristanišču, ob večerih pa je prebiral sveto pismo ob Russelovi in Rutherfordovi razlagi. Leta 1932 je postal glavni upravnik, nato pa glavni ravnatelj njenih publikacij.

PRAVA POTVORBA EVANGELIJA

Rutherford je z vso resnostjo pripovedoval, da je sam hudobec razsejal vero po svetu. Po njegovem je Gospod Jezus več kot tri leta razglašal resnico in svaril pred verstvom, pred religijo; religija onečaščuje Gospodovo ime, le pravo krščanstvo, njegovo namreč, mu vrača pravo češčenje. Jehovci so bili in so še vedno nasprotni katoliški Cerkvi ter jo zelo napadajo: sam zlodej jo je navdihnil, pravijo, da je na primer namesto sobote začela praznovati nedeljo kot Gospodov dan. Po njihovem je Cerkev tisti "Babilon", ki ga Bog sovraži, njegov poglavar pa je sam antikrist, svetopisemska zver v osebi rimskega papeža.

Z neverjetno brezobzirnostjo so Jehovci odri-nili vstran temeljne resnice katoliške vere, kakor na primer Sveto Trojico, Kristusovo božanstvo, Svetega Duha, Kristusovo telesno vstajenje in njegovo ustanovo — sveto Cerkev. Novo zavezo sv. pisma, kjer govori o Evharistiji, in zakramente so kratko in malo prezrli, niti omenjajo jih ne, kakor da teh reči sploh ni.

Sami pa učijo na primer, da Kristus v resnici ni vstal; namesto njega da se je pojavilo neko duhovno bitje, ki je bilo nekak bog, a pravi Bog nikakor ne. To bitje da se je nastanilo v "gornjem ozračju" in bilo ustoličeno v kraljevski prestol leta 1874 in sedaj čaka, da Jehove priče zaključijo

svoje apostolsko delo, nakar bo stopilo na dan, da se pomeri s satanom in ga premaga. Nato bo kot zmagovalc in novi Kristus vladalo to bitje tisoč let na zemlji in po preteku tisoč let napravilo iz nje zemeljski raj.

V moralnem oziru je nauk Jehovec prava revščina. V vsej poplavi Russel-Rutherfordovih spisov ne najdete nikjer sledu o temeljnih krščanskih krepostih, o ponižnosti, o pokori in kesanju, o ljubezni do Boga in do bližnjega. Nobene besede ni o zatajevanju, o požrtvovalnosti, o potrpežljivem prenašanju križev, o posnemanju Kristusa.

O grehu v tem nauku ni govora, niti o kaki kazni zanj. "Bog nikdar ne kaznuje, ne v tem ne v drugem življenju," je rekel Russel, navzlic temu, da je sv. pismo polno opominov o plačilu in kazni.

Sicer pa po jehovskem nauku vse človeško početje v tem življenju, pa najsi bo že kakršno

koli, nima nobenega pomena za prihodnje večno življenje, saj bo za to še tako priložnost v tisočletni dobi. Če je kdo ne bo hotel porabiti, ga za to ne bo zadela nobena kazen, saj bo tako uničen. Človeška duša ni neumrljiva.

Zelo zmedene pojne imajo Jehovei tudi o vstajenju od mrtvih. Sploh je njih nauk čudna in neprebavljiva zmes.

Po vsem tem povedanem si ni težko ustvariti prave slike o vrednosti teh naukov. Še lažja pa je ugotovitev, da nimajo vse te trditve nobene podlage v Kristusovem nauku, v razodeti resnici božjega Sina. In vendar so ljudje, ki se za ta nauk navdušujejo. Kaj jih vieče? Kaj jih navdušuje? Želja po resnici, pravici in ljubezni?

Na ta vprašanja ni lahko odgovoriti.

(Kat. Glas)

V SPOMIN NA OBISK
ŠKOFA DR. JANEZA JENKA
DARUJEMO

Za Slovenik

\$ 73-41: zbirka v Canberri pri službi božji v nedeljo 14. febr.; \$ 20: Peter Bizjan; \$ 10: Robert Mršnik, Neimenovana, Ivan Legiša; \$ 7: Ljudmila Fijavž, Simon Falež, Janez Vindiš, Danilo Marinič; \$ 5: Ivan Plesničar, Tomaž Možina; \$ 4: Alojzij Golja; \$ 3: Janez Erpič; \$ 2: St. Zitterschlager, Stanko Čebokli; \$ 1: Tinka Urh, Marcela Bole, Rafaela Bernes, Vinko Dajnko, Janez Kveder, Janez Primožič.

Prisrčna hvala! V marcu smo poslali v Rim SLOVENIKU \$ 500. Potrdila o prejemu še nimamo. V "zalogi" je 19. marca, ko se to tipka, \$ 17-81. Tako je fundament za drugo polovico tisočaka postavljen. Pridno zidajmo na njem. VESELO ALELUJO!

V CELOVCU JE UMRL 23. febr. dr. France Cigan, velik pevec in glasbenik, velik prijatelj mladine, odličen duhovnik. Po rodu je bil Prekmurec, rojen v Žižkih pri Lendavi leta 1908. Povojna leta je posvetil slovenski Koroški in je bil viden posebno v zvezi s slovensko gimnazijo, kjer je poučeval petje in glasbo. S svojo ljubljeno mladino je prirejal zelo uspešne koncerte in akademije. Velik ugled je imel tudi med nemškimi pevci in glasbeniki v Avstriji. Slovenska gimnazija v Celovcu je s smrtjo dr. Cigana utrpela zelo bolečo izgubo.

DR. DRAGO ŠTOKA, deželni svetovalec Slovenske skupnosti v deželi Julijska Benečija — Furlanija, je v februarju z laškimi svetovalci vred nastopil na italijanski televiziji. Razprava je bila o tem, kako naj se dežela, prav posebno še slovenska Benečija, gospodarsko in kulturno dvigne. Dr. Štoka je podal celo vrsto koristnih predlogov in priporočil. Novost na italijanski televiziji je bila, da je pred zaključkom programa dr. Štoka v slovenščini povzel jedro svojih nasvetov. Bilo je prvič, da so po vsej Italiji lahko slišali slovenščino.

DUHOVNIK STANE KREGAR, član ljubljanske nadškofije, je v domovini med najbolj priznanimi slikarji. Ima že kakih 66 let, čopič mu kar naprej teče. Dne 13. febr. mu je Ljubljansko DELO posvetilo lep članek in dodalo tudi slikarjevo fotografijo. Članek sam bi najbrž do kraja razumel samo kak Rapotec, navadnemu zemljanu vzbujajo pozornost, ko našteva kraje, koder je Kregar že razstavljaj. Komaj kakšna dežela na svetu manjka.

O HREPENENJU PO NEMČIJI IN ŠE KAJ

Odlomek iz povesti.

Povest "Korenine moje" je spisal pisatelj Pavle Zidar in je izhajala vse leto 1970 v celjski Novi Mladiki. Deček Franc, doma nekje v soških hribih, brez očeta in matere, je na skrbi stare mame. Ta ga je peljala v mesto (pač je to Nova Gorica), da bi končal osemletko. Poglavje 12 nam slika, kako se je fant uživil v novo okolje. Zelo značilno za današnje čase. Vredno branja — v informacijo. — Ur.

OKOLI POLDNEVA JE STARA MAMA odšla nazaj. Srečala sva se s pogledi: njen je bil žejen, lačen, utrujen, zaskrbljen, ubit, moj pa živ kakor sončni zajček, ki odmeva z ogledala.

Internat je bil natlačen z nami. Glasovi in besede so norele kakor čebelji roji. Nenehno smo se iskali, si razkazovali prostore, kjer bomo spali, prostore, kjer se da kaditi, da te nihče ne dobi.

Pozno v noč je stresel nemir naša telesa.

Spanec, sem buden strmel v noč, je bil tako daleč ko dež. Morda sta bila oba — spanec in dež — nekje nad Biskajskim zalivom.

Mislil sem na jutri, kdo me bo učil, kaj me bodo učili. Dotaknil sem se gredé tudi stare mame, ki je samevala v svoji temni temi. In kar naenkrat sem postal mirnejši in lažji. Nagnil sem se kakor steklenica in zaklokotal v zeleno travo. Čim sem se iztekkel, se je začela tišina. In občutil sem se, da spim.

Prebudilo pa me je nekaj gorkega. Otipavalo mi je lice.

Pogledam. Sonce je bilo že nad grebenom, iz-za katerega je vzšlo. Vsi okoli mene so bili še potunkani v spanec. Hrčali so in se kot mrličji oglašali iz sanjskega stanja.

Vstal sem in se oblekel. Segel sem po jabolku in začel gristi. Sosed je v bolečini spačil obraz in po zajčje potipal s pogledi.

"Koliko je na cagarjih?" je vprašal pobito sosed Rudi.

"Šest proč."

Zajamral je in se pognal kvišku. Gledal je po speči sobi, kjer smo bili zvrnani kot kratka bukovna polena.

"A nas je!" se je zasmel in si tudi sam začel natikati obleko. Ponudil sem mu jabolko. Ugiznil je kakor v človeka. Sok je brizgal po mojih nogah. Že sinoči sva si povedala, od kod sva.

"Bova sedela skupaj?" me je vprašal. Pokimal sem s polnimi usti.

"Jaz bom šel v Nemčijo, ko končam", je prestopil z glasom v preglasnost, ki je začela prebujati.

Izbuljil sem oči.

"Moja brata sta gor. Madona, da ti vidiš, s kakšnim avtom sta jo pridrla letos!"

Nehal sem žvečiti.

"Plašč ima iz kamelje dlake. Da ga ti vidiš!"

Fantje so se začeli stegovati. Vstopil je tudi vzgojitelj.

"Potlej naprej", se je potuhnil Rudi in začel pregrinjati posteljo.

— — —

Hitro sva z Rudijem opravila s kavo. Pospravila sva se ven in se spet spravila nad čudežno Nemčijo.

"Ni važno, razumeš", mi je pridigal, "koliko šol imaš. Ali imaš to usrano osemletno šolo ali ne. Tam v krasni Nemčiji je važno, če znaš furati šajtrgo, pa si že doktor".

"Ja, ja", mi je odgovarjal na moj začuden pogled. "Doktor si, saj sta mi povedala. Moja brata sta bila zabita kot klet. Oj, sta rekla, bova midva cegle nosila za tisoč din! In sta šla. Tam na Jesenicah so nekakšne Karavanke. Skoznje porineš glavo, pa si tam".

"Ma ja, nooo", je gasil moj nejeverno vroči pogled.

"Tam, razumeš, imajo takó radi Slovence. Se splača, ti rečem".

"In kako?" sem rekel in nakazal, da sem majhen, premlad.

"Ma ja! Zdelava teh piškavih osem razredov". In jih je ujel z roko v zraku ter jih vtaknil v žep.

"Povej, če greš", me je prijel s pogledom in glasom.

"Šel bi že", sem rekel, "samo . . ."

" . . . mamó moram vprašati", se je zarežal kot opit. "Gremo, ne?" se je razveselil, ko da že stopava v Nemčijo

Prišla sva na dvorišče osemletke, kjer naju je zgrabilo kolesje šolskega reda in smradu. Še zdaj, čeprav so minile počitnice, je smrdelo po nogavicah. Velika učiteljica nas je odvela v razred in nam za trenutek dovolila, da se posedemo, kakor čutimo drug do drugega.

Z Rudijem sva se pognala v zadnjo klop in takoj spregovorila spet o Nemčiji.

"Jok!" je vstala preklasta tovarišica. "Vidva, če bosta zinila le še eno, prideta v prvo klop. Poznamo take tiče."

Zardel sem. Se namuznil. Dekleta so naju živčno gledala, ko da sva jih zmotila sredi pravljič.

"Tako!" je sedla spet dolginka. "Jaz bom vaša razredničarka. Pišem se tako in tako. Podučavala vas bom zemljepis, zgodovino, računstvo, peetje in telovadbo."

Vse sem odmisli.

"Bom dobra, če boste dobri tudi vi. Računajte na to! Sem pa lahko tudi vsa pasja, če boste pasji vi".

"Otroci", je vzdihnila in šla po navdih s pogledom v daljavo, "učiti se je treba no . . .?"

Iskala je med nami učenca, ki bi povedal zakaj "Ti", je pokazala na deklico.

"Da bomo kaj znali", je ustrelila deklica iz minometa.

"Da, tako je!" je pritrdila razredničarka. "Znati pa pomeni: imeti svoj kruh, dom, domovino, napredek."

Rudi me je pobutal z nogo.

"Danes ni dovolj", je kriknila, "da znaš prebrati časopis, to je bilo dovolj za trideset let nazaj. Danes . . . Poglejte motorizacijo! Danes morate znati več, zmerom več. In na vas so uprti naši pogledi. Vi ste naša bodočnost. Vi nas boste nekoč sodili, če boste sodniki, zdravniki, če boste zdravniki, molili z nami, če boste duhovniki."

"In vodili v zapor", je odšepetal Rudi, "če bomo miličniki."

Bruhnil sem v polkašelj.

"Kaj je?" se je raznesla spet nad naju. "Ti!" je dvignila pogled na Rudija. Pokazal je name: "Nič, kašlja".

"Ah, kašlja", se je pognala s katedra. "Misliš, da sem slepa. Samo en kašljaj še, pa se bosta nakašljala, da bosta za pljučni oddelek."

Grozeče je ožila pogled in se ritensko oddaljevala.

"Peresa!" je ukazala. Torbice so se prebudile.

"Beležke!" je ukazala. Privlekli smo iz map zveščice.

"Piši! Urnik! Matematika. Zapišite mat, okrajšano. Dalje: druga ura, angleščina, slovenščina . . . Tako! Za danes smo se pogovorili. Jutri začnemo zares. Brez kašljanja, vidva!"

"Pejva!" me je poprijel Rudi. "Greva iz te norišnice."

"Da ti povem", me je vlekel za sabo s skrivnostjo o Nemčiji. Jaz sem se ji upiral, toda Nem-

čija v Rudijevem glasu je bila tako močna. Tako ukazovalna.

Šla sva za Sočo, sedla na velike kamne in spet začela.

"Jaz bi najraje šel kar danes", je odrinil nerazpoloženje.

"Ne vem", sem rekel in hudo spotil misli, preden sem našel pravo. "Ali misliš, da Nemčija plačuje tudi otrokom?"

"Ja," je zajamral in s pogledom zdrsel po reki, ki je tekla v višini najinih pogledov.

"Nekaj bo le treba znati," sem rasel in grozil hkrati z reko.

"Nič", se je zapičil Rudi predse. "Kaj ti nisem že rekel, kaj in kdo je v Nemčiji doktor?"

"Jaaaa," sem se izgubil nekje v sebi, zbežan, kakor da sem res že nemški "dr".

"Tam", je strastil z glasom in pogledom, "tam dvakrat pelješ samokolnico do kupa gnoja in nazaj, pa je kamelji plašč!"

"Tii, ti", sem zlogoval slep v neznano deželo. "A tako!"

"Saj ti rečem", je začutil Rudi moj let po deželi nemški. Letel sem ko v pravljič in tipal Nemčijo z nasmehljanimi lici. "A tako je tam", sem se raztapljal.

"Tako, če ti rečem", je postavil glas v piko in čezenj se ni več dalo.

"Kje pa je čikčik?" se je začel mrzlično otipavati. "Kadim", je povedal in porinil pod nos polovičko. Zasmrdelo je po žganem kopitu.

"Boš hodil k verouku?" je zinil, da nisem vedel, ali naj rečem ja ali ne. Naredil sem se, da še razmišljam.

"Jaz včasih bom", je rekel, "da ne bo dekan povedal starim."

"Tudi jaz tako", mu pritrdim.

"Ali te tvoj stari kdaj premlati?"

"Nimam očeta", sem rekel. In Rudi je v mojem glasu začutil, da sem v tem oziru zelo zelo svoboden. Oče te utesni, sem spoznaval, gledajoč Rudija.

"Mamo imaš?" se je nekako boječe spet približal, ko da sluti vso resnico o meni.

"Ne", sem rekel in se odločno podal na valove mimo hiteče reke.

"Poj pa sploh moraš v Nemčijo," je vstal. "Boš prišel nazaj, a razumeš. Pa mercedes, a razumeš. Halo, gospod, pokličeš natakarka. Ajne, cvajte, draj, fir, mu rečeš. On pa nazaj: Niks ferštejen, her! A! ga pogledaš. Mulec natakarski je iz sosednje vasi. Pojdi sem, mu rečeš po domače Fant! Pa se ti pokaže ves hotel, vse te pride gledat. In te sprašuje kako in kaj".

"Ja", se priključim žarenju. "Pa jim rečem: A se še spominjate, ko sem bil nič?"

"Ja, rečejo", se raztegne Rudi, ko da je on tista drhal.

"No, jim rečem", se je režal s tistega kamna kot s hotelskega stola, "pa veste, kaj sem zdaj? Ja, reko nazaj, gospod ste. In kaj še, jih vprašam."

"Ne vedo, Rudi. Povej jim ti."

"On je her doktor, osli!"

"Ooooo!" se začudi Rudi, ker je hkrati tudi hotelsko osebje.

"Ja ja, dragi revčki", se razpenim. "Vi ste tu prah brisali, mi smo pa . . ."

Nisem hotel reči: študirali. Zato sem rekel samo "ja ja!"

Soča se je razšumela z nekim posebnim glasom. Prisluhnila sva ji v strahu. Prav zagrozila je, kakor da je blizu spet Gregorčičeva prerokba iz njegove: Soči. Rudi je prižgal nov čik.

Hodila sva po mehkih stezicah drug za drugim. Besed je bilo zmanjkalo. Sonce nad nama je hotelo vtisniti v polja in travnike novo poletje.

V nama pa je bila Nemčija, lepa, bogata.

Nemčija, Nemčija, je govorila najina hoja, tolko srce in izžarevalo lice.

OROPALI SO JI MIKLAVŽA

Mimica je slišala, kako sta se menila oče in mati o finančnih težavah pri hiši. Mati je vzkliknila: Sto dolarjev! Kje naj jih vzameva!

Mimica je napisala pismo Miklavžu:

"Ljubi Miklavž! Moja mama nujno potrebuje sto dolarjev. Bodi tako dober in jih pošlji meni, da jih dam mami. Pa takoj, prosim, zelo se mudi."

Pismo je oddala na bližnji pošti. Tam so pismo odprli in brali. Glavnemu poštarju se je omeščalo srce. Deklici je poslal deset dolarjev in se podpisal: Tvoj Miklavž.

Mimica je dala denar mami, napisala je pa novo pismo.

"Dragi moj Miklavž: Do danes sem te imela za bolj pametnega. Le zakaj nisi opasal dolarjev naravnost meni? Vsi ljudje vemo, da na poštah kra-dejo. Tako sem dobila samo deset dolarjev, de-vetdeset jih je pobasal naš poštar. Škoda! Kriva pa nisem jaz. Zato mi pošlji še devetdeset dolarjev pa ne po pošti! Tvoja Mimica."

In jih res ni poslal . . .

— ★ —

"Priženil sem veliko posestvo. Skoraj ves dan moram voziti z avtom, da pregledam svet od ene-ga konca do drugega."

"Sožalje! Vem, kaj se pravi imeti tak avto. Svoj čas sem ga tudi jaz imel."

SPOZNANJE

I. Burnik

*Vsevprek v večernem mraku blodim križem,
od Perth do zelene džungle vzhoda —
Preluknjana za čaj mi je posoda,
nekdo je v pločevino pikal z nožem.*

*Prej on in ti, nazadnje sam se zlažem,
dandanes krivih ust je vzorna moda —
Čez temelje z nevihto dere voda,
v vrtincu takem bratu jezik kažem.*

*Brezglavo v krizi roke v križ držati?
In krivogleda črtati krivine?
Saj moral bi pred Bogom trepetati!*

*Kristjan bom brž pozabil bolečine
in preden me skušnjav napuh prešine,
bom vedel spet: najslajše je — dajati!*

J A B O L K A

Zdravnik dr. Jaka in dentist dr. Miha sta ime-la svoje urade blizu skupaj v istem nadstropju. Ena sama tajnica je služila obema in sprejemala pa-ciente. Bila je mlada, pa mlada sta bila tudi zdrav-nik in dentist. Tajnica je bila po vrhu še lepa. Verjetno tudi zdravnik in dentist nista bila ravno grda.

Prišlo je, da sta se oba zaljubila v tajnico in tekmovala za njeno naklonjenost. Šlo je močno zares.

Pa je moral nekoč dentist na potovanje za deset dni. Na neko mednarodno zborovanje den-tistov. Skrbelo ga je, kaj naj reče tajnici. Pa nazadnje ni nič rekel, na skrivnem ji je v predal pisalne mize vtaknil deset jabolk in odšel.

Močno se je začudila tajnica, ko je našla jabolka in jih preštela. Kaj naj pomenijo? Od kod so? Po dolgem razmišljanju ji je padel v glavo znani pregovor: Jabolko na dan — drži zdravnika stran . . .

Pepe Metulj.

— ★ —

Polica ja so napadli zlikovci in ga poskodovali na glavi. Ko je moral poročati o dogodku, so ga vprašali, s kakšnim orožjem so ga zlikovci poško-dovali.

"Po zvenu, ki ga je orožje dalo od sebe, bi sklepal, da bilo poleno iz hrastovine".

KOTIČEK NAŠIH MALIH

Otroci pri naši hiši.

Pri naši hiši smo trije otroci. David je najmlajši in je še v pleničkah. Drugi je Johny. On je začel letos hoditi v šolo parv blizu naše hiše. Najstarejši sem jaz. Letos hodim v četrti razred. Samo sami fantje, samo mucka je punčka in Johny največ igra z njo. Pri sosedu so štirje otroci. Ijje so veliki, preveliki, da bi se igrali z nami. Moja najmlajša je poredna, zato se ne igramo več skupaj. — **Franci Mramor, Strathfield 2135.**

Moj sveti večer

Prišel je sveti večer in vsi smo se zbrali okoli našega božičnega drevesca. Jaslice so že bile postavljene. Potem je tati prižgal sveče na drevescu in peli smo pesmi. Tati je odprl sveto pismo in prebral rojstvo Jezusovo. Nato smo molili. Nato smo odprli zavoje in vsak je pogledal, kaj je dobil za Božič. Jaz sem dobila žogo od Evice. Mojica in tati sta pa za nas vse eno veliko stvar kupila. Evica je dobila od mene vrstico, ki z njo piše: Andreja je dobila od mene telefon in od Evice pisano žogo. Nato je prišla tudi naša prijateljica Brigita in nam prinesla vsaki eno punčko. Te punčke spisjo in mamu kličejo. Zelo smo se veselili darov. Brigita je ostala z nami še nekoliko časa, potem je šla domov. Mi smo šli pa na tati nekako okoli enajste ure. — **Alenka Žigon, Abramatta 2166.**

Mi otroci rastemo.

Rastemo v družini svojih staršev. Starši nas učijo delati in tudi moliti. Mi smo odvisni od vse od mame in ata. Mama nam opere in umiva. Starši nam kupijo, kar potrebujemo. Hodi-

mo v katoliško šolo. Tam nas zelo lepo učijo, posebno o krščanski veri in božjih resnicah, ki jih je Jezus učil. Radi se igramo in včasih tudi mami pomagamo, včasih pa tudi nagajamo. — **Rajko Matelič, Merrylands, 9 let.**

Mama je včasih huda

V naši družini smo trije otroci. Najstarejša sem jaz, potem bratec Bogdan in najmlajša je Juditka. Ona še ne hodi v avstralsko šolo. Je doma pri mami. Večkrat kakšno tudi narobe napravi, da se potem mama krega in tudi prime za šibo. Včasih je pa tudi pridna. Zelo rada pa gre v slovensko šolo. Skuša pisati, pa pravi, da učiteljica prehitro piše in ona ne more tako hitro. Jo roka boli. Jaz hodim v katoliško šolo v četrti razred, Bogdan pa v drugi razred. Zelo rada hodim v šolo, ker nam vedno kaj novega povejo, kar nam bo v bodoče gotovo koristilo.

Mirjam Bavčar, Fairfield, 2165

Pomaga krmiti kanarčke

Tudi jaz sem v naši družini otrok. Večkrat poreden, pa tudi priden. Mama se najbolj jezi name, me krega in tudi natepe, če je ne ubogam. Pa veste, zakaj še? V šoli brcam žogo, domov pa prinesem raztrgane čevlje. Doma sem pa priden, ker pomagam nonotu (boš drugič zapisal dedku — ur.) krmiti kanarčke.

Bogdan Bavčar, Fairfield 2165

Izlet v avstralske Alpe.

Med počitnicami sem šla na izlet v gore. Tudi sem vedno prosila naj me vzame s sabo na Mt. Kosciusko. Mama je rekla, da lahko grem, kadar bom stara 10 let in če bom pridna. Na koncu leta sem dobila dobre rede, a sem bila komaj 9 let stara. Potem sem bila tri tedne bolna. Ko sem ozdravela, se je teta odpravljala v Snowy Mountains in sem bila zelo vesela, da sem smela z njo. Šli sta tudi Eda in Zofija. V ponedeljek zjutraj smo se odpravile, popoldne smo zagledale gore. Imele smo lep razgled in večkrat smo se ustavile.

V neki reki smo se malo kopale in gledale Mt. Kosciusko. Potem smo imele prašno in vijugasto cesto. Včasih me je bilo kar strah, ko sem gledala skozi okno avta. Proti večeru smo prišle v Thredbo Village. Z vzpenjačo smo se hotele peljati na hrib, a bilo je prepozno. Morale smo iti peš. Pot je bila lepa, ker je bilo vse polno rož.

Spale smo v lepi planinski koči, ko smo se zjutraj zbudile, smo bile žalostne. Zunaj je bila megla in malo je padal dež. Pa smo se vseeno odpravile proti Mt. Kosciusku. Videle smo dosti rož in krpe snega (Vrha nismo videle, ker je bil v megli).

(Konec drugič)

Zinka Simukovič, Ringwood, Vic.

O DEŽELI HIMA HAILEJA SELASSIJA

Ing. Ivan Žigon, Sydney

BRALCEM, KI JIM JE TA SPIS NAMENJEN, je verjetno bolj znan etiopski cesar, kot njegovo cesarstvo Etiopija. Pa je zvedel moj prijatelj, da sem prebil tri leta v Etiopiji kot inženir pri velikih gradnjah. Le zakaj ne bi kaj napisal o tej skrivnostni deželi, je rekel. Ni dvoma, da bi mnogi naročniki MISLI radi brali. Morda pa res, sam si mislil, pa sem se lotil pisanja. Nekaj res vem, zakaj se ne bi pozivu odzval?

Ker sem že omenil cesarja Selassija in svojo zaposlitev v njegovi deželi, cesarski Etiopiji, se bom najprej ustavil pri tej dvojni zanimivosti.

Tehnika je po vsej Afriki na splošno v velikih časteh. V Etiopiji se sam cesar HIM Haile Selassie živo zanima za vsako novo gradnjo. Vzidava temeljne kamne kar po tekočem traku in nedvomno bo v zgodovini svoje dežele zapisan kot eden največjih vladarjev, če ne sploh največji. Položil je temelje industrializacije, zanima se za vsako reč, ki je v zvezi z napredkom Etiopije.

V gradnji smo imeli prvo in največjo etiopsko hidrocentralo na modrem Nilu. HIM Haile Selassie jo je večkrat obiskal. Kolega ing. Šoljan mi je pravil, kako lepo je bilo videti, ko je cesar pretekel vse koticke centrale. Žilav kot dren in gibčen kot veriverica, je kljub svojim letom plezal po vseh etažah, za njim pa je v potu svojega obraza sopihajoč telovadila cela procesija njegovih dostojanstvenikov in zakonodajalcev. Očitno je bilo, da je imel nad tem svoje posebno zadovoljstvo.

Nekoč je priredil slavnost ob položitvi temeljnega kamna za hidrocentralo Wolliso. Na dolgi mizi je bilo obilo dobrot in mi Evropejci, požrešni kot znamo biti, smo se pridno posluževali vsega po vrsti. On pa je sedel ob posebni mizi na vzvišenem stolu in kronski princ mu je bil ob strani. Študiral sem njegov obraz. Za fasado obvezne dostojanstvenosti sem odkrival poteze v bistvu osamljenega človeka, toda človeka z izredno žilavo naravo in močno voljo, z nepopustljivostjo, ki je pripravljena žrtvovati celo človeško življenje za dosego cilja. Odkril sem poteze človeka s čutom za trgovino in politiko — vse skupaj pa združeno s črto stalno prisotne žalosti.

Večkrat sem razmišljal, kaj naj bi mu grenilo življenje. Morda kaj zasebnega, morda zavest, da ne bo mogel v času svojega življenja razviti Etiopije, kot bi jo rad. Njegovi ministri so večinoma tipični predstavniki fevdalizma in tako nezmožni ustvarjalnega poleta ter nedorasli dinamiki sodobne tehnike. Spremeniti sistema pa cesar ne more,

ker so po drugi strani prav isti ljudje osnova družabnega reda, ki je v deželi stoletja ustaljen. Je družabni red, ki mu je vrh cesar sam, to je družabni red, ki cesarju samemu omogoča obstoj.

Zanimive reči mi je pripovedoval Nemec "Papa Goetz", ki je v Etiopiji že od leta 1898, eden prvih Evropejcev tam. Trdi, da je pestoval sedemdeset let. Z njim je bilo mogoče povedati o njem. Slišal mi je cesarjevo delavnost in strogi dnevni red, se ga vztrajno drži. "Papa Goetz" je poročnik domačinka iz rodu Galla. Rad se je spuščal v pogovore o evropskih in afriških vprašanjih. Značilno zanj je to: ko sem se poslavljajal od njega, mi ni rekel: pozdravite Nemčijo, ampak: pozdravite Evropo!

Projektiranje je v Etiopiji užitek, ker človek ni vezan na kake preživele tradicije. Tam ni okostenelega juridičnega formalizma, kot je v Avstraliji, kjer počasi postaja že cokla razvoju. Kar projektant v Etiopiji ustvari, se tudi izvede, nikjer ne ovirajo, razen v pomanjkanju denarja. Glede organizacije projektiranja in izvajanja del imajo evropski inženirji proste roke, dočim v Avstraliji pomanjkanje tehnične inteligence sploh ni.

Omenil sem že, da je družabni sistem Etiopije fevdalizem. Zato je tam marsikaj drugače kot v Evropi. So navade in običaji, ki se zde sodobnemu človeku nenavadni, celo nepošteni. Na primer "gurša" — podkupnina. Evropejci jo obsojamo, saj je očitno škodljiv način družbenih ali medsebojnih človeških odnosov. V fevdalizmu pa je "gurša" pravi daten dohodek, ki ima nadrejeni do njega pravično pravico. Zato se rado zgodi, da visok uradnik bo poravnal računov, ker je verno prepričan, da morajo drugi delati zanj več ali manj zastonj. V zameno pa nižji uživajo njegovo naklonjenost in zaščito. Vse to in tako je nekoč poznala severna Evropa pod fevdalizmom, ko so gnjav ljudstvo mogočni grofi.

Danes se Evropejci v Etiopiji ne morejo pravičnoma vaditi takemu pojmovanju medčloveških odnosov. Zato prej ali slej naletijo na težave, ali pa pride do konflikta s svojo vestjo.

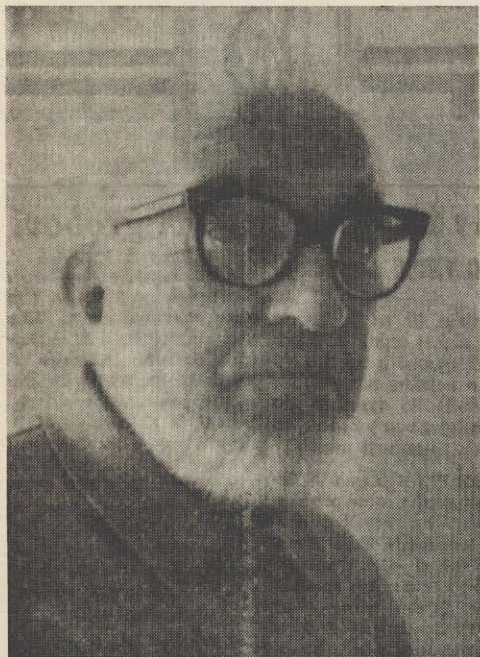
V Etiopiji tudi ne spoštujejo telesnega dela. Vem za primer, ko so se domačini smejali že nekega Evropejca, ki je na balkonu lastnoročno čistila čevlje. Po njihovem mnenju bi moral umazano obutev dati služkinji — "mamiti" — ali boyu.

V nadaljnjem bom pisal nekoliko o deželi selassie in še kaj o njenih ljudeh.

UMETNIK FRANCE

GORŠE PRIPOVEDUJE

(Izvleček)

Kipar France Gorše

Po lanski razstavi v Celovcu, ki smo o njej že poročali, so ga povabili na celovski radio, slovenske oddaje, in je moral odgovarjati na mnoga vprašanja. Vsaj nekaj izvlečkov iz njegovega pripovedovanja bo zanimalo tudi nas. — Ur.

FRANCE GORŠE, ki je doma iz Zamosteca pri Sodražici, se udejstvuje v umetnosti kiparstva že od leta 1930 naprej. Pred zadnjo svetovno vojno je delal v domovini, potem nekaj let v Trstu, nato v Ameriki. Trinajst let v Clevelandu, šest let v New Yorku. Končno je lepo vrsto svojih del spet napravil v domovini, vendar je prišel nazaj v New York.

Gorše obvladuje vse vrste kiparskega materiala: les, glino, kamen, baker, bron. V Ljubljani je izdelal več nagrobnih spomenikov iz kamna in bronu. V zvezni skupščini v Belgradu sta dve veliki Goršetovi plastiki iz marmorja, v Ljubljani bro-

nasti kip dr. Ivana Prijatelja in še druge umetnine. V Trstu je po naročilu italijanske vlade izdelal veliko religioznih kipov. V Clevelandu je v Kulturnem vrtu bronasti spomenik pesnika Ivana Zormana, ki ga je izdelal Gorše.

Kar zadeva motiviko Goršetove umetnosti, velja reči: verski motivi in materinstvo. Zato je naš umetnik izredno sposoben opremljati s svojimi kipi cerkve in kapele. Z njimi je opremil v Kanadi dve slovenski cerkvi, eno pa v ameriški Minnesoti. Za slovensko kapelo v Buenos Airesu je napravil križev pot, vso kapelo slovenskih sester v Rožu Koroškem je opremil, pa še dalje v slovensko domovino je spet segel: novi cerkvi v Poljanah nad Škofjo loko je ustvaril krasen križev pot.

Tudi slovenska kapela v Marijinem svetišču v Washingtonu je že deležna Goršetove umetnosti. Zanj je naredil štiri velike reliefe: škof Baraga krščuje Indijance, škof Slomšek poučuje mladino, slovenski pionirji v Ameriki si gradijo svojo kulturo, v četrtem reliefu pa škof Modest krščuje slovenskega kneza Gorazda.

Vse to naštevavanje seveda predstavlja le najbolj vidna Goršetova ustvarjanja. Veliko drugih je najti v raznih umetnostnih galerijah: v Ljubljani, Novem mestu, Trstu, Gorici, Milanu, Vatikanu, New Yorku. . .

Seveda je pa Gorše v teku dolgih let tudi veliko razstavljal. Njegove razstave so bile največkrat v Ljubljani, Mariboru, Ptujuru, in Belgradu, preden je odšel iz domovine. Nato je razstavljal v Milanu, v Benetkah, v Rimu, pa seveda vmes v Trstu in Gorici. Ko je šel v Ameriko, je šla z njim tudi misel na nadaljnje razstave. In so bile: v Clevelandu, Columbusu, Chicagi, Torontu, New Yorku. Poleg teh krajev celo na Danskem in v Argentini.

Najnovejša Goršetova umetnina pa je kip velikega Korošca Andreja Einspielarja, ki ga je izdelal za družbo sv. Mohorja v Celovcu. Ta mož je bil poleg Slomška njen pravi ustanovitelj.

Po pravici je rečeno o Goršetu: Umetnik dveh kontinentov. Je že precej v letih — sam pravi, da je veliko njegovih vrstnikov že v večnosti, vendar se zdi, da je prav zdaj na vrhuncu svojega umetniškega ustvarjanja. Sam pravi: Nabiram si svežih moči in se duhovno pripravljam na nove umetnostne podvige. V načrtu imam zbirko novih plastik in sicer razne kompozicije, ki jih mislim izvršiti ponajveč v žgani glini, oziroma v lesu. Sedaj delam bežne študije zanje. Tako torej vidite, da se nikoli ne dolgočasi. . .

O PROBLEMIH ZAKONCEV

Milan Horvat, dipl. psiholog

(Zaključek)

3. DRUŽBENE USTANOVE IN ZAKON

Četudi se prihodnost ne da specifično napovedovati, nam omogočajo empirični podatki iz preteklosti in sedanjosti trditev, da gre pri zakonu in družini za eksistenčna vprašanja človeka in človeštva.

So institucije na nadvse pomembnem področju (pred)zakonske vzgoje zatajile?

Zapletenost in hitro spreminjanje življenjskih pogojev današnjih dni obremenjuje posameznika, da se pogosto počuti odtujenega, nerazumljenega in osamljenega, pa čeprav sredi gneče ljudi. Proti tem pošastnim grožnjam se najlaže zavaruje v zakonski skupnosti in zdravem družinskem vzdušju.

Najdejo se ljudje, ki govorijo o odpravi zakona in družine. Toda zakon se ne da z ničemer boljšim nadomestiti!

Zakon je osnova družine, odprava družine pa bi vodila do nepredstavljive katastrofe za človeštvo, saj se v okrilju družine razvijajo lastnosti, ki so nujne za sožitje ljudi in za obstoj vsake družbe.

Le družina lahko zagotovi otroku zdrav duševni razvoj, mu daje nujno potrebno varnost in čustveno toplino.

Vzgoja za zakon se začne že pri majhnem otroku v zglednem življenju staršev. Oblikovanje značaja v otroštvu in mladosti je bistvena osnova za kasnejše zakonsko življenje.

Samo tista vzgoja, ki omogoča mladini prebroditi zmedo neizkušenosti brez hujših posledic za prihodnost, je vredna tega imena. Starši in ostali vzgojitelji se morajo truditi nagone, zasnove in lastnosti mladih ljudi že od zgodnje mladosti tako razvijati in usmerjati, da postanejo zmožni uresničevanja življenjskih nalog.

Na vsakem koraku je toliko negativnih vplivov, da je nemogoče mladino pred njimi zavarovati.

Zgled staršev in pravilna vzgoja pa naj te škodljivosti nadkrilita in spodrineta, da se bo lahko mladina dvignila do zrelih stališč do drugega spola, do medsebojnega spoštovanja, zaupanja in želje po sodelovanju.

Zakon se je izkazal s psihološkega, medicinskega, družbenega in etičnega vidika za naj-

boljšo obliko skupnega življenja moškega in ženske.

Zato mora biti pod zaščito institucij in si te morajo vzeti čas in najti načine, da v okvirih kompleksne vzgoje spodbujajo vzgojo za zakonsko življenje.

Za vzgajanje je potreben čas, kar je ena najbolj kritičnih točk, saj se predstavniki institucij ne utegnejo dovolj ukvarjati z mladino.

Institucije čaka zahtevna in dragocena naloga, da najdejo ta čas. Priznati je treba, da je Cerkev pri tem že veliko storila.

Pri mladini je treba vzbuditi spoštovanje do sočloveka, mu vzbuditi moralno-etične zasnove, krepiti čut odgovornosti, spoštovanje do lastnega telesa, zmožnost samopremagovanja, pripravljenost pomagati, zmožnost dajati in sprejemati ljubezen.

Kot učimo človeka pokončne hoje, bi ga morali tudi učiti samopremagovanja, saj brez tega ni človeške morale. Omejevanja ne smejo žaliti človekovega dostojanstva, moralno urjenje pa mora biti prav tako postopno in zmerno kot telesno.

Bistvo ni v podrejanju kakršnikoli družbeni morali, temveč v napredku vsakega posameznega človeka. Ne gre za posredovanje ali celo vsiljevanje principov, temveč za popolno angažiranje.

Mladina naj se ne oblikuje z vpreganjem v korist neke ideologije in s privajanjem na konformizem, ampak z usposobitvijo za samostojno obvladovanje življenjskih nalog in za odgovorno delovanje v korist sebe in soljudi.

Ne potrebujemo konformizma, ko bi naj mladina brez potrebnega vpogleda (ali celo s premišljenim računom) sprejela ponujena ideološka pravila.

Potrebno je več razvijanja avtonomne moralnosti, ko ni v ospredju strah pred posledicami, ampak razumsko in čustveno osvajanje določenih smernic življenja za svoje.

Dolžnost naj se sprejema kot konkretna stvarnost in ne kot abstrakcija filozofov.

Kdor hoče mladino vzgajati, ne potrebuje zapovedi in prepovedi, potrebuje njenega zaupanja. Najmanj, kar lahko od vsakega vzgojitelja pričakujemo, je, da je njegovo vedenje v skladu z njegovimi besedami.

Veliko je dela za vse institucije. Predvsem naj učijo mlade ljudi življenjske modrosti, ne pa ideologije in naj bodo bolj pripravljene kritične katabasis.

Varovati se morajo izhajati iz tega, da imajo le one popolno resnico in to po možnosti celo za vse večne čase. Nekatere institucije so si celo domišljale, da smejo vreči v staro šaro etično-moralne osnove ter začnejo znova ustvarjati svet vrednot.

Pokazalo se je, da so ti poskusi celo nevarnejši od okostenelosti prestroge tradicije.

Cerkev je sorazmerno že precej storila na področju pripravljanja mladine za zakonsko življenje.

Mladina je religiozno najobčutljivejša okoli šestnajstega leta (in to celo tisti, ki je bil prej popolnoma brezbrizen do vseh vprašanj vere), kar daje lepe možnosti za zakonsko pripravo.

Morebiti ne bi bilo odveč, če bi Cerkev (kljub občasnemu pomanjkanju duhovnikov), predvsem najsposobnejše, specializirala za poglobljeno vzgajanje mladine za zakonsko življenje, kakor tudi za individualizirano svetovanje mladim zakoncem ob nastopu najrazličnejših težav.

(“Cerkev v sedanjem svetu”,

Ljubljana, dec. 1970)

NAPOVEDUJE SE OKROGLO ŽIVLJENJE

KAKO BODO LJUDJE stanovali čez petdeset let? O tem razmišljajo marsikje. Odgovor na vprašanje so iskali tudi arhitekti iz 17 dežel, nedavno zbrani na strokovnem posvetu na Bahamskih otokih. Udeleženci razprav so poročali o vplivu okolja in še posebej stanovanja na človeško ustvarjalnost. Kdor je poslušal vse to, se ni mogel otresti občutka, da sedanja stanovanja v tem smislu sploh niso primerna za človeka.

Dnevi četverokotnih prostorov so štet, se je glasila ena izmed izjav, prihodnje stoletje bo pomenilo konec sob v sedanji podobi in obliki, ker bo človek končno spoznal, da bivanje v oglatih, nezaokroženih prostorih neugodno vpliva na njegov duhovni razvoj in umsko dejavnost.

V prihodnjem stoletju bodo ljudje živeli v okroglih ali ovalnih prostorih, ki bodo po možnosti prehajali drug v drugega. Udeleženci sestanka so strmeli ob pogledu na modele okroglih stanovanjskih hiš, bivališč v obliki valjev in gobam podobnih nebotičnikov, kakšne bodo delno že v tem desetletju začeli graditi v Severni Ameriki, na Japonskem in v Avstraliji, bržkone pa tudi drugod.

Načrti predvidevajo, da bodo gradili iz jekla in umetnih snovi stonadstropne nebotičnike in da bodo prej kot v treh mesecih pričarali iz tal okrogle hiše s 50 okroglimi stanovanji, katerih vsako bo merilo okoli 180 kvadratnih metrov. Stene bodo iz spletenih vlaken, zato jih ne bo treba niti barvati niti oblagati s tapetami ali sicer vzdržje-

vati. Obložene bodo s plastmi, ki odbijajo svetlobo, tako da se bo zdelo bivališče še večje in bo imel stanovalec vtis, kakor da živi nekje v prostranosti.

Stanovanjske opreme tako rekoč ne bo več, vsaj takšne ne, da bi jo bilo treba ob selitvi vlačiti s seboj. Vse bo vgrajeno in seveda izdelano iz umetnih snovi. Stanovalec bo po potrebi napihnil blazine, les kot surovina za pohištvo ne bo več prihajal v poštev. K udobju v večnadstropnih kroglastih hišah bodo razen dvigal prispevale tudi premične stopnice iz umetnih snovi.

Po mnenju psihologov, ki so sodelovali na zborovanju, človek v dobi izumov, odkritij in sploh izredno razširjenega obzorja ne more več živeti v četverooglatih prostorih, ki mu v svoji omejenosti ne dajejo spodbud za novo ustvarjalnost. Mnogi napovedujejo, da bo spremenjena stanovanjska kultura prihodnjega stoletja zagotovila nove možnosti za ustvarjalno delo.

V SODRAŽICI PRI RIBNICI so v Pakiževi ogradi lesni delavci našli v februarju tri mlade medvedke, ki jih je po vsem videzu stara zapustila. Za to so zvedeli ondotni lovci in si šli stvar ogledat. Enega mladiča so odnesli, dva pa pustili, češ da se bo stara že vrnila in zanju poskrbela. Toda medvedja mati se ni vrnila in mladiča sta poginila.

Iz Slovenske Duhovniške Pisarne N.S.W.

P. Valerijan Jenko ofm

311 Merrylands Rd., Merryland, N.S.W. 2160

Telefon: 637-7147

Službe božje

Nedelja 4. aprila (CVETNA):

Merrylands ob 9:30 — poprej blagoslov butaric itd.

Croydon Park (sv. Janez) ob 10:30 — enako kot zgoraj.

HAMILTON — N.C. ob 6. popoldne.

OPRAVILA SVETEGA TEDNA podana posebej

Nedelja 11. aprila — VELIKONOČNA:

Merrylands ob 8:30 IN ob 10:30

Sydney (St. Patrick) ob 10:30

WOLLONGONG (St. Francis H.) ob 6. pop.

Nedelja 18. aprila (BELA), tretja v mesecu:

Merrylands ob 9:30

Leichhardt (Roseby & Thornley) ob 10:30

CANBERRA (Braddon) ob 6. pop.

Nedelja 25. aprila (četrt):

Merrylands (sv. Rafael) ob 9:30

BRISBANE, QLD. ob 11:30 (St. Mary's)

Nedelja 2. maja (prva v mesecu):

Merrylands (sv. Rafael) ob 9:30

Croydon Park (sv. Janez) ob 10:30

Nedelja 9. maja (druga):

Merrylands (sv. Rafael) ob 9:30

Sydney (St. Patrick) ob 10:30

WOLLONGONG (St. Francis H.) ob 4:45

OPRAVILA SVETEGA TEDNA

ČETRTEK: Merrylands, ob 7:30 zvečer maša zadnje večerje in drugo.

PETEK: Leichhardt (sv. Jožef) opravila vel., petka, skupno obhajilo, ob 3. pop. — Merrylands isto ob 7:30 zvečer.

SOBOTA: Merrylands ob 7:30 zvečer — ves lepi obred velike sobote, končno maša in obhajilo.

SPOVEDOVANJE

Vedno pred božjimi službami, posebej pa: VELIKI PETEK: Leichhardt od 2 — 3 pop.

Merrylands od 6:30 — 7:30 zvečer

VELIKA SOBOTA: Blacktown (St. Patrick) od 12 — 1

Cabramatta (S. Heart) od 1:30 — 2:30

Sydney (St. Patrick) od 4 — 5

Blagoslov jedil

V soboto ob 4. v Merrylandsu, drugod po spovedovanju. Na veliko noč po službah božjih.

CANBERRA!

Žal, za samo veliko noč vam letos ne moremo postreči. Bela nedelja je pa tako ali tako vaša. Duhovnik bo skušal biti zgoden — za spovedovanje pred mašo. Boste zapeli kaj velikonočnih?

HAMILTON — NEW CASTLE!

Za vas velja isto — le že pred veliko nočjo: na cvetno CVETNO nedeljo 4. aprila!

BRISBANE

Tudi k vam letos ne moremo priti za samo veliko noč. Duhovnik pride dva tedna po veliki noči: 25. aprila. Bomo pač mora. potrpeti . . . Saj znamo, kajne? Pred mašo ob 11:30 spovedovanje.

VESELOVO BO ZOPET VESELO

P. Valerijan

TO SE PRAVI, da bomo napravili nov podvig, da dogradimo k cerkvi še nekaj prostorov, da bo več prostora v cerkvi, stanovanje za duhovnika in pritikline za otroški vrtec. V tem je zajetega precej dela. Toda ne ustrašite se, ne bomo vsega naenkrat napravili. Delali bomo po etapah. Najpreje stanovanje za duhovnika, nekoliko pozneje obzidava celotne cerkve in končno dozidava prostorov za otroški vrtec.

Pregram je približno sledeči:

16 — 19 aprila: pripravljalna dela, izkop in betoniranje temeljev.

23 — 24 aprila: priprava materiala za zidavo, čiščenje opeke, itd.

Do 30. aprila dovršitev obodnega zidu (na stanovanju za duhovnika)

30. aprila — 1. maja: strešna konstrukcija.

7. — 8. maja: zaključek del na ostrešju.

14. — 15. in 21. — 22. maja: tlak, napeljave (elektrika, voda).

28. — 29. maja: ometavanje.

4. — 5. junija: barvanje.

Za zgornja dela potrebujemo darovalce v delovnih urah in v denarju. Prosim, da vsak sporoči, kdaj more in je pripravljen pomagati.

Za polaganje blokov in opeke, pa prosimo slovenske zidarje, da si pridejo delo ogledat in potem navedejo konkurenčno ceno za delo.

Načrte za celoten projekt je že napravil g. Karmelo Sedmak. Sedaj bo načrte dopolnil g. inž. Žigon. Imamo že tudi precej gradiva, katerega sedaj pridne roke čistijo in sortirajo. Daroval g. Dušan Lajovic.

Imena vseh darovalcev za ta projekt in pomočnikov bodo objavljena v posebni spominski knjigi, ki jo bomo izdali, ko bodo dela v celoti končana. Vsi prostovoljni delavci bodo dobili za svoje otroke, ki zbirajo novce raznih držav, serijo prvih kopij indonezijskih kovancev, narejenih iz avstralskega aluminija.

Za sedaj vam povem le to, da bo novo pročelje cerkve popolnoma po našem okusu in nekaj tipično slovenskega, da bomo vsi Slovenci lahko ponosni na našo cerkev. Boljšo predstavo in idejo boste dobili, ko bo inž. Žigon izdelal skico za objavo. —

Misli, March-April, 1971

IZ MATIČNIH KNJIG N.S.W.

P o r o k e

Ivan Krnel, Koritnice, župnija Knežak, in Rajka Kraljevič, Vodice (šibenik). Priči sta bila Rudi in Ivanka Gerdevič — 20.2.1971.

K r s t i

Kristina Maria Cetin, Glebe. Oče Jože, mati Vera r. Sekli. Botrovala sta Andrej in Marija Breska — 24.1.1971.

David Simon Žizek, Guildford. Oče Ivan, mati Marion r. Beckmann. Botrovala Boris in Heidi Rečnik — 21.2.1971.

Irenka Bolko, Yagoona. Oče Bruno, mati Lidija r. Venika. Botrovala Stanko in Marija Slokar — 14.3.1971.

Zdravko Lamovšek, Cringilla. Oče Jože, mati Antonija r. Barbič. Botrovala štefan in Terezija Valič — 14.3.1971.

David Benčič, Warramanga, ACT, oče Cestlin, mati Marta r. Mohorčič. Botrovala Roman in Gina Benčič — 21.2.1971.

Marko Kobal, Garran, ACT. Kancijan, mati Rafaela r. Štancar. Botrovala Ivan in Francka Kobal — 21.2.1971.

Vljudno vabljeni na tradicionalno

PIRHOVANJE

Velikonočni ponedeljek 12. aprila

PADDINGTON TOWN HALL
(Oxford St. & Oatley Rd.)

Godba: JADRAN, dobra postrežba
Dobiček za slovensko cerkev

P. Valerijan

NEW SOUTH WALES

Marrickville: — Razveseljiva je novica v februarški številki, da je zavod SLOVENIK v Rimu že pod lastno streho. Kaj takega Slovenci do zdaj še nismo imeli. Zato smo res lahko vsi veseli, da je do tega prišlo. Le to je škoda, da se tako malo ljudi med našimi rojaki za kaj takega briga. Veliko denarja gre iz njihovih žepov za kaj drugega, za kaj takega zlepa ne. Res je Rim daleč in nekateri imajo tudi pomislek, ker nimajo radi Italijanov. To je vse razumljivo, ali treba je pomisliti, kaj pomeni tak zavod za zlovensko stvar, nikakor ne le versko. Tudi naš narod, doma in v tujini, zelo potrebuje učenih duhovnikov, učiteljev in voditeljev. Ali smemo upati, da bo tudi kak duhovnik, rojen v tujini, prišel do višjega šolanja v tem zavodu? Bilo bi za nas zelo veselo. Po mojem mnenju je SLOVENIK največja ustanova, ki jo imamo Slovenci v tujemstvu. Podprimo ga! — Glede lista MISLI pa opažam, da so se spet začele v njem bitke. Ali je res tako važno, od kod so prišli naši predniki in kakšen jezik so govorili? Še manj važno je, če so bili podobni levom ali leopardom. Predniki našega urednika so verjetno bili levje sorte, ker neprestano rjove zdaj v eno zdaj v drugo stran. Le zakaj je svet tako zaslepljen, da se prepira za tisto, kar je Bog ustvaril in videl, da je dobro. Naj si ljudje nabavijo sveto pismo, ki pravi, da je Bog ustvaril enega moža in eno ženo. Znanstveniki so ugotovili, da smo vsi ljudje na zemlji biološko eno, le da so različne polti nastale zaradi različnih podnebij, hrane, načinov življenja in stopenj civilizacije. Vsekakor je potrebno več dialoga, ne pa prepira in izzivanja na dvoboju. — **Peter Bizjan.**

Point Piper. — G. Andrejašič! Na drugem mestu tu blizu boste našli svoj "dopis", ki ni bil namenjen kot tak. Iz vašega dolgega odgovora na odgovor inž. Žigona sem vzel samo nekaj odstavkov na prvi strani in jih uvrstil kot vaš dopis za kolono "Križem." Naj pojasnim! Pred časom je domala ves izseljenski slovenski tisk vsaj na kratko omenjal knjigo časnika Jeze iz Trsta: Skandinavski izvor Slovencev. Če se le prav ne

motim, tudi MISLI. Pa je nanese, da sem videl in bral pismo avtorja inž. Žigonu. Zdelo se mi je zanimivo, pa sem ga z dovoljenjem pisavca objavil v našem listu. Objavil sem ga bolj v informacijo kot v podroben študij. Ko je pismo izzvalo vaša vprašanja, sem tudi tisto objavil in še odgovor inž. Žigona. S tem pa mislim, da sem svoji uredniški dolžnosti zadostil. Naš list ni poklican, da bi se v take zadeve globlje in globlje spuščal in skušal dognati končno veljavno resnico. Zato vaš zadnji članek pošiljam g. Žigonu, morda ga bo on poslal g. Jezi, pa se boste lahko osebno pomenili — oziroma med seboj polemizirali, v tem vašem spisu sem namreč začutil že kar lep kos polemike. Oprostite in hvala vam! — **Urednik p. Bernard.**

Merrylands: — Rojak Albin Poršek iz Guildforda je imel v soboto 13. marca zvečer prometno nesrečo v Marayongu. Nepreviden avtomobilist je pridrvel od leve in zadel Porškov avto, ki ga je vozila ga. Poršek. Albin je dobil hude poškodbe. Odpeljali so ga v bolnišnico Blacktown. Ugotovili so zlom ključnice, čeljusti, reber in pljuča so udarjena. Kaže, da bo moral precej časa ostati v bolnišnici. Upajmo, da bo njegova krepka gorenjska narava pripomogla k čim hitrejšemu okrevanju. Sreča v nesreči je, da je gospa ostala nepoškodovana. Albin naj bo pripočen spominu v molitvah. — **P. Valerijan.**

Point Piper. — Pepe Metulj je poslal dolgo pismo ki nekoliko nagajivo dokazuje, zakaj se je treba vrniti k prvotnemu napisu: P. BAZILIJ TIPKA. Skoraj istočasno je pa prišla tipkarija in napis ji je: P. Basil tipka. Zdaj nima pomena, da bi Pepetov dopis prišel v pošto. Samo toliko naj pripomnim: sprejel sem Pepetov nasvet, naj namesto Basila stoji BAZILIJ. Torej — obema ustrezno! Pika! V Rimu so pa sv. Bazilija premaknili od 14. junija na dan 2. januarja. Velja že za letos! V vseh koledarjih takoj prečrtajte Bazilija v juniju, da ne bo kdo tisti dan našemu TIPKARJU voščil za god. Ha, letos ni z njegovim godom nič! — **P. Bernard.**

VICTORIA

Richmond. — P. urednik! Strinjam se z g. inž. Žigonom, ko piše: "Torej za božjo voljo nikoli ne recimo, da ni treba več nadaljnega razpravljanja, ker že vemo, koliko je ura. . ." Če še enkrat pogleda, bo videl, da tudi jaz nisem tega zapisal tako na splošno in brez pogojev, ampak samo pod pogojem, da bi knjiga "Skandinavski izvor Slovencev" trdila, da slovenščina ni slovanski jezik. Tudi tu mora biti neka meja. Če nekdo trdi, da je črno, kar vsi drugi vidijo, da je belo, potem lahko zaključimo, da je ta človek izgubil stik z realnostjo. Zato me veseli, kot ugotavlja g. Žigon, da avtor nikjer ne trdi, da slovenščina ni slovanski jezik. Vprašanje pa je, ali on to dejstvo tudi priznava in upošteva. Menda ne, kajti v nadaljnjem bere-mo, da g. Jeza "ugotavlja", da so stari Sloven-ci raznesli svoj besedni zaklad po vsem današnjem slovanskem svetu. Ali hoče g. Jeza samo zamenjati izraza slovanski in slovanski in ra-biti namesto izraza Stari Slovani izraz Stari Slovenci? Če tako, potem ni niti najmanjše možnosti, da bo g. Jeza s tako spremembo prodril. — **Stanko Andrejašič.**

Kew. — Tistim, ki se zanimajo za šport, bo-do te vrstice dobrodošle. Bilo je v Ljubljani v oktobru 1970. Sedemnajsto svetovno prvenstvo v telovadbi je slovenskim telovadcem v državni reprezentanci navzlic konkurenci, kakršne še ni bilo, prineslo največji uspeh po vojni, 4. mesto pri moških, v povprečju rekordno visoke uvrstitve v obeh mnogobojskih in ob tradicionalnem zlatem Cerarju na konju z ročaji še drugega finalista in nov velik up — Miloša Vrtiča, ki je s svo-jim 4. mestom spomnil na Cerarjev začetek na S P v Moskvi pred 12 leti. — Hokej na ledu: Jeseničani so osvojili že 15. državno prvenstvo v tej panogi, petnajsto po vrsti, kar ni uspelo pri nas še nobeni ekipi v katerem koli športu. Ljubljanska Olimpija je druga. Jeseničanom po-šiljamo čestitke. — **Janez Škraba.**

QUEENSLAND.

Brisbane. — Tako torej list MISLI letos vo-zi skozi 20. leto svojega obstoja. Morda ne bo odveč, če povem, kako sem se jaz prvič srečal s tem listom. V Brisbane sem dospel okoli Bo-žiča 1951, bil sem pa zelo osamljen, ker nisem nikogar poznal. Tudi z zunanjim slovenskim sve-tom sem bil povezan le preko argentinske Svo-

bodne Slovenije, ki sem bil nanjo naročen že v Nemčiji in jo dobival potem tudi v Avstrali-jo. Nekoč sem zapazil med raznimi svetovnimi novicami tudi omembo, da je v Avstraliji začel izhajati slovenski list z imenom MISLI. Izhaja v NSW in naslov je tak in tak. Ker sem bil la-čen slovenskega branja, sem takoj pisal na tisti naslov in z dvomom v srcu čakal, kakšen bo odgovor. Res je kmalu potem priromal na mojo mizo zavitek takrat še samo v domači delavnici razmnoženih MISLI. Obliki lista sem se začudil, toda ko sem bral, da list ne pobira stalne na-ročnine, le prostovoljne prispevke, sem razumel. Iz tistega skromnega lističa prvih let se je pola-goma razvila revija, kakršna je danes. Lahko rečemo o njej, da se more kosati z mnogimi mednarodnimi publikacijami in nam je v ponos. Zato ni čudno, da imam v svoji knjižnici, odkar se MISLI tiskajo, vse letnike lepo vezane. Dvajset let je že lepa doba, list nam bo pa go-tovo potreben vsaj še za nadaljnjih 20 ali 30 let. Ni dvoma, da bo lahko izhajal, če se zavedamo, da je odvisen od nas, ne toliko od kakega urednika. Podpirajmo ga z naročanjem in dopisovanjem. Vsem ne bo nikoli do kraja ustregel, več ko bo so-delovanja, bolj bo tudi vsaj večini ustrezno. — Posebnih novic trenutno v Brisbanu ni. Imamo pa začuda kislo vreme, že kak mesec z majhnimi pre-sledki dežuje in dežuje, cikloni se vrste drug za drugim in še kaj takega nas zadene. Lep pozdrav bralcem in vsem! — **Janez Primožič.**

Brisbane. — Skoro je tukaj velika noč in v Brisbanu ugibamo, v koliko jo bomo mogli prazno-vati "po slovensko." Obisk p. Stanka Zemljaka v decembru je bil lep dogodek, za silo nam je na-domestil slovenski Božič. Zdaj je pa pater na svo-jem mestu še bolj daleč — kdo misli na nas za veliko noč? Upamo, da patra v Sydneyu. — **Slav-ko Pekolj.**

PRIPOMBA: Patra v Sydneyu zelo mislita na vas v Brisbanu, na drugem mestu v tej številki vidite, kaj sta v tej stiski ukrenila. Nekaj bo le, če Bog da. — **Ur.**

Slikar je prinesel naročniku lepo izdelano po-dobo njegove postave: portret.

"Boste povedali, kako vam je všeč."

Naročnik je gledal, gledal, končno povedal:

"Bojim se, da se vam moj obraz ni posebno dobro posrečil."

"Jaz se celo bojim, da se samemu Gospodu Bogu ni posebno dobro posrečil, ko ga je dosti pred mano skupaj spravljal."

LEZIKOVNA VPRAŠANJA — JEZIČNA IN JEZIKAVA

Pepe Metulj

Katera potica je samo za oko, ne pa za zob?
Kateri sanke so o veliki noči dobre, čeprav ni več snega?
Katero lice nikoli ne zardi, zarjavi pa lahko?
Kateri vile niso ne za seno ne za gnoj, pa tudi za otavo ne?
Kateri koš nese jajca kot ptiči?
Kateri tek nikoli ne traja dolgo?
Blizu Ljubljane je lovec, ki ga vsak Ljubljančan pozna. Kako se mu reče?
Katera goba je človeku največja nadloga?
Pri katerih ljudeh je nos kakor pravi hrib?
Kateri janci živijo na visokih hribih?
Katera proga je človeku najbližja?
Na kateri stol najmanj ljudi sede?
Kateri kol sam od sebe leta po zraku?

Kateri osli znajo največ viž?
Katera osa ne pika samo, tudi reže?
Katera Ivanka more delati le, če ima kaj v ušesu?
Katera ura teče naprej in naprej, pa je ni treba navijati?
Katero leto ne mine z decembrom?
Kateri žar je ljudem najmanj všeč?
Katera rast je človeku najbolj nevarna?
Katera past te uniči, če se vanjo ujameš?
Kateri rak pogosto meri cesto?
Katero olje se v kuhinji ne uporablja?
V katere vice mora vsakdo z nogami naprej?
Katera ruda pojde s tabo v grob?
Katera juha je najboljša v postelji?
Katero delo imaš v mrazu najrajši?
Katera knjiga vse ljudi tika?

ODGOVORI so tu v abecednem redu. Ugibaj, na katero vprašanje posamezni "pašejo."

Dleto — Golovec, Gorjanci, gosli, gruda — kokoš, korak, kosa, kratek — lepota — Mura — nogavice — Notrajci imajo Nanos — odelo — pisanke, prestol, požar, polje, propast, pratika — rogovile, rjuha — tegoba — sokol, soproga, strast — šivanka — vilice. — ZAKAJ?

PHOTO STUDIO ERIC

305 HIGH STREET, PRESTON, VIC 3072
TEL. 480 - 1451

(ob vsakem času)

Izdelava prvorazrednih fotografij za:

- POROKE
- KRSTE
- RAZNE DRŽINSKE SVEČANOSTI

Seveda tudi za reprodukcije in povečave (črno-bele in barvne) se vam toplo priporoča
vaš domači fotograf

Nevestam posojamo brezplačno poročne obleke.

V zalogi imamo tudi cvetje, poročne vence, bonbonjere in ostale poročne potrebščine

Seveda govorimo slovensko
Odrto tudi ob sobotah in nedeljah.

TURISTIČNA AGENCIJA

OLYMPIC EXPRESS PTY. LTD.

PRIDITE OSEBNO,
TELEFONIRAJTE ALI PIŠITE

253 ELIZABETH STREET, SYDNEY 2000. Tel. 26-1134.

V URADU

RADKO OLIP

- * urejuje rezervacije za vsa potovanja po morju in zraku — širom sveta, posebno v Slovenijo in ostalo Jugoslavijo
- * Izpolnjuje obrazce za potne liste, vize in druge dokumente
- * organizira prihod vaših sorodnikov in prijateljev v Avstralijo I.T.D.

Charter za letalom: Sydney - Beograd - Sydney	\$646.36
Sydney - Ljubljana - Sydney	\$661.00
Skupine z letalom: Sydney - Beograd - Sydney	\$822.70
Sydney - Zagreb - Sydney	\$836.60
Sydney - Ljubljana - Sydney	\$841.20

(to so cene za člane Affinity skupin)

Uradne ure 9-5 in ob sobotah 9-12

SLOVENSKA RESTAVRACIJA

“GORICA”

158 GERTRUDE ST., FITZROY (MELBOURNE) 3065

Priporočamo se rojakom za razne “parties”

(svatovščine, krstitke, birmanja itd.)

Dobra postrežba z domačim pecivom

Oglasite se osebno ali po telefonu

Tel. 41-6391

J. in J. HVALA

**PRVA
TURISTIČNA**

**V A Š A
AGENCIJA**

oskrbuje za vas:

- ★ potovanja z avioni
- ★ potovanja z ladjami
- ★ potovanja v skupinah
- ★ kombinacije potovanja:
odlet z avionom, povratek z ladjo

- ★ oskrbimo potovalne dokumente
- ★ rešujemo vse potovalne probleme
- ★ vse dni smo vam na razpolago
- ★ vsak čas nam lahko telefonirate
v vseh zadevah potovanja, ali pridite osebno

VAŠA POTNIŠKA AGENCIJA

PUTNIK

72 Smith Street, Collingwood, Melbourne
Poslujemo vsak dan, tudi ob sobotah, od 9. - 7.

TELEFONI: 419-1584, 419-2163, 41-5978, 44-6733.
V uradu: P. Nikolich, N. Nakova, M. Nikolich

**ROJAKI, KI GRADITE NOVO HIŠO
ALI POPRAVLJATE STARO —**

priporočam se vam!

FRANC MIKEL

14 Waratah St., Canterbury 2193
Telefon 78-8720

S svojimi delavci vršim prvoklasno delo
v notranjščini in na zunanjščini hiše.

Moja tvrdka je znana pod imenom:

The New Plastering N Building Co.
Pty. Ltd.

Naše geslo je: Poštena postrežba!

"O, zdaj imate poleg prejšnjega papagaja še enega. Lepa ptiča sta. Ste tega kupili zato, da ima oni družčino? Gotovo je lepo pogovarjata?"
"Ne bi rekel. Prvi še vedno samo slovensko zna, drugi prevaja njegove besede v angleščino."

ŠOFERSKI POUK V SLOVENŠČINI

Nudi ga vam z veseljem

"FRANK'S AVTO ŠOLA"

32 The Boulevard, Fairfield West 2165

Telefon: 72-1583

KRIŽANKA V FEBRUARJU REŠENA

Vodoravno: 1 mat — 2 vozi — 8 očka — 10 galeb — 11 ne — 12 marš — 14 to — 15 Ana — 17 V.D. — 18 ha — 19 Arge — 21 mi — 22 G.M. — 23 Aron — 25 Po — 26 at — 27 som — 29 er — 30 oral — 32 ro — 33 garda — 35 Obir — 37 ovca — 38 ako.

Navpično: 1 mana — 2 Atena — 3 to — 4 vaš — 5 O.L. — 6 zeta — 7 Ibo — 9 km — 10 grd — 13 ave — 16 Argo — 18 Hios — 20 G.M. — 21 Mr. — 23 ata — 24 Norik — 25 prav — 26 ara — 28 Moro — 29 ego — 30 oda — 31 lo! — 34 r.c. — 36 B.A.

— ☆ —

Nikoli zadovoljna vernica je potožila:

“Saj nič ne rečem. Kitare pri naših službah božjih so čisto dobra reč. Samo to premišlujem, zakaj so jih morali vpeljati ravno v naših dneh.”

— ☆ —

“Zakaj pa najmlajšega otroka zmerom oddajate sosedovi, ko drugače vsa vaša družina gre na izlet? Ali on nič ne šteje?”

“Imate čisto prav. Mu je komaj enajst mesecev. Nikoli ga še nismo slišali šteti.”

SLOVENSKA MESNICA ZA

WOLLONGONG ITD.

TONE IN

REINHILD OBERMAN

20 Lagoon St., Barrack Point, NSW.

Priporočava rojakom vsakovrstne mesne izdelke: kranjske klobase, ogrske salame, slanino, sveže in prekajeno meso, šunke itd. Vse po najboljšem okusu in najnižjih cenah.

Razumemo vse jezike okoliških ljudi. Obiščite nas in opozorite na nas vse svoje prijatelje!

PHOTO STUDIO

V A R D A R

108 Gertrude Street
Fitzroy, Melbourne, Vic.

(blizu je Exhibition Building)

Telefon: 41-5978

Doma: 44-6733

I Z D E L U J E :

prvorazredne fotografije vseh vrst, svatbene, družinske, razne.

Preslikava in povečuje fotografije, črno-bele in barvne.

Posoja svatbena oblačila, brezplačno.

Odperto vsak dan, tudi ob sobotah in nedeljah od 9 — 6.

Govorimo slovensko.
VAŠ FOTOGRAF: PAUL NIKOLICH

POZOR!

POZOR!

Preden kupite poltrone, divane ali "couche", pridite k nam ogledati si kvaliteto in nizke cene.

Izdelujemo jih sami, zato so naše cene za 50% odstotkov nižje kot drugod.

VINCENC STOLFA

562 High Street, Thornbury, Vic. 3071

Tel. 44-7380

Seveda se bomo pomenili po slovensko

— ★ —

Dolgih 50 let je stanoval v isti hiši v znanem predmestju. Nenadoma se je preselil v sosednjo hišo. Ljudje so se začudili in eden ga je vprašal:

"Kako da ste se preselili, vsem, ki vas poznamo, se zelo čudno zdi?"

Z globokim premislekom je počasi odgovoril: "Menda je v meni precej ciganske krvi. Ne morem ostati dolgo ne enem mestu."

STANISLAV FRANK

74 Rosewater Terrace, Ottoway, S.A. 5013

LICENSED LAND AGENT:

Posreduje pri nakupu in prodaji zemljišč in hiš.

DARILNE POŠILJKE v Jugoslavijo posreduje.

SERVICE ZA LISTINE: napravi vam razne dokumente pooblastila, testamente itd.

ROJAKI! S polnim zaupanjem se obračajte na nas v teh zadevah!

Tel. 42777

Tel. 42777

— ★ —

"Kaj misliš, zakaj so Rusi vedno pred nami v raziskavanju vesolja?" je vprašal Amerikanec znanca.

"Lahko so", je odgovoril znanec. "Imajo dosti časa, ko se jim ni treba vojskovati s komunisti."

— ★ —

Iz Kranja je po telefonu naročila novo knjigo pri Državni založbi v Ljubljani. Povedala je ime in naslov. Dodala je: Minka Koželj, ali ne pozabite: j na koncu!"

Dobila je knjigo z naslovom: Gospa Jena Konec, Kranj.

NAJCENEJŠE POTOVANJE V EVROPO

Z ladjo MELBOURNE — GENOA
(izven sezone) \$ 367.-

Z letalom AVSTRALIJA — BELGIJA —
ANGLIJA (vsak letni čas) \$ 450.-

Z letalom (charter) MELBOURNE — DUNAJ
in nazaj \$ 720.-

Z letalom (skupinski izlet)
MELBOURNE — RIM — MELBOURNE
\$ 822-70

Lahko oskrbimo vse formalnosti
za potovanje vaših družin in sorodnikov

Z ladjo: GENOA — MELBOURNE \$ 498-50

Z letalom: LJUBLJANA — AVSTRALIJA
\$ 608-80

Za podrobne informacije v vašem jeziku:

A L M A

POTNIŠKO PODJETJE

330 Little Collins Street (vagal Elizabeth St.,
Melbourne 3000. Telefon: 63-4001 & 63-4002